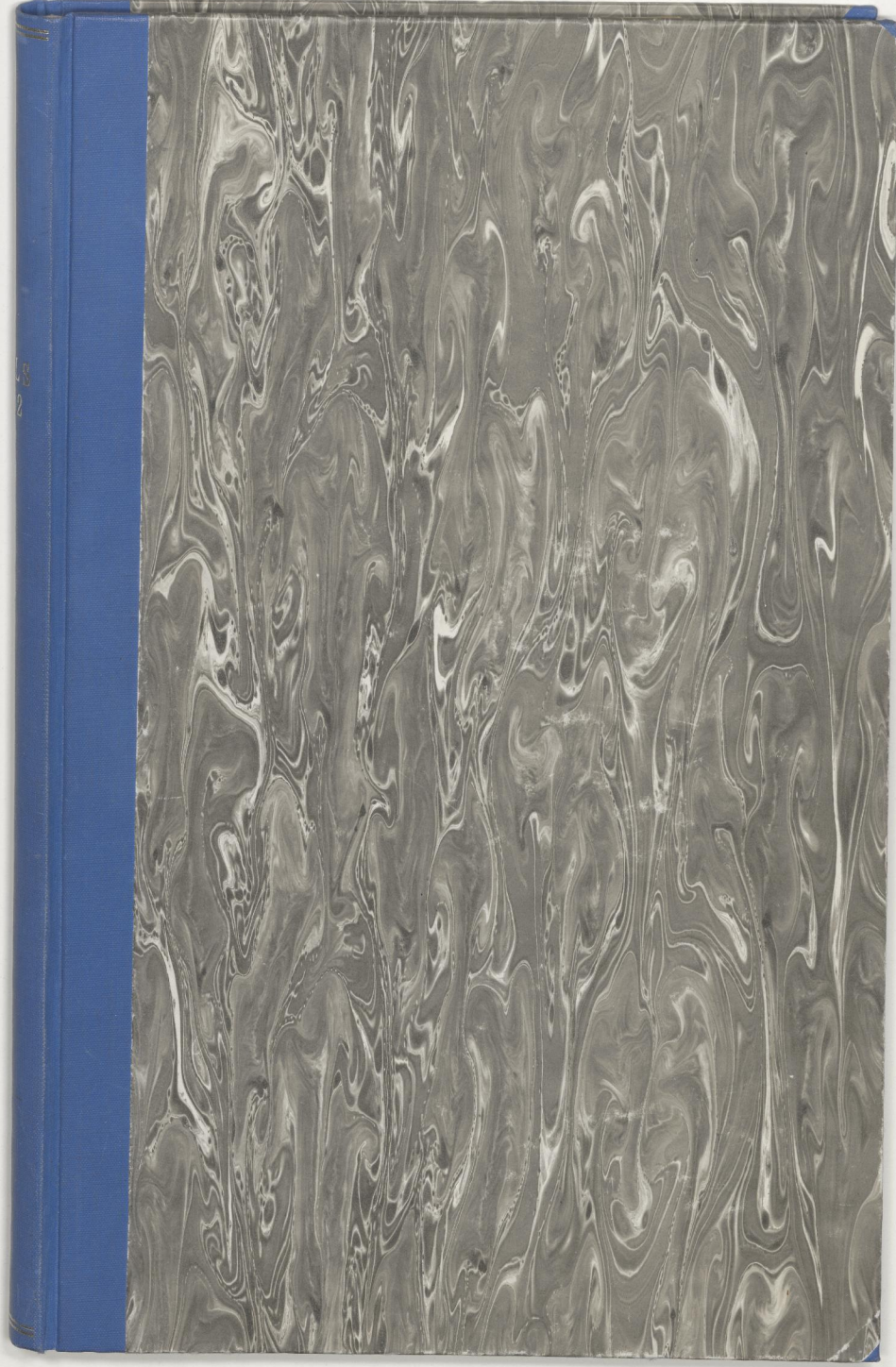
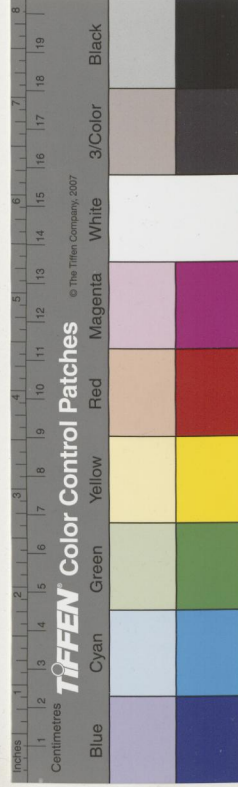
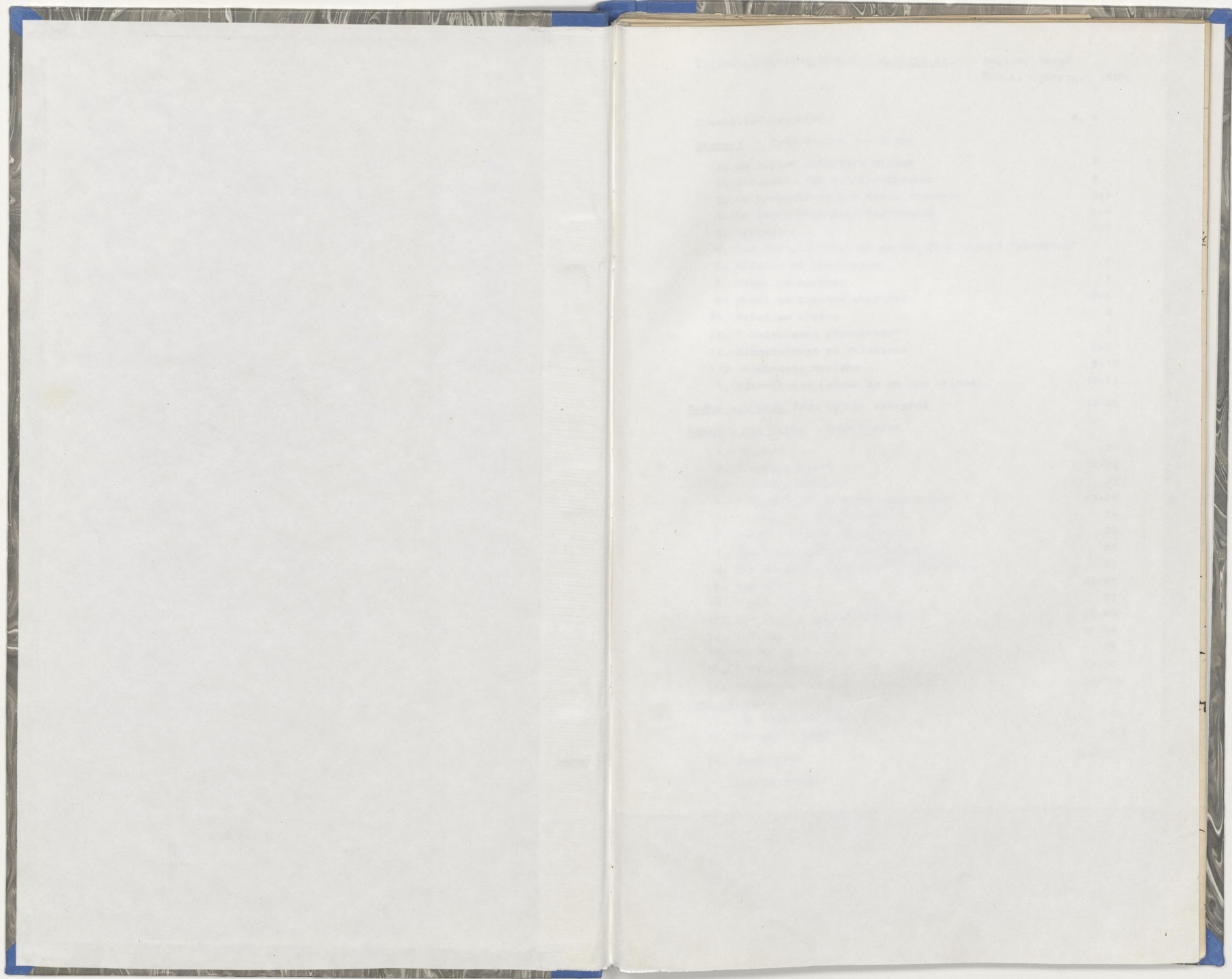

Innehållsförteckning

s. i

Sågner: från Replot och Bergö

1. Om Replot skärgårds daning	2
2. Skeppsbrottet och kyrkklockan	2
3. Om kyrkogården och Malax Storskär	3-4
4. Om Bergö skärgårds begynnande	5-6
5. Vargsågner	6-7
6. Hur det gick till då girsen fick namnet "girs-kung"	7
7. Kvinnan på gäddryggen	7
8. Fabel om hararna	7
9. Fabel om lommens skapelse	7-8
10. Fabel om hästen	8
11. " Skitmössas päronlandä "	8
12. Minnesmärket på Valsöarna	8-9
13. Sölmannens handske	9-10
14. Bjärvik-Ann (Sågen om en dum kvinna)	10-11

Seder och bruk från Replot skärgård

12-21

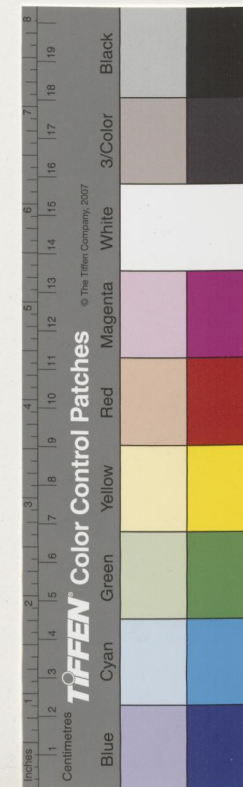
Lekar i det fria: från Replot

1. "Hider"	22
2. " Spring Matt"	22-23
3. " Sleeng kälke"	23
4. " Sista par ut eller råup sista"	23-24
5. "Strävin" eller "siurin"	24
6. Spått i knut (kurra gömma)	24
7. "Skötta" eller " hära å hond"	25
8. Dra slimpon eller noten (laong t88ja)	25
9. Slå pilk	25-27
10. " Slå triss"	27
11. Ett hugg å spring (bollek)	27-28
12. Fyrhörn trehörn "	28-29
13. "Kast lyro" (Bollek)	29
14. " Witiboll" "	29-30
15. "Gropboll" eller "prekaboll"	30-30b

Lekar inomhus:

16. Min sugga ha grisa (spel)	30b
17. Par eller opar	30 b
18. Vargspelet	30b-31

fortsättning

1	Innehållsförteckning
2	Samlings: från Replot och Berg
3	1. Om Replot skärgårds danning
4	2. Skogsbrotet och kyrkstocken
5	3. Om kyrkogården och Malax storskär
6	4. Om Bergs skärgårds betydande
7	5. Vårskärner
8	6. Hur det gick till då kyrkan fick namnet "Kirkung"
9	7. Kvinnan på skärgården
10	8. Fabel om kararna
11	9. Fabel om lommans skapelse
12	10. Fabel om hästen
13	11. "Skilsmässan på önland"
14	12. Minnesmärket på Västarna
15	13. Sällmannens handsk
16	14. Skilsmässan (Sången om en drottning)
17	Seder och bruk från Replot skärgård
18	Lekar i det fria: från Replot
19	1. "Hider"
20	2. "Spring Matt"
21	3. "Stenig Källa"
22	4. "Stata par ut eller råp stata"
23	5. "Stärkan" eller "stärkan"
24	6. Späkt i knut (kurta gömma)
25	7. "Skutta" eller "hata å hand"
26	8. Dra slimon eller noten (Isong löst)
27	9. Stå på k
28	10. "Stå tisa"
29	11. Ett hugg å spring (bollek)
30	12. Fyrtårn tårn
31	13. "Kast fyro" (bollek)
32	14. "Widell"
33	15. "Groboll" eller "prekoll"
34	Lekar inomhus:
35	16. Min stuga ha tisa (spel)
36	17. Par eller opar
37	18. Vårskärner
38	Fortsättning

Fortsättning på innehållsförteckning till SAMLING 62

19. Göm griffel	s.	31
20. Tripp, trapp, trull		31

Pantlekar:

21. Göm ringen		32
22. "Råop nomrona"		32-33
23. Pantstraff		33
24. "Ränn plätt "		33
25. " Sät påhrona "		33
26. " Lööd keed "		34
27. "Råup maka menn i miurin"		34
28. "Draag laangrät"		34
29. "Björ tjärlek"		34-35
30. " Ga int å gift sä "		35
31. " Hälften iut å hälften in "		35
32. " Lån kökelong "		35-36
33. " Lån såld "		36
34. " Dra timmerstocken "		36
35. " Bår gris "		36
36. "Skjut häron "		36
37. " Sta på ett blankt svärd "		36
38. " Stas i bränning "		37
39. " Att ljiug trii löögdar "		37
40. " Spring preka jytton "		37
41. Muserall		37-38
42. Bygg bro		38
43. " Kok röttrén "		38-39
44. Drick kungens gravöl		39
45. " Påt öögona ur skomakarin "		39
46. Bjud ti fadders		39-40
47. " Lån eeld "		40
48. " Nyst garnå åt fänin "		40
49. " Get haafran "		41
50. " Klappa koonong "		41
51. Blindanbeck		41
52. " Kökeli kantonbo "		41-42
53. Fru Sola eller staka, staka hommelgåål "		42-43

Förteckning på ortnamn från Replot och Vasa skärgård (1.500 namn)

Fortsättning

44-55

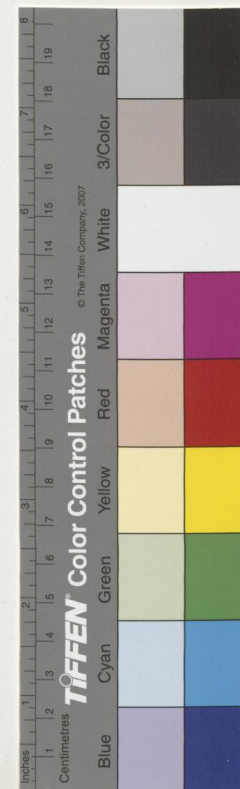

44-52	Förteckning på ordnamn från Replot och Vasa skärgård (1.500 namn)
42-43	33. "Fru Sofia eller staka, staka hommelgåll"
41-42	32. "Kökeli kantonbo"
41	31. Mindarbock
41	30. "Kispa koonong"
41	29. "Get harrin"
40	28. "Nyst karn åt länin"
40	27. "Län seid"
39-40	26. Bjud å laddets
39	25. "Påt öfkon ur skomakarinn"
39	24. Drick kungens stavgil
38-39	23. "Kok röstren"
38	22. Bygg pro
37-38	21. Muserail
37	20. "Springa preka tyttin"
37	19. "Ått ljtung åtti löggar"
37	18. "Stas i dränning"
36	17. "Stas på ett blankt avrid"
36	16. "Skjut harrin"
36	15. "Här kras"
36	14. "Din timbrestockan"
36	13. "Län sägla"
35-36	12. "Län kuleong"
35	11. "Hilfen luf å hiltin in"
35	10. "Ga int å gift an"
34-35	9. "Björ tjärlek"
34	8. "Dress leangröt"
34	7. "Råup mark i mirin"
34	6. "Län sägla"
33	5. "Sitt påkrona"
33	4. "Ränn plett"
33	3. "Pantstarr"
32-33	2. "Råop homlona"
32	1. "Gm rindan"

Förteckning

Fortsättning på innehållsförteckning till SAMLING 62.

<u>Gåtor</u>	från Replot (100 st) samt <u>sågen</u> om hur gåtan nr 64 uppkommit	s. 55-66
<u>Ordspråk, ordstäv och talesätt</u>	(200 st.)	
	från Replot	68-80
<u>Folktror: Väderleksspådomar</u>	från Replot (31 st.)	81-84
<u>Prov på uppkomsten av öknamn</u>	(52 st.)	85-92
<u>Huskurer</u>	från Replot (30 st)	93-98
<u>Anekdoter:</u>	från Replot (10 st.)	
1.	Han visste det icke	99
2.	Riklig fiskfångst	99
3.	En stor svärjare	99
4.	Hvad hette hunden	99-100
5.	Vid dragningen (från Närpes)	100
6.	Mot hötjuvarna	100
7.	Godt råd	101
8.	Han ville int vaal vaald ti eeviheiten	101
9.	Kyre eleeson	101
10.	Keruben och Serafin	101-102
<u>Brukliga sverdomar</u>	(80 st.)	102-103

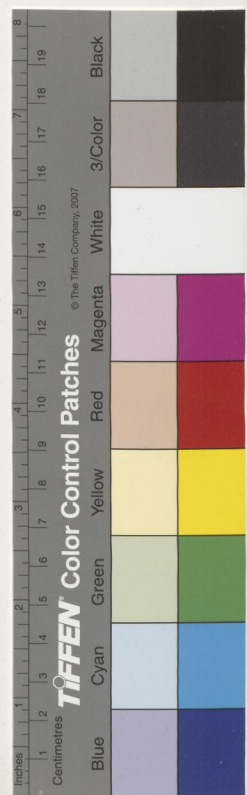

Förteckning på den af undertecknad år 1897 insamlade folklörestiken från Replat Skärgård, Bergö etc.

I Traditioner och sägner	14
II Några anteckningar om seder och bruk	8
III Beskrifningar af öfver 1000 bländ ungdomen	50
IV Förteckning på öfver 1000	1000
V Samlade gåtor	100
VI Öfver 1000, vidafäst och ladesat	200
VII Spådomar	31
VIII Några prof på uppkomsten af öfver 1000	52
IX Antecknade huskurer	30
X Några prof på anteckningar	10
XI Bråkliga svordomar i summa hufva som föreg	80

Replat, den 7 November 1897

*W. H. Jönberg
Pastorskonstföreläsare*

62.

K. R. d. Jönbergs samling
från Replot från 1897. In-
läst för 13 maj 29 jan 1898.

14. 11. 1907

G. J.

Traditioner och sägner från Replot och Rångö

Sägen om Replot skärgårds damning

För långa, långa tider tillbaka lär en fisingubbe blifvit bottbunden från sin
gammland Sverige, men innan han skeddade stöptet af det ogästvänliga
landet från sin färd, tog han med sig uti en påse en hel hop större
och mindre stenar, hvilka han sedan, antogligen i nattetid, bar öfver Nere-
kon. Kommen till den plats, hvars namn Valövarne och Loppövarne äro be-
lägna, upptäckt ett hål på påsen. Då så en del stenar begynte falla ut. Des-
sa stenar blefvo då grunden till de nyssnämnda ögrapparna. - Härefter
vandrade fisingubben vidare och efter hela den väg, han nu gick, ramlade
en sten här, en annan där, bildande de talrika grund som na-
mora förekomma västerom denna skärgård. När han slutligen kom
till det ställe där Panike benämnda skärgårdsdel är belägen, ramlade
hela påsen innehåll, hvarken förmåes de största stenarna, uti detsä-
des. I sin ströfvinga härefter slängde gubben de stenar, han
orkade med längre sydvärt och västvärd och dessa blefvo då den egent-
liga Replot skärgården. Men de stenar, som han ikke orkade med,
slänga någonstans, lunnade på Panike och till följande hörs är den-
na skärgård utmärkt genom de talrika förekommande
höga och steniga grunder uti den omgifvande sjön, äfvenom ge-
nom de många stenkullen på land.

Sägen om Skeppsbrottet och kyrkklockan

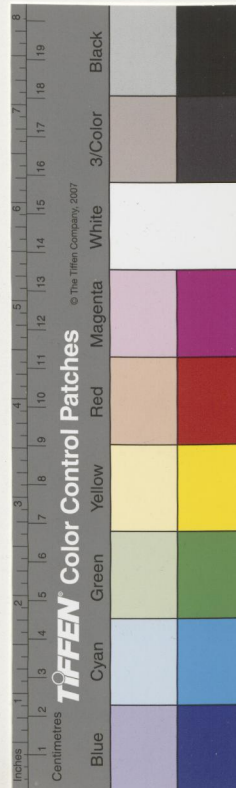
Västerom det s. k. Panike landet i Lövuddens skärgård fin-
nes ett mycket stenigt grund som benämnes Ryskkläbbin. Det
i fråga varande grundets högsta nivå befinnes sig omkring 10 m
öfver vattenet. Detsa areal är icke nämnvärdt stor, ty det ligger i
längd icke öfver 100 steg och i bredd 60-70 steg. Dess sten-
ar äro temmeligen branta och vattendjupa invid dem är skarpa
ansettigare än uti den öfriga delen af sjön. - För annu väl
i världen, som skärgårdsdelon utmärker sig, medan det nyss be-
skrifna grundet ännu befinnes sig till större delen under vattenet.

hände att en ryck "örlogsmann", som kom från svenska kusten, medförande
lät af dykare guld- och silfverfäcker, hvilka plundrats från kyrkor och an-
dra ställen, skulle lät skäppas på Ryssklobin, som då var afven från sitt
namn. - Till det strandade fartyget hade kom efter olyckshändelsen ett
antal skärgårdsbåtar besjufva sig för att plundra, såsom vanligt var förhållan-
det den tiden. Antagligt är, att afven människor funnits i lif på farty-
get, men hvad som lifvade af dem, det anar man ingen, ehuru ingen
gjorde vi besätta dörren. Lägner berättar vidare, att när båtarne, oftast
ha ett par skum hufva varit lastade med de dykarkärl, som funnits ombord,
skulle återvända till land, hade en stark storm uppstått, så att de tungt la-
stade båtarne förgingos. Afven örlogsfartyget hade under samma storm gått
till botten med sina dykarkärl, hvilkländ också lär hufva funnits en stor kyrk-
klocka. - En mycket lång tid efter denna händelse, så ännu historien om
kyrkklockan hängade för många sinne, vore en dag treure vran ute
på sjön i närheten af Ryssklobin för att i skellet med så många andra so-
lka nått på kyrkklockan. Medelst hade dessa nu båtar lyka är sina
föregångne, ty det påstos att de verkligen varit lyckliga nog att få klockan upp-
dragen till båten. Men just då hade en af männen i sin stora glatt-
je knuckat på klockan samt jublande utropat: "Klockan är min!" Sedan
hade till följt, att klockan portade åter af till djupet, då den ännu besjufvor
sig den dag som är. Med det samma som klockan försvann, hade männen
tyckt sig se en människokad, som drog den nedåt djupet och denna hand
antogs vara den döda besalkhafvarens på örlogsmannens. - Nu lifvande
människor till ännu på tillvaron af försvunna kyrkklocka, hvorelignan-
de tiner handom hörer af än en, än en annan person, ehuru likväl
att mera sälleyr. Man tror afven, att klockan omöjligen kan komma
tillifran, förän de stora klockningarna efter af örlogsmannens be-
rättning förutlåt i hafrets djup.

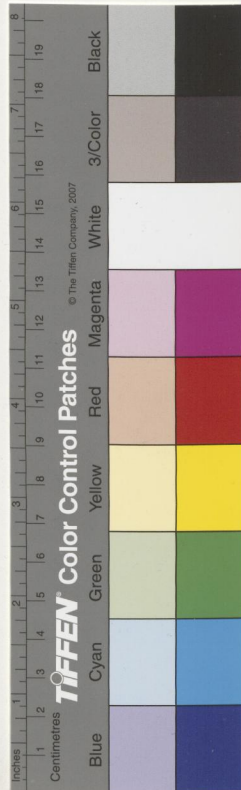
Lägen om kyrkgården på Malaks Storskär.

För en tid tillbakas, som ingen numera minner, hände att en ryck
bark med sina båtar vor stadd på isen samt var antagligen på åter-
färd till Riga eller Norra i Östergötlandsprovincerna, då fartyget, på hvilket
biskopen sate, hade den olycka att strandas uten för att numera högt
belägena Malaks Storskär. Fartygets besättning lär enligt somliga

8.
frätaende äggjote af 7. arligt andas frätaenden äter af 7 personer. De
se - hvariland kienken och hane dotter voru inberäkade, hade kom-
mit i land på det ofönnämnda skäret, där de ledit hungersdöden
förfärliga död. Sina bländor hade dessa arma människor taltat på
småre skrifvna papperslappar och uti sanden, där också förefunnits
skriffliga meddelanden. Genom dessa meddelanden hade man funnit, att
erfaut närmare omständigheter angående deras olyckliga öde. När de ej
hade sett sig någon utväg till räddning, hade personerna ifråga i san-
den grävt åt sig grävar, där de sedan, hvat öfver det de dogo, öfver-
jordades af de oförlöfande kamraterna. Den af dem, som skulle lifvat långt,
skall kunna varit en Kvinna, hvars graf också befunnits skäp. Den
hade lifvat i 9 dagar. - Tus förfärligt hade olyckliga lygt s. k. jungfrudans,
der på marken af det vonseuliga skäret, som blifvits begravningsplats.
- Med jungfrudans afuo ägendomligt placerade irgänger som kallar
stenar. Dyliga irgänger har finnas på äteriska ställen i Wäla skär-
gård. - Iuligt skäret skad öfver denna händelse något stades ä det
meranämnda skäret finnas en penningeskatt förvarad. Låga förtäljer
vidare, att ingång trene fiskare besökt skäret. En af dessa hade
af nyfikenhet lifvat att gå till det ställe, hvarat de skeppskutna voro
jordade. Komman det hade han öfverräkato af att finna en vranlig mängd
Kopparsmynt, som låga på marken här och där bland stenarna. Han
tog upp en af smittarna och öppingor glad med till sätten och
berättlar för sina kamrater, hvad han sett. De skrytade alla till
till gräpplatan, men mynten voro då försvunna. Vidare det
mynt, som fiskaren föret tog, det fick han behålla. - När man
att om det finnes någon, som kunde stiga ut irgängerne på grä-
stället utan att borttrivas, så skad han återfinna den gömda
skatten. Emmentid har ingen ännu funnit, som redt sig med jung-
frudansen dörstades och därfför hålla ännu i dag denna plats
uti en slags helig vördnad och har fått blifva vördad. - På skäret
finnas numera ettligt en fatigeparkör och när traktens fiskare
en tid haft sämre fisklycka, begiffa de sig till skäret samt öf-
ra någon skäp till fatigeparkörerna för att de sedan måtte
hugnas med en bättre och rikare fiskelycka.

Tradition rörande Bärjös skärgårds bebyggande.
Under en tid, då afriid rådde i Smöls - öns liden omkring
år 1433 - flydde en fredlös finne undan de landet håjande fin-
derna och besatte sig på Bärjös, som då var öfvervatt. Därstädes
hoppades han i vädret lägga sig på rytt af sin fisk och frambraga
sina dagar, uppehållande sig med fiske. Hans namn var
Jäkel, hvarföre han lifver i krogkonsten under namn af "finn-
jäkel". Han påstas hafva ägt vanliga krogskäp, sådana
som nu äfven de människor äldrig hafva. - Gubben fiskade
och midde lyckligt och rik en tid, men så hände det sig, att en
svensk rik man Markus också drog upp sina buskar på andra
sidan af den rik. Då Finn-jäkel hade sin stuga. Detta lidrog na-
turligtvis ikke att göra den närliggande tillrätt angående utan
enare tvärtom. - Man förklarar vidare, att när Finn-jäkel drog e-
narnoten på ett fiskerikt ställe, som han själf upprättat åt sig, be-
roade Markus ut, hvar stället hvar rumt passande sedon på och
hade då ut sina fiskerikhet. hvilket hade till följel att Finn-jä-
kel blef utan fisk från det stället. Han upprättade då ett sig
nya fiskerikhet men hvar han än flyttade undan, hade han
sin granna efter med sina redskap. Churu han som sagt,
var en fridsälkande själ, begynte ihvæl detta böjliga för-
trykta honom och han begaf sig därför en dag till Markus' bostad.
Där kom i käftiga ordlag började tulla Markus för hans svärnä-
tiga betende. - Nu kom jag en längre tid fördraget det svärnä-
betende churu du betändigt gjort inbörj på mina fiskerikhet
men nu kan jag omöjligt fördraga det mera, ty jag tror, att om jag
för till helvete och hade ut enare. Då, så följde du efter mig
så det, "yttrade han till rik. Men Markus till hafva va-
rit mycket häftig till sinnes och blef därför så upplagt
att han förtänd en eldbrand från asien och som
drog med denna till öfver Finn-jäkels hufud, så att hufvet
sveddes bort och rade: - Du då drager du enan i helvete.
Nu blef också Finn-jäkel riktigt vred och fisk sin till ty
utan en eldbrand, med hvilket han drog tillbake. Följde af

denna kamp var det, att Markus stega på den eld och brann
upp. Efteråt låg dock Finn-Jakob ångsat sin öfvervinning,
samt ingår förlikning med sin viktadelman. På det icke
främdeles vidare stridigheter om fiskeritaxternas mätte upp-
stä dem emellan, hade Finn-Jakob väntat en oförhålligt stor
sten mitt uti viken, så att stenen skulle förskjufva ett slag på
mörke. Markus skulle härnäst, vid det beviset den half-
va del af viken, som låg närmast hans gård och samma-
ledes skulle Finn-Jakob störa på äga andra hälften af vi-
ken. - Bärgeborna trode icke hafva så rätt, då han säger, att
Finn-Jakob måte upp den förste landmätaren i Bärge.
Den nämnda stenen försvann ännu, men dess plats är nu
mera högt uppe på landet allén.

Wargsägner.

"Wargavinder" som varghistorier pläja ju oftast sympatisera väl till-
samman. De senare dykta ut flera samfundet upp i skärgården, sym-
metriske under den tid af året, då gubben bore sträcker ut sin arm af-
ver land och sjö. - De förkommande vargryktena dementas likväl af
folkets i allmänhet, ty så länge en viss person är i vten befinna
sig bländ de befunder antal, säga sig med säkerhet inga vargar at
till skärgården. - Vi säga oss fruktat förstås hvar person ifråga sig
bestämt en sådan makt. - För många, många är seden, nuförtiden
en "vargmätaren" var ung, visade denne en gång människan
likt ett mot en starkare förfeen, frömmare kvinna. Låsom
en ringa gård af tacksamt till de kvinnans honom så, han han
i så och så många år skulle få makt att mata alla i gränd,
d. v. s. hålla vargarna från skärgården. Emellertid vill nu somliga
antaga, att tiden, under hvilken besträdes med denna förmåga,
inverkarande tiden tilländeligen, varaför nu vargarne torde säga sig
öfver från fastlandet. - När man senast omkring 1820-30 talat
säkerligen hade beakt af vargar i skärgården, var man med säkerhet
att de då voro tillhörande af en kringvandrande gubbe från några
af fastlandets kustställen. Denne vandrade i gårdarne och be-
gårde ut, men när man i alla byar icke gaf gubben tillräckligt af de

varan, lagaf han sig dufpa med huleen, så nog skulle Regner
lerna på de, som skulle laga deras ell. - Följande var summa
tvenne fullvuxna vargar uper från närmaste hättland, lagde ka
och repa under sommaren böndernas får. Först jämfönte höst byka
der man befrin sig från odjure, hvilka allfört föräkte med några u
Hur det tillgick, så girsa fick namnet girskung. Fabel.
Gäddan och girsa lära engång trötat om, hvem af dem var den hö
ste och förnumste. Gäddan lät naturligtvis girsa frista hans sketselig
het och ringhet i jämförelse med henne. I medvetandet här om, gjorde
han en kraftigt språng upp ut väntet. Men med det samma gjorde girsa
en ännu våldigare språng uper gäddan, hvarvid han skrek: "Nu är jag
Kung, nu är jag Kung!" Och sedan dess fick han heta girskungen.

Kvinnor på gäddryddjan

Det var en kvinna en gång, som ska äta uti en väskrygg. Men
ti en ska lita se neder i laag opp. Fickan från ryggen glatta en skam
gädda opp i en vatten. Kvinnor var förskräkt i plömpa i sjöön.
Men gäddan nappa i en i häft en på ryddjan sena i så bear i öv
i utat Kvättjen. Houda kvinnan va fjädr i fjöd i bunn, som i stjed
läst på gäddryddjan. Det var en jänk i handi lät lev an i tenna laag.

Fabel om kararne

Det var engång för ann val i världen, då kararne hade komlat
sig till rätplägning. De beslutade då att sammans gå att dränka
sig i hafvets djup, därför att de ville vara rädda för att och alla. De
skryddade sig med till hafvetanden, där de alla stunnade vid en vilt. I
viken fanns en mycket stort gyltippiggar (= beuggar). Länast kararne
kommo till vatten lät gyltippiggarne förskräkt och simmade sin vä
Men då kararne såg, att det fanns några befrande varlar, som var
rädda för dem, så vngade de sig och sprungo äter till skogen.
På detta sätt räddade gyltippiggarne kararne lif.

Fabel om lommens skapelse

Väl den öfiga djurvärldens skapelse hade Gud öfverlätt att gör
vulen att skapa en fågel. Djäfrule skapade då lommen eller kaco
Korin, som dess allmogem är, men just då hun skapar fågel
färdig och sedan stöpa den att flyga, fann Djäfrule att han gjort

8
X
att skapa fjöterna. Han slängde de fjöterna baklöst den flygande
fågeln, men dessa föttrade sig på rätt ställe, utom kommo hanligt
när stjärten, hvorför och huskorn sålunda skär sig från andra fjö-
fjäder.

Fabel angående hästen

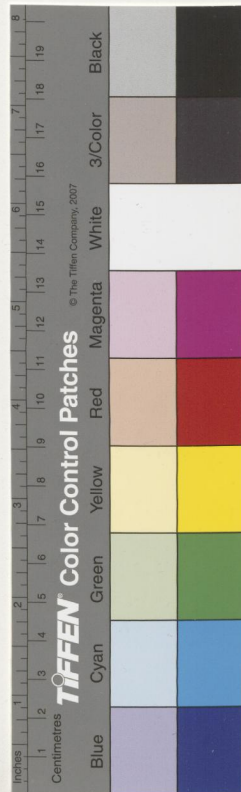
En hästen blifvit skapad så när som på ögonen, annadades djäfrulen
att skapa hästens ögon. Han gjorde detta, men fann ingen lämpligare plats
än placera dem på, än på inre sidan af hästens framben, ty han trodde,
att hästen skulle kunna se bättre, ifall ögonen hade sin plats närmare ma-
nen. Till föga härpå hafva alla hästar ännu kvar en rund, hållös fläsk
på inre sidan af höfvers framben.

Skitmössas päronland

Det är till förundning att ängst hörande Panikelandet finnes en
ställe, som fått det originella namnet "Skitmössas päronland", ordning-
grann af persan: "djäfrulens potatisland". - I hela päronlandet äro en stö-
ång, på hvilken lät stenar finnes, chann fraktat djäfrulens sten-
kummen. Stenar, som är nästan rent af omkring 2-300 steg ge-
nomskärning. Men det förunderliga är att nästan runt omkring ängen
löper ett stänvis 12-15 meter högt stenkumme, som krant stupar ned
mot ängen, bildande en framlig stenmur omkring densamma. Öfversta
kanten af kummet är på de flesta ställen i nivå med den stora ängen
belägna marken. På några få ställen synes stenkummet såväl på sig
till endast en obetydlig högre än ängen, men denna omkärning har
en kortare längdsträkning. För öfrigt omvärfva som sagt hela ängen af
denna ägendomligt formade stenmur. Den består af icke kullerstenar af en
för en malm lenda samt ännu större. Det äro märkvärdiga är att
det oförklarliga underjordiska där som låter höra sig, när man upptages
en sten som slänges den med kraft ut för kummet. Traktyrens finnes
större stenar under den ofre betäckningen, bildande sålunda tunnna rum
mellan dessa. - Större förtaljer, att stället fördom uppmärksamlade att ha
håll verkligen engång gjorde försök att odla potatis, men som han fle-
ra år efter brunnande vållt blott stens till skid, på slängde han den i för-
truten till detta ställe.

Minnesmärket på Walevane

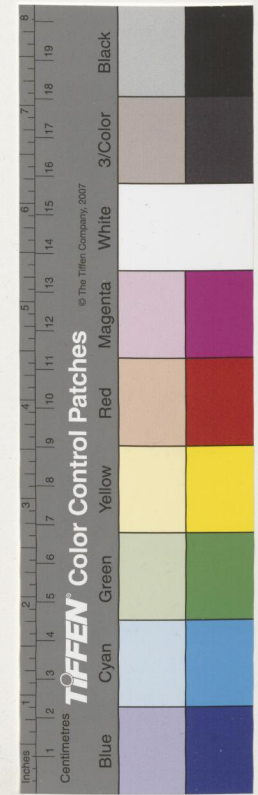
För någon tid sedan påträffades härvidlärans ett af mycket afmärkligt

Den Barclay de Tolly år 1809 på det s.k. Skotskär i Waleörne uppges
minnesmärket, som på senaste tiden af en brodföring i Björns by blifvit användt
till en vaktbänk, varit på det samma var utskuret den ryske Kapitulationen. I för-
gående minnesmärket anhängande till Skotskär öfver dess igensinnade af an-
dabörande myndigheter och har numera fått sin plats i antikvariska museet i
Helsingfors. Angående minnesmärket tillkommer, såsom det förklarar bland allma-
gen, vilja vi här med en smula af skriftskildring. - På den ryske besättnings-
nen den 27 mars 1809 öfver Kapitulationen i Kallix var på återlag öfver
Kivike, ankom den förmodligen den 29 mars till Waleörnes ögrupp,
där rest gjordes. Den förste Rönning af land som möter en från svens-
ska Runtan öfver Kivike - Kommande, utgjordes af en adels, benämnd
Käringstaden i de nämnda Skotskär. På denna udde upp-
restes nu en stenbammel och stände i detta en bräntolpe, bränt på en
slags trästa ständes. På stälen var som sedan nämnts, det ryska riket
ryskt inriktadt. Redan för år 1825 hade stälen genom värdad
märkenhet blifvit omsatt och ända år 1835 var stälen öfver stälen
synlig, men när och af hvem den vid stälen förändrad blifvit
för till Björns by, kan numera af någon påminnas sig.

Fälmannens handsket

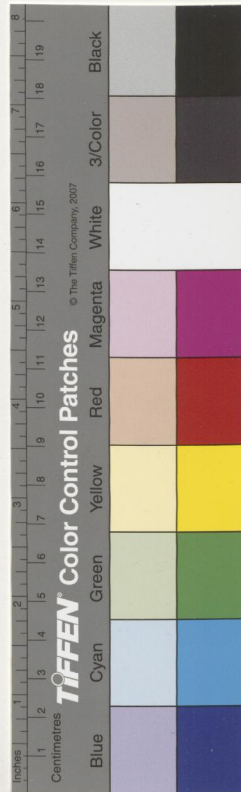
Förinnan händelse säges hafva passerat för länge tilläta
ka. - I en styckens sålkyttelägg, s.k. fältbatalag var en värd-
ter lagade vid en klippa, kallad, uti i Rattenhafvet. Runtom-
kring klippan hade hafvets marina upptornat kargliga isarvar,
som var stadda i upphäring till följt af värdens allsörjande in-
verkan. Utanför isaraden var hafvet så godt som isfritt, endast
här och där funnos några större innumrade drifstycken. På
ett af dessa isstycken uppträdde dag vade sig fältbatalagens
besättning, som inalles var hafva utgjord af omkring 35 man, de
förste hemmboende i Närkeps socken, med en springa och kasta
öfver brunnarna en handsk, hvilken de ryss förut hört på isen och
hvilken de med säkerhet antaga skulle tillhöra en inkommande ry-
sses Runtan. Sedan detta med lytt och gånge uti detta såkylti-
ga tillfälligtvis utom en och denna var skepparen på en af fältbatalag,
en ung man. Denne tyckte att icke om Runtanernas lagstift

med ett försvär, som så lifligt berättade om det nödiga
af hundrade för att uppfylla befärdighet, som de förde. Sedan han
föret fördras kamraterna, men dessa ordnat skänkt åt honom, fullt
han tog i handken, lade en pränning uti den samt ligg en hal
iden en nedvänd handken. - Följande natt, medan fjälmenen a-
ti sina tecknade fjälten, hvilka voro färdade från yttre sidan af
klippans isvallar, såga så trygg som ordnat fjälmen "samma
giva under sådana förhållanden, tyckte den unge skoppare i sin
den tydligt höra en röst, som sade till honom: "Stå upp, du un-
ge man, som pränger i handken lade! Det brakar i tät och
brakar i kall. De komma ej hem med lifet ut." - Den unge skoppa-
ren klev genast upp, hastade upp, väckte kamraterna från sin
sömn och begaf sig hastigt bort från lägrastället. Slade de öfriga bälte-
fäst exemplar så hade ej olyckan i en förfärlig öfverraskning dem, men na-
made de ingenting. Några timmar senare kom af tre till skottfäl-
la bältefäst ingen enda vid lif. Isvallarna omkring klippan hade run-
lat och legrast dem alla. Tre till utkom och många faderlös som begä-
to sedan de så mycket utkomna fjälmenen.

Björkvik-Ann. / Såga om en dum kvinna i
Näcklot!

Da Björkvik-Ann en gång ska tjeen smöra, så slår en mjöl-
tjen om hua i en stark tjeno. Da en a tjeno i tre dagar
ä int förr na smör, så skada en neder i tjeenen ä förr,
he smör hua fastna på lättnin. En råpa ta på ont, karri-
sen, e han ska kām skad. Men ta ont skada i tjeenen,
glämsa tukessin tid. An liets se neder för te taag opp an, men
så stula an me hova förr neder at tjeenen. Tjälje dras
ta opp en tidan, men smör hua fastna fast i huarä hand.
Ä som en int hua na tjärlidit ti sat smör i, så breid ä sat-
ta en he, som sat fast i huarä på ontas hova, ä he ska di
hua ti jett sjölf, men he, som va i tjeenen, satte en på bäl-
la ä he ska va ti sat. Ta fast kām tid ä ska förr
smör, så hua en int na löseman ti veeg ä mee Men
Björkvik-Ann va int räddas hon. En peatit på smör, som va

pä bade ä för vinn gaang on seetis nedor, fnetna on mark
smitt ve fjölin. Ä tå fättja vira lara trää mark smitt
seetis on nedor trü gaangor, sä int he ska vaal knaffi
- En annin gaang to Bjärnkirk - bunn ska bask bröo sä
läpt on en heil tanna myöt i deefraaja ä baka ä attihäp ti
ti en lallo. Tä andä minit päitjin hennars skrääker ä vira
haa na ti jät, säu on kallon pä gälvä, sä an ska för gaang
pä kräsketan. Men eman möodron va int ett na ti bänne
haa päitjin jiti in ka i kallon, sä on mätta spring ti kyys ä
keis län on järnstaang sä on ska för int an krati. - Tä vä-
ren koon ska andä gaunklaat päitjin, säk, mätt köri föti
säören. Vääl Kleen haa an ä säm ä va rägnat vädes,
fordöora Bjärnkirk - bunn on ska mätt tjecr päitjin sä int vält
na ska gä iggnom an för on haa ju säu fättja pa tjecr baa-
tan om väälän. On kaled äär päitjin ä tjecr an pa kara väp-
pin. Sedan säu on an pä spüsän ääta lark. Tä bunt kääm
heim ä feg sä an, sä träd an, he ska va fänin ä ska
tel an me ykräskäfte sä on koonu inät spüsäaen tä
an vör ska budi föm ä bask ä pä all sidor. Tä meina Bjärn-
kirk - bunn, he di int ska treng listaa na Kleen ä tan päitjin
meis, för nää ska an mätt ätapp mätt rägnä. - Ein daag säu
bunt Bjärnkirk - bunn ääta tjör dyngon, men tä on ska spüsän
i, säu on hästen me havo för inät aisona ä seta se-
lan pä gämpin. Ä tä on haa spüsän i, seetis on pä
ä ska spüsän tjör. Men hästen köra gaa ä för tjörön i
vöf ä sä bunn ä äär i dyngstään för Bjärnkirk bunn.

H. S.

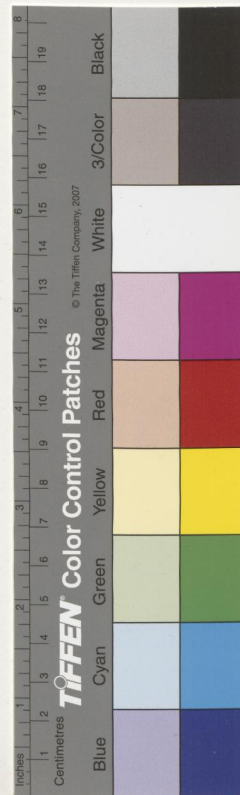
Några anteckningar om seder och bruk från
Replot skärgård

Anteckning
4/1 1911
Kop.

Julkalpparna i Skären

Bruket af julkalppar eller närmare sagt, julkalppemonin, som att många
fästare i omfång hos ståndspersonerna har uti i skärgården ännu ic-
ke nåt någon nämnvärd utsträckning, ämnar jag här beskriva. Men
den onödiga strävan och det rastlösa fikandet, som på andra orter
upptager många vinnas dagar och veckor före ifrågasvarande högtids-
ten. Skärgårdens tankar mätande, såsom också vi, att det bör räda
måla i det. Därför mäter man sig på mycket bekymmer
på en gång. Man kunde på t. ex. fördela att denna omsorg och tilläp-
pandery i och för julkalpparna på öfriga andra aftnar än julaften.
Läsa skärgårdens tankar och därför fördela man också kalppar-
na uti julkalppar, nyårsa-kalppar, trettondagskalppar och marknadskal-
par. På tredje sändan afton som kalpparnas namn angiver, brukas
således en eller annan "kalpp". — Med undantag af vädinornas huskå-
görmål med förberedelserna till kalpen och de vuxna flickornas kräddkande
syslor med kardande, spinnande, väfande och syende till nya huldagska
tyger för sig och de hemmarvarande, förflyta dessa dagar där, såsom alla
andra. Till omväxling från de nämnda sysselsättningarna för man se de
unga jantorna morgon eller aftonstundarna unna sig någon timme till kom-
under man får se dem på den halvt hembesökta lats de stiga pingra-
na framklingar antingen några proppig, i bästa faller vinkad tobaksrök
eller ut på det hängslan o. m. d. till arbetsprodukter också blifva en gån-
ga åt den, som är hennes tankar närmast, det kan man öfverlåta
till af den omsorgsfullhet, som är förenad med det granna arbetet.
När sedan julaften är inne finner man henne en stund öfver
skymningens inbrunn tyg och varsumt bruta det brunnit kalppar,
möggen hennes enda, såsom honna, som framkommer äfvenlunda
alla tyg och försiktigt smygga sig in i fristugan, hastigt öppna stü-
gens dörr och slänga in kalppen, halfligt ropande mottagarens namn. —
Nu följer det mest komiska af alltihop. När man nämner upplys-
sa, att den som där vid aggra julkalpp, måste vara begäffad med om-

lygt flinka hem, ty sedan lyder att man kasta brad det vill, måste fräcka
 sina red på hem "klappen" gifvas är, om man skall kunna lifva i
 tillfälle att visa sin erkända medelst en gengäfva. — Den inslängda klappen
 himmer dölja nåt och gjunt innanför dörren förän den af de innerstan-
 de, som anser sig hafva de rörligaste förkommedamätarna, reser ut af-
 ter jullecken för att om möjligt kunna identifiera honom. En förhög
 klappklippning börjar, som vanligtvis slutar så, att klappens motgång
 blir förvillad om, till hvem han blir aftrödd sin tankamheteskast på
 gmders af de efterföljande hängföda aftrödd. Är denne en förtänke-
 som ungarevenn, han har sedan först vid enliga stunder dölja på
 så varken spegelochatell, en varken utvänd lullatol eller något dyligt, att
 under det tankarna naturligtvis varit fästade på henne, som nygare- eller
 trettondagsaften med denna produkte af hans konstfärdighet skall bli
 en belönad för den vänliga hängkommet af honom på julaften. Och
 skulle han betrifla att hans genialitet inte kunde förmå frambringa nå-
 got, som kunde finnas behag inför den utvaldes ögon, blir han säkert
 ändå i hängkommen, om g. för så på måndagsaften i slutet af januari,
 och ännu med något lyfande nyttig eller — nyttig lyfartikel

Lappbruden.

En månad af förkommer ännu om förtäglighetsdagar, vilka öfven
 som kändt kunnas betecknades. Denna ser ut att gå bländ till lapp-
 brud eller förtäglighetsdagar. — En ännu till förtänke är vilka från något förtä-
 ligt hem utgättas med att möjligt varit lyfva till en ännu lered, som inga
 kunde ut i aftrödd af hvar sig krona eller lundlöja. Stipend af en för
 allra jämnliga gossar och flickor gör lappbruden sålunda utvald från
 guld till guld för att visa sig om i gengäld för något skatt eller andra nödian-
 dighetsaker, såsom exempelvis ut och liv. En porten blir förmått hvar
 naturligtvis g. häller. En bländ der starkaste gossarne i brudföljet inne-
 har besättning af frädmästare och släp med sig påsen det gylfom
 na släppas. Besättningen ifrån anser vara en förtäglighetsdagar, hvarfi-
 re det en och annan gång inträffar att frädmästare för en livad,
 som, om göra honom påtänkt stridig och då kan man få se dem tillfä
 om kommande med påsen — Efter dagens slut samlas hela brudföljet i brudens
 hem, der, om lyfkan är god, väntar dem suppa och grynvaling eller gryngröt

14 3
Sedan arrangeras dans, hvarvit de dansande öfverklige sina krafter en
liten stund af gifra bruden, mid hvilka de i stället äfven få svänga
en några lustiga hvarf vid tonerna af en flöt eller dragharmonika.
Under valken fastlagstid dagar för man se 4a's dylika brudkoror dan-
ga genom lagn. Päskens firande.

Bland de fulla seder, som den manliga ungdomen i den svenska Österkät-
ten af från fröna tider brukat förefra kan väl nämnas de småningom
bestående i bruket, som nödvändigt angår lösa utföras natten mot för-
sta dag påsk eller påsklördagsnatten. Samma seder, som råda i Kvadrant
norna, samma seder råda också i skålgården, hvarvit ike utan
skäl kan sägas af kombädder utkrantas äro belagna, ty som man
vet så är skålgården i allmänhet mindre benägen för mottagande af
leiding och hysning än upplundabon. De gamla, iakttagade sederna
skänkt sig förut sig i en för lagn ströpska påsklördagsafton drupp-
vis och begynte ströpska omkring i lagn, spionande efter att få utföras
ett och annat skjutreck sedan folket går till hvila. - Väl är det, om
hvar någon går förhand om i fröna lagn att se om det hus och des
tillhörigheter, ty annars se honom, synnerligen som han händelse-
vis brukar besinna sig stående på en äfven god fat med de kringströf-
vande spjutlärne. Det är omänskligt att ike alla gudsfrämlingar öra-
as, utan alltså sådana som vilja utöfva mentorskap i en eller
annan form öfver lagn ungdomens. I stället för gå jämför de hem-
frä, från hvilka pojkarne äro hemma. Ofta nog äro de de själva
händlingarna från fröna lagns sida mer lutande af de komiska
och endast förargelighetskanda endast för den, som haft besök af
dem. Understunden kan dock skjutrecken hänföra till benämningen
ridningadud. Lyckligtvis förekommer sådana saker likväl numera
högt sådan och när det händer har vi såväl ett gammalt ögg
och händelse har haft sin hand med i spelet. Till det sålansfröda mot
man väl hänföra sådana i bruket som exempelvis att ströpska eller
helt och hållet bestå från småre hus, att säga omkull äldre väderkvar-
en, att krypa sig in i lator för försving af halm och h. hvilka man
utsläpper och tänds vid på - t. v. m. lagnen hvar i en skinda eller klyf-
stade, som drago vid midt på inget och påtänds, hvarvit ej alltså hvar

förintas, utan jemväl åskedat - att skära sönder fisk - kött - och äter
bruskarredskap, samt att borta gå stegtrappor och placera en bräp in-
under, så att den som först kommer ut ur stugan, riskeras lif och
lammor, samt ställiga att stänga en massa saker uti gårdens renväs-
tenkunn. - Till det mer förkastliga än skadliga kan t.ex. nednämnda
hänföras. Man förtager sig att bortaläpa en massa äter och kött
redskap och placerar dem på taket af en så eller annan centralt belägen
byggnad, förki hvilken Ryttfolkst kommer att fjärdas om jänkmononen.
Så små dekorerar grindarna på ingå till kyrkan med icke så bra
daskor, hvilka de hänga i grindlaget. "detta sätt på en sågbocke", som
i sin tur rides afrypp på grindtak, o. s. v. - För öfrigt är upptagen af
så små under besöksfakt, att man omöjligt kan uppräta dem alla.
Till slut måste anföras att den som bli utsatt för de förargelighetskande
pröfningsen, såvida ej dessa är förnådd med skada, har utarmat
med ganska god resignation till "tänker han möjligt, jag har skön
engång varit med i mina yngre år". Och inte tyckte de honom
heller till något att ifrå han säga oss om huru föröfrarne voro,
på något sätt straffa eller tillvita dem därför. I stället för att göra,
skadade hon därigenom sin sak, till nästkommande präknat
beläse han de åtminstone icke glömd. Lycka det för honom, om han
slipper att lindrigt under "prästbollen".

Wälkommes - Wälkomstdagen

På förmiddagen för värens förste dag voro sig skärgård ungdomar
på sitt sätt. Den tidigaste morgon till senaste kvällen hör man, hur
man än må vänta sig i byn att ironbedrjfrande skrammel af
klockor, ljåror och klockkåror, äter och små. Det är justande barna-
skamar, smättingar fisker och pojkar mellan 5-12 års ålder, som
på detta originella sätt vilja hälsa vären välkommen. Att så
de små ifrån vänta efter denna dag, skälundastig, "såsom de
små kalla den somma!". Och när den redan äntligen landas,
denna oförväntade dag, så försvinner sig ingen, så beklagas sig in-
gen öfver bröta ben och då går man helt nöjd och lycklig till
sängs efter att hela dagen sprungit och lekt under klockornas och
ljåroras vilung. Barnens föräldrar glädja sig till och med jämte de

unga, ty när de voro barn engång, hade de precis lika roligt på föräta
maj. — Anledningen till denna sed utkomst, borde ej vara annan än den
att man såmmedelst ville antyda, det tiden för Kreaturans snara återläp-
pande på krets efter det de under den långa, kalla vintern varit fast-
kläpade i lundagårdarna, snarv var inne.

Rädkäpparna.

När man fröer några decennier tillbaka i tiden, till den tid då skriffron-
sten bland unga och gamla stod på den lägsta möjliga ståndpunkt bland skän-
gärdsskicket, finner man, att de, som ej kunde skriva ens sitt namn, vid
viktiga tillfällen godt reder sig den konsten förättan. När bönderna
så en lag skola sammankallas till gemensam rådsläggning, sänder by-
äldermannen, hvilken till sin befattning stas på ett års tid, vanliga
rädknäst från 1 Maj, kring lund. Dittill användes vid ofvanskydda till-
tynd s.k. rädkäppar eller ludkapslar. Rädkäpparna voro omkring 30 cm
långa och fyrkantiga med 2 centes breda sidogfö. De voro vanligen full-
riktade med böndernas bennärken. När det några angelägenheter, som
jämfördes med böndernas borde vid byrådet offrat afse af byarna, an-
vändes ätminstone från och med 1843, tognar-rädkäppar eller s.k. penbla-
rar. Ludkapslar voro till formen kortare, bredare och hade ten-
nare än rädkäpparna. Af dessa förkom jämväl inskrifningar och bennärken.
När det var fråga om någon penninginsamling, voro en slant fastbunden
vid käppen eller ludkapseln. Tiden för sammankomsten angafs näst-
höjst muntligen. Utvändigt tillgick så, att äldermannen sände råd-
käpparna eller ludkapslar, som i hvarsteds fallet voro tvänne, samtidigt
ut till varje af de närmast boende grannarne. Dessa plåsar voro en
så för som möjligt skickade den till den sig närmast boende granne.
s. v. Men de skulle gå ut nästan två, så att de skickade nästan på ett stä-
le, sedan de sålunda cirkulerat kring hela byn. Ibland i dag användes de
nyssnämnda sätten för byrådsmedlemmarnes sammankallande. Men ludkaps-
lar och rädkäppar höfva numera ofterstätt af skriftliga ludkapslar
går på småre papperslappar. På en sgl. lapp exempelvis: "Byråds-
skall träns i afton på lund i om samförning hos N. N. (Byrådsman-
nens namn). Låt dem gå fort. Kom alla hit!"

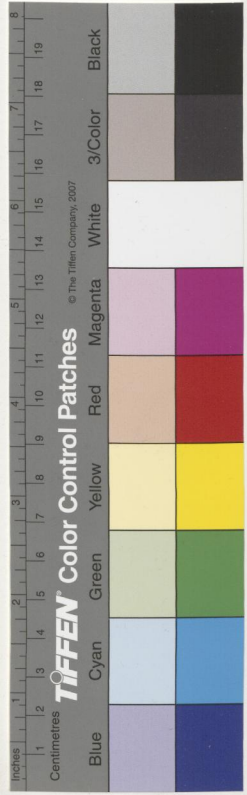
18
Kontanter, man förundligt arg afslår ej det någon ifrån att ifrån en annan gång bevisat en auktion och göra sammalides.

Tryckdansen.

Nö. 21/10 17 9.10. 17 10.10.

Om man förstå gånge här talas om tryckdansen, så vore man frä-
stat antaga att detsamma förstås en slags hälsans eller något
dilat. Färdigt förstås man sig, att en hop kringlingar skola utlösa
skviltbristiska dansöfningar på träben eller kringkor. Emellertid är för-
hållanden likväl ej så enkla, ehuru de äro, bröpa kringdansen försiggår,
ej allena i skungården, utan äfven i några af Österbottens häradskor,
ej lemnar mycket efter i galenskap. - Vi skola nu försöka framställa
någon förklarig orsak till benämningen Tryckdansen. För det första gån-
gen skolas lyssning för att ena åkta för, så säges, att de böjda lifven-
de kontakterna lifva hatta, d. v. m. d. o. s. att såväl bruden som brud-
gummen hatta och släppla brudens bröster i det äkta eller rättare ständigt.
De lifva dessutom förstå lyssningsdagar upphissade i kringkor, brudfrän-
de ej komma med förstå sista lyssningsdagar de några värdeliga beakt,
efter det att sista lyssningsordet förkunnat för prisetens löpbar, med en brö-
bor stampning låter dem följa med i sig. Brudpriset är således vidskotli-
gen i behuf af kringkor under denna tid och följaktligen handlar lyssning-
kalas, som efter första lyssnings-tidstid, fått namn af "Tryckdansen" eller
"Kringkor". För ike en lång tid tillbaka förstå dessa kringdansen mindre
strukturer och försiggå något annat ständigt. Sedan började de, att egentliga
brudkor skulle förstå med bröda pump och ståt. Men så kom förbudet om de
s. k. brönnvinsbröllorens hållande och så begynte man kringgå de värdi-
ga lagbestämmelserna genom att i dess ställe för lyssningskalas på ett
högundrande sätt för att redan låta öfver lyssningsdagar helt enkelt aflyga
därmed, att brudpriset ensamma i skymningens halfdunkel ligger sig oför-
prövat för att låta denne låsa ihop sig. - Santomande att bröden om
åker sitta något om tjugan vid en sådan kringdansen, skola vi några
närmare orda därom. För anståndet af öfver fästen lifven bruden
och brudgummen ej varit förmögna. Den sista nämnda behöfver endast gå till
en beakt och se att på låra med ståt och ingen sken förmona honom,
ly ordet kringdansen är en riktig lög för att långifra annat åtfölja si-
na lönade penningar. Med afseende på tidstidpunktionen förstås man kring-

dansen uti en källan, som räcker ungefär tre dygn eller också endast från
afton till morgon. Det är således en tillräckningssak och förberedelserna måste
slutas därefter. Blant de viktigaste förberedelserna är anskaffandet af
brännvin, leverfärdiga ingår kryddadans källor, och hvar af 150 liter inte
anses vara för mycket för 100 bjudna gäster, så snart kommer att räcka halft
dygnet. Afven förskaffas tillredelserna till den värdiga måltiden, som nödvän-
digt blir till saken, stekning af kaffebakelser för tillställarna. - Lådan till
ningen inträffar, begär sig, den inkommer till källan, men han går
genom sig i stugan, sedan stannar till en bit på gården, låtande om
ingenting i världen, kika om blott nyfikenheten öfver honom dit. Först
när någon af brudparets anförare eller någon af de för tillfället an-
gående barnhjärtiga "kostarna", af hvilka det finnes inemot dussinet,
frågar, endröget minns den utomför stående att komma in och kalla till
gäster med välkommen. Först då går man in i stugan. Kommer de
änner dock gäster att stå tjemmeligen förslagen invid dörren samt krypa
f. o. m. stundom uti den nära dörren befintliga öppningen. - I hvar stund blickar
under och brudparet samt tillföljare de inkommande med kaffe och bränn-
vinet. Gästerna blicka till en bit i stugan, innan de måltiden väl-
kommen. Efter någon stund, sedan som för att kalla till kaffet
och till brännvinscupar, höjes dock stämningen ansevärt, i synnerhet af-
ter det hvarje manperson från sig trädde en flocka af gudarekter.
Flockorna emellan för hvar och en som för sig på en öfver och det anses
ej som blicka på kaffeparet. Ifrån gäster senare skulle komma en vilja
här flockan fylld en gång till. Det är således också att andra öfver om
afven vid dylika stunder inte alltid öfver så tyglar och ställa, ty omhög-
vis araras det rätt ofta till alvarliga alagament. - När gästerna på kalle-
rat som varit sig med den till bl. till ungefär 11 på afton, inträffar en för-
ändring. Brudparets alla nämligen framträdande. Först kallas hvar
annan, dock till de unga, bered sig på förhänd och förderstade kaffe
och glas och glasser. Männorna gifva alltid kvartaler. Nu ständer man
upp sig parvis, och de ungefär som vid ena par uti källan. Men det
skettiges ej alls om den omständigheten att hvar en tagas till det i källan, och
under parvis kika i ädla och kika, man i källan öfver en ungefärlig kika-
het uti källan och förhändigheterna. Därefter framträder ett par i

7
sänder till bordet och frammanför till brudparet sina gåfvor, för hvilka bruden och brudgummen afböja sin tacksmäkt genom att bjuda gifvorne dricka af brännvinstodden. Därefter tuggas på en brudgummen först läggjas på glaset innehåll, hvarefter bruden bjuder gästerna, som bunnade presenterna. Sedan dricka samt återgifvas därefter glaset åt brudgummen, som åter emottar af toddyn, hvarefter bruden bjuder vidare och till förtäringens vis en dryg stund, då ett nytt par framträder med sina presenter och kemtar på samma sätt. Under hela den tid, som ätgär för presenternas framförande, hvilkes kan räknas inemot tre timmar, sjunges en ledningspsalm, hvars melodi i de klingar utför oäfrat. Orden till denna sång lyda som följer: - Lyfta och dricka mina unga och vänner, vi cupa och dricka för ert gäst. Vi lofva ju lefva tillsammans för, men nu möta vi skiljas åt. - Sedan pakulerat med till bordet och öfver de förrämnade thugit sig tillbaka, lifva genast alldeles urenliga och galna. De dröjer inte länge, förrän de vid slutet temligt upprötta sitta i rummet. Man grålar, man skrattar, man ropar och skrattar och slutligen blir det af en på gästen för de flåta blott skallarna, för grålet och leken anordnar förklaras i det vidaste handgarning man och man smekas. Vidare för man se här och där till märkeligen ut-hvarringsfallna hjättor liggande, öfvermannade som de lifvut af brännvinsdjupen. Huru sorgligt är smärtsamt, så för man ut sådana förtäringar öfver se någon ung luras stötter till nyssnämnda ledningspsalm. Lyckligtvis anses dock skiljorna detta vara skamligt, hvilkes ingalunda är händelsen med ungdomarna och de äldre männen. - Klaskan vid gäst och på natten åter man förtäringstiden. - Denna skola vi till sist ha en något om, men förskeda läsare, att det ej bli några synnerligt angenäma skildringar i denna presenter. - Sedan man i haat förtäringstid förtäring med till maten och gästerna sitta sig till kända, framförarna skolkarna förtäring som vanligen består af prat med sönderskarna stömmingar eller ailor, hvarefter hålles en chup på. Rättan serveras uti stenfart, hvarefter trene gäster gemensamt äta. Efter denna rätt serveras sappa, kokaad på kött, åter, gryn och potatis. Sedan indrönsa gryngrädet, hvilkes tuggas sålunda att kokaarna under en klingande marsch från spelmännen i kommas hopprande och dansande med de flydda gästfästerna hämta på utmärkta armar öfver sina hufvuden. Gästerna stunga lakter till marschen, som den kallas, eller alltså klappa de

gäst
N-n

Beskrifning öfver lekars bland ungdomen i Rype

I Lekar i det fria

N° 1. "Lider". Då gubben Rype brett sin klara, genomskinliga mantel öfver de gröna fjärdarna och fladarna, så samlas sig den manliga skärgårdsungdomen ut på dessa för att roa sig på skridskor. Skridskoräparne leka då oftast en lek, som kallas "lider" och tillhör denna som följer: — Sedan man i ena ändan af skinnplanen afskurit en mindre del med ett utläggande af smärre stenar eller gärdastenar och bunnat en öppning, "liderporten", på mitten af omkring 2 metro bred, skrider man ut genom lutning bestämda, hvorm som skall bli varj. Därvid sätta sig alla i ring, en af gossarne räknar t. ex. till 100, då den som erhåller denna nummer blir varj, den räknas exempelvis blott till 20, då för hvarje gång talat blir fullt en gosse biter ut ringen, tänds endast en återlös, på hvilken attå lotten fallit. — Vargen slannar nu i närheten af lider, till dess alla de öfriga hunnit skrinna till mätarna ändan af skinnplanen. Då begör sig vargen ut på haf, långt skridande hvorm med goda flöcken. För dessa mänka, då vargen börjar röra på sig, börja de skrinna rakli snett hvorm, men krannt de nalkas hvorm närmare, skrinna de sig med vindens hastighet åt sidorna och försöka, följa i hark och hål af vargen att hinna inom liderporten, förrän vargen hunnit beröra någon af dem, i hvilket fall den berörde också vara tagen. — Lyckas det för vargen, så bli de tagna vilken vagnar samt försöka åter hvorm i sin stad att taga sitt lyfte nästa tur, då flöcken skrinnt ut, hvorm utke på mätte hvorm försöka sin lyfte en gång till. För att hvilkas lanna sitt slagna, bli det naturligtvis att svårare att undkomma de sig att mer och mer sig försöka de vargarnas. — När leken är slut, är den, som sist blir tagen, en Raka Raka som den, hvilken tagt fört, blir varj nästa gång.

N° 2. "Spring Matt". En lustig lek brukas ungdomen leka om Matti: ardagen, sedan skymningen inträtt. Den kallas "Spring Matt" och tillhör på följande sätt: — En af de äldre gossarne, som också förestått Matt, vandra omkring genom gårdarna iklädd en hvit halfrömspel, med hvit handskinnsmössa, en mask af näpver, ramligen kallad "skrabod", för

anrikhet samt förädd med en väldig fisk. De yngres bland ungdomen
 uppgift är nu att försöka få Matt instängt i någon lada, nis eller något
 med sörr försök utas eller så för honom kallvärt i någon knöddiga på-
 vrid de Kraftiga stängerna af Matts fisker de tilläta. Under gläde och steg
 försöka de begärbänder för honom uppretad genom yttanden sådana som:
 "Matt, matt med sin långa skägg, för barnen utom vägg". "Matt, matt med ha-
 marin, för barnen in i kammaris". - "Matt, matt med lifvorn, för barnen
 i grufvorn" o. s. v. - Lär det slutligen lyckats dem att sperra Matt och
 för honom instängt, är liksom slut och denne har då förbrutit all respekt och
 värdighet för den aftonen.

W 3. Steng Kälke. Detta Kälken är gämnar om Karusellet. Kälken för
 dras nu förut och förut en lång och stadig stäng, en cirka 1 m hög stolpe, hvori
 stängen är fästad med en grof järnkett på så sätt att den kan löpa omkring på
 ledden afvenson en jämn gärd- eller ängsplan. Stolpen nedlåg uti marken på
 stadig som nöjligt och krings t. o. m. af fastfrys. Man kan nu förstå sig den
 egentliga Kälkebana, som äfven att trompas slät och hård, utgör periferien uti en
 cirkel. Stängen blir så cirkelns radii och stolpen, hvorpå stängen hvilar dess
 midelpunkt. - Sedan att iordningställas, förändras en stark Kälke ganska stadigt
 vid stängen fria ända. Dens lör det är att åka, rätta eller lägga sig framåt på
 på Kälken. Det är inte värdt för en starkare att fristaga denna åkter, ty det
 kändes ända" aftad, att ^{han} rimmilskantig och yr af den svindlande fartens form-
 ligen flyger af Kälken. Karusellerna stå nämligen vid stängen, närmast stolpen
 och åkare på af alla krafter.

W 4. Lilla par ut eller nästa sist. De liksom ingi en gäst eller en ingi
 till lekplats. Churu liksom visserligen är afsädd att vara en gemensam lekplats
 både gäster och flöter, så ser man de sistnämnda i bland liksom den enkomma och
 hafva bestämt liksom näst för det. Man begagnar liksom gäster att ställa upp sig
 par om par uti en rad till uti kvarandra. Framåt i ledet för en ordning eller
 enka sin plats. Inskningen eller utkan ropas na: "Lilla par ut!". Lär ni na
 "Klor a Klor, på åk ut!". - Det sist i ledet ständigt par skilja sig na att och
 lörja springa på hvar sin sida om ledet samt förbi ettannas, utvidgande
 lörja något åt sidorna, så att de emellan springa i en båg. Det sprin-
 gande parerna sträfvor gör ut på att hinna seira kvarandra, innan ut-
 hingen eller utkan, hvilken så snart ropet sist par ut "Lilla par ut", rätta af i sam-

ma riktning, som parer, hannit åtskilda dem. För den ropande omkring försöker
han naturligtvis laga en fläcka och tröttna. Den som blir utom make, inter. den
närliggande eller enklare plats, under det att det nya parer ställer sig fram
i ledet. Lekken varar så länge, tills man tröttnar.

N:o 5. Stränin eller siarin är en lek, som främst af att fördras fläcka hem.
- In af komraterna gör en bland de öfrige ett slag med handen och säger: -
Stränin. Alla kalla nu undan för brinnkärre lifvet och den som fick stränin
efter dem, tilldras han på samma vis lyfkatet keröra någon af de flyende, som
nu i sin tur fått stränin. Leken fortgår, tills man tröttnar, då alla stanna och gå-
ra sig afri genom att taga ihop händerna öfver hufvudet och säga: "På fri
me, lågg stat å jerna pömmå, titt måro å Rveld, på fri me". - Den som
lemnat med stränin för de i vidne keröra dem. - Alldeles på enklande
sätt tillgås, när man leker siarin med undantag, att man då knuter en
trasa, som fröstäder siarin.

N:o 6. Spätt i knut (= kurra gömma). Lekeplatsen utgöres vanligtvis af en
gräddplan med många utslagsryggar eller af en skogsdunke med lätta lekkenar.
- Barnen ställa sig för i en ring. In ställer sig uti ringen midt och kallar ut,
huru de det blir att skad' bort. Invid letjans de sig af någondera bland
främre uttäningsvägar:

1) Annan danner Davis sån. Quatp noalan Nätjes sån. Wili, wili
vijppon, wili, wili gå. Kåten ayron, gangan gyron. Appet, pappet, jiron, på-
ron, papp! -

2). Min mor käfti åt mig en jiltka mäsca. Hven skau jiltka mäsca ha? Du
wer jag? Du skau ha en stor - skit.

3) Enika, dronika dris dras. Sketton, masson, pyron hem. Pini, prom, Pro-
tin tann. Mleka, pälska, Losa, tosa. Tideritjyron, teisan, pavis, bort.

4) Joh, dikh, danel, sosh. Toder tyder vilen vall. Kåten grå, kalen på. Ring, so
raio, pojic, bort.

5) Alla hästar uti stallet stå. Ut hvit stå, på må. Den som domer fader
grå. Han skau uti knuten gå. Lodea Kiscus. -

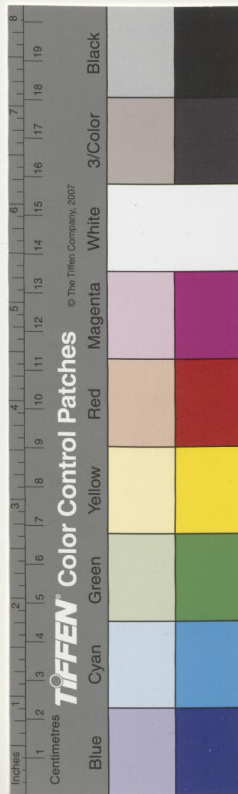
Den hvilken domer fader grå, ställer sig nu med händerna framför ansiktet
och gömma sig, och inom de två minnans bestående, lyfjarna ~~tröttna~~ vänd-
na. Härefter hästar kortskadario de uppreka dem. För han rikte på någon

4
~~är~~ af dem, skogarna de böda att fröst himna sprutta i samma Rind, som
kortskadarna tog bort. Hinner den sistnämnda fröst, blir den andre "lagen" i mat,
satt fast för han gå en gömma sig en gång till. Så snart kortskadarna tagit al-
la, börjar lekarna änga och den, som fröst togo, skäddar de böda.

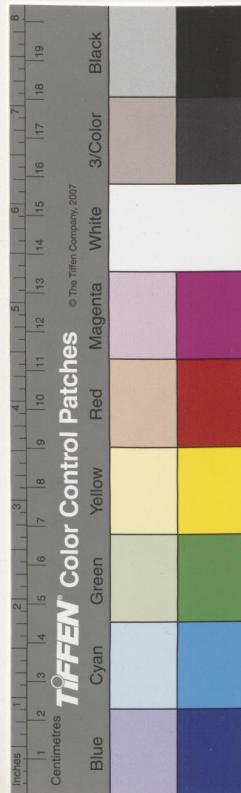
Nº 7. Skötta "eller härs a bond" är en rolig jaktlek, som utelutande för-
re gossars deltaga. Leksplanen är naturligtvis skogen. In jämn skogsmark,
glädd levnätt med al- eller björkskogar har naturligtvis fröstränder. Medelst ut-
lösnung väljs de, som skola frösträndas "skötten" hunden äckhären. Skytten
fröstr sig därefter, med en längre knapp frösträndande bössan. Skarorna Rida
sedan undan och gömma sig uti buskenären. Långe för de sköt ike
njuta af sin frihet, ty rätt snart begynnar en våldig jaktjakt. Skötterna
med fullt hals jagar hunden upp det ena villbrädet efter det andra och låta Rida
i form af grankottar nedhafla öfver de uppströmda gössarna. Skyt-
ten den jösse, som upphinner af hunden eller träffas af en Rida. Han är då
gennett dött och måste trada ur leken, tändes alla blifvit lagna eller skjut-
na och leken leijer på nytt. Ordningen blir då, att den som sköts fröst bli-
hunnit och den sällfatta haren blir skött.

Nº 8. Dra skimpore eller roten. (Kallas stundom "lång löjja"). De le Rande
fatta hvarandra om händerna på så sätt att de komma att leda en lång
rad. Den som ledför sig uttaret i ena ändan af raden, börjar dräpa
springa rundt om uti att snäppare och tränga Ritten, dragande de öfri-
ga med sig. Detta dragande fördröjningar en drölig anabbel hos de, hvilka
ledförna sig uti radens motsatta ända, hvar för sig dröjer länge fröstr
den ena ända efter den andra släpper sitt tag och får sig till på köpet en
afriidlig Rullerlytta. Stundom vänder den dragande en roten och drar
att motanå här, hvilket blir desto våldigare för de efterstå. Karl blöd den,
som fröstr häns tag till slutet!

Nº 9. Alla pilke. Med hurega till sättet kan denna lek delas uti två
ne särskilda lekser: vanlig pilke och alupilke - Vanlig pilke. De
le Rande gossarna kunna väl vara flera, men två a tre äro bäst.
Som en af dem är försedd med ett sätt. Själfs pilken ut-
göres af en ca 20 cm lång träpugg, något flät på tvänne sidor
och med något afreddade ändor, så att när pilken läggs på ma-
ken, den kan för ett kraftigt slag med sättet vippa och flyga högt i

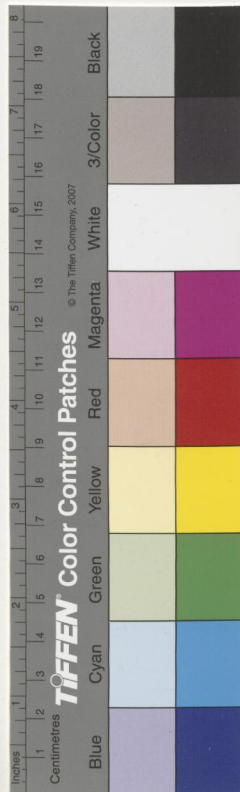
luften. Innan lekken begynner, står man på marken och lyssnar med om-
 kring och om sidor, mäter ut ett visst afstånd, därifrån pilken skall inkastas
 uti ringen samt bestämmer, huru många beledag för göras, hvilka utnämnda mer-
 ändels speshjers tre. Af dessa bestämmer de hvarje lekande ett visst antal
 slag, som bör uppmät, innan spelet eller lekken är rummen. - Lekken börjar
 nu, sedan man genom uttattning utträtt, hvem som skall stå först. Gos-
 sen A. sätter pilken in i ringen, står först till den, så att den flögger upp om
 60 a 70 cm i höjden och sedan en gång till med full kraft i horisontell riktning,
 innan den når marken. - Gossen B. står vid det utmärkte stället - ungefär
 20-25 steg ifrån ringen - samt försöker möta pilken i dess framfart, lyssnar han
 här, han kan slå den närmare ringen och för så vidare att från den plats, dit han
 slog pilken kastar in den uti ringen. Träffar han åter ike måste han kasta in
 den från den plats, dit A slog den, därifrån han har mycket svårare att få den så-
 kast inkastad. Kan han ej få den inom ringen, för A står en gång till och för rikta
 sig uti första slaget till goda När B. slutligen trätt in pilken, är det gossen C. tur
 att kasta in den under det B. står. - Den som först fått det bestämda antalet slag har
 vunnit. - Almpilk skiljer sig något från föregående. Här sättnen bara
 först och spinnat vara lika långa. I. st. f. slag bestämmer man här att stå och så
 många slag, t. ex. 100, skall den uppmät, innan han kan trada vinnande uti lek-
 ken. Står först och står sig förberedda in uti ringen. - Men han står ej pilken
 på lekande sätt, som uti den andra pilkleken, utan fattar med höjra handen om den
 trädet, nära till änden, sätter pilken ut balansera lätt vid handen på sätträdet,
 hvarv därefter upp pilken uti stycket i höjden samt står stilla till denna be-
 hörf underifrån med andra änden af sätträdet. B. är på sin plats och försöker slå den
 tillbaka. Lyckas han här, för han måste att sig antal, dit han slog pilken, mot
 ringen räkthallen, han med sätträdet. Från samma plats skall han sedan först.
 Kasta den inkastad i ringen. Detta åter sig liksom förra gången och gräs, ty det har nu
 i sin tur rätt att med sin sättra stå emot densamma, när B. kastar. Vi antaga
 att A lyckas här, så han på samma sätt som B. för måste att sig antal, dit han
 slog pilken. Dessutom äger han den fördelen att stå på höjra sken som från början af
 lekken. Om B. vid det att står andra gången ike lyckas möta pilken när
 den passer förbi honom, för A. är i detta fall vinnaren sig antal af hela den
 sträcka, han förmått slå den. B. måste äfven därifrån kasta in den i ringen,
 så snart man från början bestämt att den kastande skall få stiga uti visst antal

27 G.
steg närmare mot ringen. Räkner julkas slår så, att den faller nära till ringen, äger B så föröka att med utsträckt steg och hand sträcka den in, då sk. i kassan slår den tillbaka. Så snart B lyckligt och väl fått julkas inkastad i ringen, blir det hans tur att slå, då C eller om g. fler än två leka, A. Räkter in. Den vinner, hvem alntal först blir fullt.

N° 10 "Lå triss". Denna lek är för gossars nöjeslek, och den i lekhet mest julkleken är förbytt i triss, att uttagarna i lekken måste vara aktamma att g. för sina ögon utslagna. Trissan, som här i lekken användes, är vanligtvis gjord af björkmasor. - Antingen slår man triss på en jämn gjord eller en annan slår en jämn mark, i hvilken händelse de lekande kunna vara många och flera trissor samtidigt slå eller och är lekplatsen en lundväg, då de lekande vanligen är endast tvänne, som använda blott en trissa. Förstadda må hvar sitt lunda och kastanta rätt till sig de bägge leka starka lekande grönerna på en afstånd af omkring 40-60 steg från hvarandra. Att de många, stå på de skickligaste främst. Därefter Räkter den ena parten trissorna till sin motpart, hvilken nu med Räkter hand och Räkter öga slår den tillbaka ofta med en sådan kraft, att trissorna flyga från öfver de andras hufvuden. Långa trissorna vid återparten efter marken, föröka den part, som kastade trissorna att slå dem tillbaka. I lunda för trissorna slåss hvar, utan flyga från och tillbaka. Den part, vid hvilken en af trissorna Räkter stanna, måste Räkter den till motparten. Leken fortgår så länge det roar. - En ifrån afstående afrikande trisslång förkommer stundom, när endast två leka. Den Räkter "kör triss" - De bägge stående, sk. och B., stå sig på en lundväg midt emellan hvarandra. A. Räkter triss som till B., som föröka slår mot den. Lyckas han g. måste han Räkter undan, ty sk. här honom från för sig och intar gjöf den plats, för trissorna stannade. A. Räkter dånga trissan andra gången, men nu kan t. x. B. hafva Räkter tur och slår trissan tillbaka. Kan sk. inte hindra trissorna lopp, utan denna för förbi honom, blir det hans tur att Räkter. I lunda Räkter hvarandra från och till, vinner naturligtvis den, som Räkter en motståndare långt. - Vi kunna tillägga att det stundom gör ganska hett till vid trisslångerna.

N° 11 "Et hugg å spring" [Balk]. Gossarna samles på en äng, vanligen en våren, innan gräset blivit framopris. Den anden af änga eller lekplatsen utväljes ett mål, en större sten eller trä, dit man skall springa. Genom lätting bestämmer därefter, hvem som först skall stå vid målet, uttagaren. De öfriga

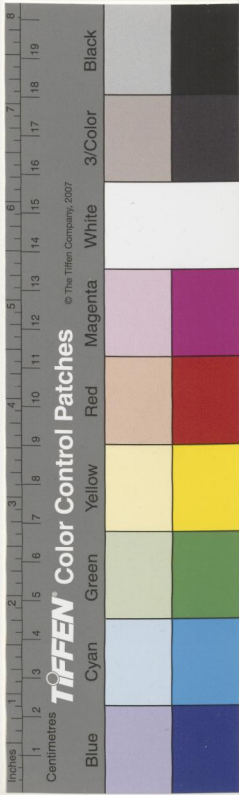
gossarna ställa sig vid ängens mutesida ända eller på ett afstånd af omkring 100-150 steg. En af dem fattar en ~~med~~ ^{med} kullträet, "sältrana", med vänstra handen, håller upp bollen en manhöjd ungefär samt fattar sedan med höger handarna om sältracet och ger bollen snett underifrån ett kraftigt slag, så att denna flygga i stor höjd med målet. Därefter slänger han sältracet ifrån sig och springer jämt till holet till och håller i samma riktning som bollen för att uppnå målet, förrän uttagaren kan uttaga tagaren plats. Lykas ej uttagaren här, måste han fortfarande hålla sin plats vid målet. Därefter kommer en annan gosse till att slå bollen och springa, då den som slag förut springer tillbaka och kan jämnas under återföretag, ifall ej är beredd nog att undvika det samma. - För att ej bollen oändligt må gå för långt åt andra hållet, bestämmas stundom några slags gränser, äfven hvilka bollen ej får öfver, ty då ropas gossar: "Stå! stå! stå!" måste flynnas. Vid slutningen väjs stundom en elfvara, "hvors gränser är att hålla bollen, när den ratten slag; den nästflygande i ordningen blir elfvara efter honom s. s. v. - Sedan flyttas en långt ut äro.

Pl. 13. Tjughörn och trehörn. (Baksk.) De kända är vanliga som till antalet. Men skiljer till utställning för att afgöra, hvem som skall bli "kung". Lättningen vid ifrågasättande blir såväl som vid ett hugga spring-bollen tillgås på det sättet att första man, vanligen den äldste, griper med sin hand om vid nedre ändan af sältracet, som håller bollen. Den äldsta i ålder griper om sältracet till ofrån om den förste hand och så fortsättningsvis, till dess alla fattat om sältracet, hvar för sin nästa af denna krets ännu återstår, den äldste flyttar sin hand ofrån den yngre, s. s. v.; den som griper om sältracet äfrasta ända blir nu kung. - Nu uppmäta de midt på lekplatser en kvadratisk plan med 15-20 steg sidolängd. Kvadraternas hörs utmärkas med en sten eller trästapel. Sedan detta är gjort begär sig kungen in i den sålunda uppmätta kvadraten och de öfriga följa ställa sig på kungens sida hörs. Därefter börja springa, hvar många hugg "hvar och en skall få d. v. s. hvar många spelkarer tillåts. - Hvarv erhåller på sin del 7-11. 24 hugg kungens "svärd" och "kungshugg". De andra följa på de 6 hugg kungens, så att samman af deras hugg blir lika med kungens eller 24. - Sedan skall det tillåts väggas, på det kungen må ha hållas inom utmärkta planens, äro till två gånger eller hvar många hugg till hörs kungens omkring den utmärkta planen, äro till två gånger eller hvar många hugg "hörs" inom utmärkta väggarnas höjd. Ingen gång för bollen hvarunder följa till målet.

Ly i slutet skall bli "hinnerastaka ruten" och måste repareras genom att flera gånger låta
 bollen rullas samman linor från och tillbaka - Vi antaga nu att väggarna blifvit
 stänkljiga höga att i kungen kan stiga af sig dem, hvilka han i alla händelser icke
 äger nåt att göra. En af de på botten stående förätker nu att göra kungen. Men
 denne är naturligtvis på sin plats och förätker mest att rullat hugg är botten eller genom
 att kneta sig framåt eller lemlänges ned på marken att undvika att blifva
 berörd af botten. Så kastaren förbrat att af sina hugg. Den nyssnämnda måste
 i ändamål som göra om kneten eller att hugga botten. Det är annars som kunde
 hon botten till att träffa kungen. Iker detta, så gripa alla de på botten stå-
 ende rögnelikhjuga på sig på den, i kungen tager de gemensamt bollen och förätker
 botten eller göra de ständiga. Lyckas han i göra det, förbrat han för att kungshugg
 och därför att af de andra hugg. Såsom han på sin knett förut alla sina 24
 hugg, han har förbrat. Om en af de på botten stående knettat bort alla sina hugg,
 måste han begifva sig ut till. Kungen för då ett något större spelrum att röra sig
 inom väggarna. Annu bättre bli det för honom, när en till måste utstå och således
 tvänne botten blifvit tunnare, men nu de rögnelikhjuga också en god förmåga sig kungade
 i det dem tillåtes att gå och smula ä. v. d. de gå något spides botten om den eller
 ett träd som komma kungliga afvenens, även af dem som skall komma bollen
 hos sig. Därefter återkomma de med händerna på ryggen eller i instulena i byx-
 fjädrarna om börja vandra långsamt väggarna nedan kungen så mycket möjligt
 är undvika dem. Kommen på ett botten, pratar den som envaras bollen, när kungen
 minst anar det om så kastar man åter på sig på den och kungen kastar bollen efter den.
 Kastet också dessa två botten alla sina hugg, så träd kungen betydligt ut till.
 - Att de i kunden blifva om igen, som vija vara med i lek, för det vara 2 eller 3 Kun-
 ger, men i ändamål som bygges knett större. Om blifvit detta i lek, för denna
 namn af "botten", kommit planen göres triangelformig.

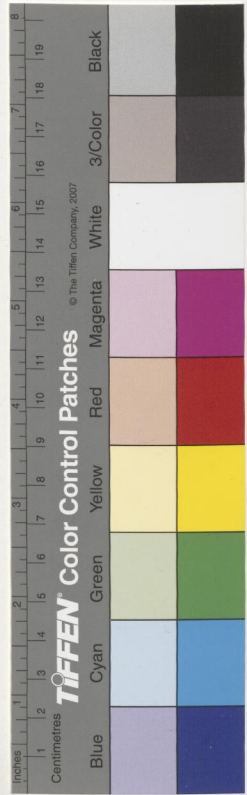
Spel 13 Kast leger / Bollen. De i kunden är två. De ställa sig försedda med en
 botten på ett visst afstånd från varandra. I sin börja de hugga byr att brunnas
 att rullat angifvit antal gånger. Rullar några af dem tjuga bollen, måste han börja
 från början. Den hvilken uppnått det bestämda antalet byr, ager nu rullat att göra den andra,
 som i för sin sig från sin plats, men väl börja som vandra flugan för att undvika botten.
 Den hvilken pratar om kunden att gifvit antal gånger, sommar.

Spel 14 Witball / Bollen. De i kunden är två antalet byr. Iker om en är försedd
 med ett mindre "botten" på ungefär 2.4 meter afstånd från honom andra kastar man

uppbrunnna gropor i marken. Med ena foten stått brunn sin grop ställa sig nu
tvänne af de brunnar, på att de komma att stå midt emellan brunnarna. De brunnar
andra ställa sig i kontinuerlig riktning med de första och på så sätt något längre afstånd
från brunnarna. De senares uppgift gäller nu att hålla ett gifvet antal byror att
brunnarna / exempelvis 3 a' / från. De första förbrukade brunnar att med tillgång af
sin cåström hindra detta. För varje gång en af dem slagit emot botten - brunnar
den - måste de andra flytta undan sina spållstakar och bråttigt stoppa cåströmmen i
groparna. Detta arrangemang måste brunnar föräggas till, ty de skall kastande
den bästa sin cåström t. ex. under en armens eller kuffens dem krediter sig, passera
på tillståndet bara en af groparna slutas och skrynda att stoppa sina cåströmmar i den
na, första ägnade själv hinner det med att cåströmmen. Likaså är möjligheten genast
gränssteg, om brunnarna ej villkar betänksa groparna. Vidarna emellan, så snart de
hålls med botten från att gifva antal byror eller bykats att på någon af sina cåströmmar
i groparna.

14. "Gropbott" eller "prokabbott". Den lustigaste och rikligaste bland lekarna
är utan tvifvel denna lek, hvori många kunna deltaga. Men i lekens deltagarna
de är föräddra med smärre kläppor, med hvilka botten skall grundgrävas. Den gräp
ver nu från en grop på lekplatan. Den krets rundt omkring denna gräfsen eller
upphänsens mindre gropor, en för varje deltagande, utom för en, som skryddat
skall blifva att stå botten i midt-gropen. För att låta öfver öfver, hvem som
skall på den utlydda platsen besättningen, emellan de person och alla kläppor
och slänger dem med hänsyn till fallet. Den och en kastar skryddant efter sin kläpp
och skryddar öfverflödet att intagarna en af groparna, genom att ställa sig bredvid den
och bästa sin kläpp i gropen. Den som kommer sist, blir påstådd utom gropen
och måste stanna utomför kretsen. Hvar som föräddas har nu med sin slag gräp
en botten en i midt-gropen. De andra bjuda till att hindra honom i vägen och
drifva undan botten, så snart den kommer den nära. Men så snart emellan
någon har kläppen upp från sin grop, passera "inprokaren" på att stoppa sin
kläpp i samma grop. Om bykarna honom betänksa hvar för han intaga
gropägarens plats och denne för i sin tur föröka på sin botten eller
bjuda plats med någon, som ej varit rädd att betänksa. - Om "inprokaren" kom
mer med sin botten till midt-gropen och han hinner springa till
och på den mellan sina fötter, innan någon hinner drifva undan den
ager honom rätt att med förtroende spållkastande botten hoppa in där.

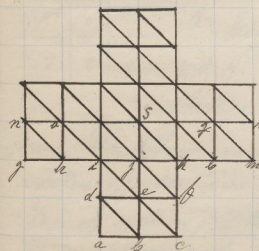
ma uti mätelgroppen. På en sådan engång iklagt kommit in uti mätel-
gropperna har upprekaren vunnit. Leken börjar ännu, hvarid den som står
in leken för att att kasta de andra knapparna, sedan han först lagt sin äga ända.

II Lekar inom hus

Nº 1 Min sugga ha grisa / Spel / De spelande äro två. På ett snöre är
upptäckt ett antal knapparna, pärlor eller bär och tilligast ryggkattelänskar
af större fiskar. Snörö frisa ändas äro ihopknutna och de spelande trät-
la uti handet med hvar sin hand. Sedan man jämt förklät knapparna eller
perlorna, så att båda fått lika många vändor förstå person, d. med sin lediga
hand ett visst antal, t. ex. 6, och säger, idet han för handen fram och tillbaka på
snörö: "Min sugga ha grisa. Dura många?" - Den annas den andre, B. - "Gif mig
en", säger d. - B. säger nu åter: "Min sugga ha grisa. Dura många?" och omfätor 6
stycken pärlor - 10, säger d. - "Gif mig 4", säger B. - d. tager åter t. ex. 7 stycken. B.
ger uti rät och för dem alla 9. Den hvilken först vunnit alla knapparna eller
pärlor af den andre, har vunnit spelet.

Nº 2 Par eller opar. / Spel / Med samma snöre och ungefär på sam-
ma sätt, som afsmätande spel, kom också spelat par eller opar. - d. om-
fätor med handen t. ex. 10 pärlor och säger: "Par eller opar" - "Opar", säger B.
- "Gif mig en, så blir det par", säger d. - Därefter säger B. i sin tur: "Par el-
ler opar", idet han omfätor t. ex. 7 stycken. - "Opar", säger d. - "Då blir det
dem alla", säger B. och så fortgår det, hvaras om af de två vunnit allsammans.

Nº 3 Wargospel.

Wargaspet, som ophittas här leddes spe-
las på ett bände, hvar linier likadana med de
här tecknade äro med hjälp utskurna. I hvarje
quadranten är en hål, afpassad för tråploggen,
hvilken också förstås var och för. Wargen är något
större än fören. De utmärcktas antal utgöra 17. De
spelande äro två, hvaras den ena spelar med fören,
den andre med wargen. - Vid spelats början upptas-
ta pjessarna uti hålen a - n; wargen uti hålet S. På samma linie, där han står
har wargen således en ledig plats på hvar sida om sig. - Härvid uppgifft är
nu att förstå för wargen inrestänge uti något af brädet hvar Wargen uppgifft

är äro de så många af motståndarna för att denne andra bli-
 etan eller smöggen kan få vagen instängd. Vagen säges då eller äta,
 när motståndaren stätter sig här lekom en pjös, så samma om vagen
 för äta i rök eller and i rikning. Frågan för andra gå framåt och att äderna
 men däromt ej baktät samt låta ett steg i ränder. Vagen för jämsamt gå
 baktät, men alltid ett steg i ränder, utom när han slår, då han hoppar öf-
 ver motståndarens pjös och ställer sig lekom denna, hvilken han då har rätt
 att bortaga från spelet. Den som vinner styfsten först nästa gång spelar börja.
 Nr 4 Jönne griffel. (= Jakobs steg). De två spelande sitta up på griffel-

taflan trene linier på Ws afstånd från varandra. Sedan ri-
 tas tvärlinier öfver dessa, så att det hela för utseende af en dubbel-
 steg. Den ena tar stegen A, den andra stegen B. (se här bredvid!)
 Nu gimmer den, som ser det är att börja, en liten griffelstump
 lekom sin ragg. För att först härja ritat ett smitt stråk nere
 vid a. Därpå tager han fram sina lögge kommandena hvar
 der och för den andra gissa, i hvilkendera handen griffeln befin-
 ner sig. Gissas rätt, åter han ännu ett stråk vid b. och så
 fortsättningsvis ett stråk för hvarje gång komratet gissas o-
 rätt. När denne ändligen gissat rätt, får han giffeln
 och första på samma sätt. Däremot man kunnat stega öf-
 verat, kuggar nedstignet, hvilket förklarar genom att sitta ett stråk
 i motsatt i rikning (vid c. och d.) - Den som först kunnat det vinner.

Nr 5 Tripp, Tripp, Tripp. Man sätter på griffeltaflan linier såsom figur-

1	2	3
4	5	6
7	8	9

den här bredvid utvisar. De spelande äro två, A och B, af
 hvilka den ena tar sig tecken 1, den andra tecken 4.
 B. börjar och sätter t. ex. sitt märke vid 7. B. placerar sitt
 vid 4, därpå sätter A vid 5. Om A och B nu sätter sitt
 tecken vid 3, vinner A, ty han har då fått tre tecken i
 linie. Vi antaga nu att B. marker det sju sätter sitt märke vid 3 - för
 nästan gjorde han dumt, då han först placerade tecken vid 4 - Nu
 sätter A nästan vid 8 och är då fullt sätter på vid nästa flyttning vinner
 B. sätter slutligen t. ex. vid 2 och då sätter A vid 9 och ingenting
 kan den ett stråk öfver de tre teckna: Tripp, Tripp, Tripp, Rätt
 för omkan, ästa lott -

Pantlekar.

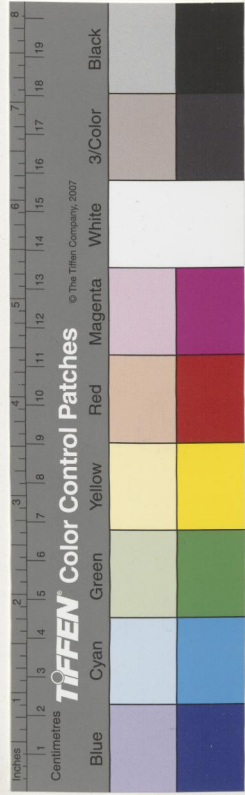
82

12.

Nº 6 Göm ring. Denna lek, som fördrar punter, lekes på tre eller skilda sätt 1° Alla i lekens deltagande sitta en, som skall gömma ringen, hålla sig på en bänk eller på stolar bredvid varandra. Gissamen håller sina händer i förmånen, på det gissamen skall sitta, när den gömmas där. Den som skall gömma ringen, går med denna dolt i sin högra hand till höger och vänster, i det han låter gömma ringen i denna förmånen: "Göm ring, men vis åt ingen". Sedan han låter den låta gömma den, men i önskan att ge den ordet åt en, går han därför åt till höger och vänster. Huru han tror att skall ha fått ringen. Den tillfrågande nämner några namn, men om det sedan visar sig, att han gissat rätt, måste han ge en pant, i annat fall för han nästa gång gömma ringen. Den som vill ha ringen, erbjuder sig att lämna någon pant, när han tillfrågas, om han vill kunna säga att ringen finns hos en annan. -- Med tillfrågande av nyss beskrifna lek går det mycket fort att spela punter.

2° De skilda sättet för att spela punter, men väljer man en lek, en person, som säger sitt i satta: "Jag kommer alla honom (B), d. v. s. han sätter sig sitt från de andra och skall gissa rätt på ringen. Sedan ringgissaren (B) frågar om att den tillfrågande ringgissaren, ser han att gissa, hvem som har fått ringen. Tre gånger måste de B. gissa rätt på samma person, innan han får låta. Sedan han lyckats här och funnit ringen tre gånger hos samma person (C), begär sig B om att i fristuga eller afstuder uti rummet och komma därvidt afse på att tänka på en person, som mycket nära berör C. Hjälteangelägenheten eller annars någon gång vill till denna hustru de åter komma, händande händande i händerna och ringen i handen i dessa. I det de håller händerna framför C., be de honom att låta förse ringgissaren eller m. a. s. med ett litet slag skilja dem händer åt. Sedan säga de: "Vi stanna upp gärdarna att från den och den gården till den eller den gården -- namnen på gårdarna nämnes och blir den person, som B och B tänkte på, lefver sig någonstans emellan dessa gårdar -- Gissa nu C, rätt person, för han går åt gömma ringen, att B inte afse på, men skulle C inte gissa rätt, måste han ge en pant, hvar för sig afse på sittande ombes att säga till den person, som B och B tänkte på. Den bland dessa, som gissa rätt ge en viss pant. -- Denna ringlek lekes stundom utan pantlagande.

Nº 7 Räppa namn Man ställer upp sig på gaffeln eller sätter sig på stolar

83 12.
paris, men kunnor en person endom. Därefter gifves åt hvarje en nummer
i et. f. hans namn. Den som är ensam, ropar nu upp en nummer och tror sig
med säkerhet veta, hvilket person, som har den nummer han uppropar, men
i slutet misstager han sig oftast, ty de andra personen hafva under tiden lytt en num-
mer, så att han kom på sig en helt annan person, än den han tänkt sig. Den
som blir utan make, ropar åter i sin tur upp en nummer o. s. v. Den, hvilken
ej gonnat hvarannas uppropet eller gonnat sin nummer, gifves samt. I slut-
ma måste den göra, som ropar upp sin ägares nummer — Sedan kan öfver-
vakas så, att man låter personerna hära sina ägna namn, hvilket oftast är
rätt ordigt.

Pantebräff.

Läsaren minnand att tvänndeligt stort antal pantar, utdräpna en funktionär,
som kunnades "Rauskarin". För hvarje pant, som skad utlöses af dess ägare,
säger Rauskarin, i det han hälar fram panten: "Är det a ränder, i ränder a
kränder, lura ska han gås, som panten eger a kränder?" — Någon af de an-
dra skande bestämmer nu, hvilket straff pantens ägare är skyldig, innan han kan
återfå sin ägdom. När han utlåst detta straff, äger han rätt att dröma. I drö-
ma pant utlösing. — Rauskarin tjänstgör desuden som ledare uti flera bland
pantlekarna.

Nr 8. Ränn plåt. De skande bilda en ring på golvet. Pantägaren måste stäng-
na uträpna ringen. Han går uti ringen omkring dennes omkrets och sedan ett
plöteligt någon af de i ringen stående uti ryggen, gifves honom en lita kringkast
eller sylket. Därefter börjar pantägaren springa uti den hätt omkring ringen under
det att den slagne springer åt motat hä. De springande ströpa nu böjda att
uppnå den tomma platan före den andra. Slutet af pantägaren uti plat-
sen, måste han springa slaget en gång till. Bli den slagne utträngt, måste han
springa på samma sätt. När de flesta skande springit någon tur kvar, upp-
bör man.

Nr 9. Lät påseas. In pantägaren blir drömd att utlåst detta pantstraff, går han
spatsrande öfver golvet och säger: "Ja sätter a ja sätter" — "Ja sätter du 2" på-
gen Rauskarin — "Ja sätter påseas" — "Hör maang Rappas?" — "Ja", säger han
exemplaris och dröms så af Rauskarin att gå om Rappas tronnes-pli-
kter, hvilket stundom af pantägaren fullgöres ganska knapphändig.
En flidka dröms naturligtvis att Rappas engas.

14.
34
N:o 10 Lööd Reed. Pantågaren stiger fram mitt på gulfvet och ropar fram
en af de likande af mörkade Rön, t. ex en gress ropar upp en af de nästa
rönde fläkarna; denna åter en gress v. r. v. Han och en af de uppropade på-
tar den uppropade under armen och så bilda de alla en lång rad eller "ked" på
så sätt att hvar annans person ränder anmärket att ett led. — Den som
har hand om parterna, "rauskarin" ser till att allt skall gå riktigt tillvägs, han
frågar han om stundom är försedd med en piska. Sedan nu alla bildat ked
tagas en Rön flätkä, som den första i kedan, nämligen pantågaren,
med munnen tärker sin närmaute granna, som också måste taga den med
munnen samt täpfer på likadant sätt låta den förtäpa genom hela kedan.
När stikkar kommit till sista person, lyfter rauskarin af den till sin höf-
va längd, hvorefter stikkar går sommalides tillbaka. Då stikkar van-
drat vanligen tvänne kvar, upplös leka.

N:o 11 Rörp malka menn i miuren. Pantågaren måste gå till spiseln och
upp i skorstenenropa högt: "Malka, malka menn i miuren, hvar en
to, två gå gå jee?" Därefter nämner han ett namn på gård. Lyckas
han emellertid att hitta gård på samma namn, som rauskarin tänket på,
naturligtvis någon bland de likandes eller någon, som ligger pantågaren
närmaut om hjärtat, släpper han att ropa mer än en gång; men träffar han ej
genom det råta namnet, får han förra sista ropande, då han nämner
det råta namnet.

N:o 12 Draag laangraut. En af de likande påtar att saktligt tag med händer
na om dörrhandtaget. En annan person påtar denne om lifvet och så en
 tredje om dennes lår v. r. v. tills de alla hålla ett stadigt grepp om hvar an-
dra. Nu nödgas pantågaren taga den sista om lifvet och försöka om han
blir i stånd att stiga eller rättare draga någon så att han måste släppa sitt
sitt tag. Lyckas han att få någon lö, blir hans munda täpfer jämför-
relsevis bättre, ty där länken krutet, påtar den åter ihop och alla de
som varit lösa, hjälps nu till att draga och så undan för undan, tills den
som håller i handtaget på dörr släppt sitt tag.

N:o 13 Rörp tjärlek. Pantågaren gör ankring kändande en hufvuddukt ka-
stad öfver axlarna, i det han säger: "Ja tjär tjär tjär." — "Ja
tjär de?" — "Säger rauskarin — Ja tjär tjärlek" — "Ja hvem?" — Pantåga-
ren nämner nu en af de närvarande fläkornas namn. Han utbe-

83 15
der nu den duk, som prantägaren håller öfver axellarne på gulfvet, hvar på
prantägaren ställer sig på ett högre ställe på ett horn af duken. Flickan gör
likaledes på motsatta hornet, hvar efter hon i sin tur återger en annan
blond gossarne, hvilken åter ropar dit en flicka, tydliga att dukens
fyra horn äro upptagna. Nu fannor man om hvarandra och så är
likan slut.

Nr 13. Gå ut i gift sä. Prantägaren går ut i förstugan och kollar på
dörren till stugan, där de bekande uppehålla sig samt ropar: "Jä vill gift
mä" - "Me hvem?" frågar racketsman inifrån rummet. Me Lina, sä-
ger t. ex. prantägaren. Lina går då ut i förstugan och kollar i sin ordning
på dörren, sägande sammanledes samt ropar ut en gosse. Så följfäres,
tills alla kommit i förstugan, där de hvar efter de utkomma börja hålla
ett frakigt kolerum med huggande, dommande och annat puffens. Om
någon af de innermande icke har lust att göra ett hörsamma ka-
letsen och gå ut, för han eller hon göra smaka på racketsmans picka.
Det ärosi hinder öfver att racketsman själv utropas och då samtliga försam-
lats i förstugan är likan slut. Efterföljande lik användes egentligen

Nr 14. Halften ut i halften in.

icke såsom prantek, men likas dock stundom som sådant. Alla gos-
sar, utom racketsman, som håller ordning med sin picka. Begifvs sig ut i
förstugan

Flickans Rumma under tiden öfverens om, hvilken af den eller den
gossen skall lefva för den eller den flickan, då hans tur är att inkom-
ma. Därefter komma gossarne in i tur och ordning och göra sin kom-
plimang för flickorna. Den som lyckas kusa sig för den rätta för-
stanna kvinnan, men har han kusat sig för en snett flicka, blir han
under handklappningar och fotstämpningar från flickornas sida
känd utslutkas för att åter nästa gång pröfva sin lycka. Sedan
slutligen alla gossar funnit den utvalda, blir det åter flickornas tur
att gå ut i förstugan och Rumma in och njuta för pojkarne

Nr 15. Lån kökkelong Allade bekande ställa sig i en rad på gulfvet, så att
man står bakom hvarandras ryggar. Prantägaren står ett stycke framför den för-
ste i raden, med anmärkt vinkat smut denna. Jä ska gå hit att låna kökkel-
ong, säger prantägaren - Hvar för de äro mer än tio, ja gaff då

16.
36
yttere den siste i raden. - "Rånfrin ta's an" eller "Katten får åas me an" eller
någon dyg. Skjeller pantagaren på - "Å", tang om om de kom, "säger den siste
i raden och så börjar de båda öppiga runt omkring raden. Pantagaren skaka
Rasta brukar det nu ha för sig. Skjeller, vilken i trusa rändringar försöker
undkomma. När han omider blifvit tagen, är det hans tur att låna sig
hög, då pantagaren ställer sig främst i ledet. Och sålunda går det enda
för antan, tändes alla spel ut sina ruser.

Nr 16 "Lån såald" tigger alldeles på samma sätt, som föregående bl.
men "långaren" säger nu: "Ja ska låna såald". Ja tag, om du får
säger den siste i raden. Ett endast låna såald "brukas g' etestelan-
de. man börjar också att på låna "kräklon", "sliven" eller "gröten" o. s. v.

Nr 17 "Ora timmerstokkan" Nu måste pantagaren draga med pon-
non på dörrspjället uppifrån nedåt ett visst antal gånger, så att
ett klirrande eller skorrande ljud uppträder, liknande det ljud som upp-
kommer, då timmerstokken dragas äfver hvarandra. Uppåtåt inte eller
nyckel svagt ljud vid dragningen på dörren, säger den stoken vara
ruttet och måste dragas om gång till.

Nr 18 "Brå grid" De likande bilda en tät ring på golvet samt
hålla "stadiet" äfver hvarandra. I denna ringe befinnas sig pantagaren,
grisen, hvars uppgift är att bråka sig ut från sin fångelse. Rysande
på händer och fötter samt grynlande som en skett sprötning, försöker
han slippa ut, hvilket de andra så vidt möjligt försöka hindra. De
grisen "borrar" sig ut, är lika slut.

Nr 19 "Skjut karan" Pantagaren ställer sig att stå på ett knä; det an-
dra knäet ligger han att stå stadigt i vinkel. Nu går en af de le-
kande att sätta sig på detta knä och alla de andra sätta sig öfver hvarandra
den ena i den andras famn. När de väl hunnit sätta sig ordentligt,
rycker pantagaren helti hastigt undan hvilatödet och de sittande rulla in
der hastigt samlet omkring på golvet.

Nr 20. "Stå på ett blankt svärd" Inder förestånden af golvet, hvar på
pantagaren placeras sig att stå på knä i det han säger: "Ja står på ett
blankt svärd; är jag någon flicka (gosse) vid, så kom i ljöls tan me".
Under de andres leghabbelor och gylkel morer nu pantagaren stå i denna od-
mycka ställning, tändes någon flicka (gosse) förbarmas sig äfver honom och
går till och drager upp honom från golvet.

37 17
Nr 21. "Stas i brännin" tigger ungefär på liknande sätt som föregående.
Ok. Händer på båda säger pantågaren: på Stas i brännin; "Hilma" ska kom i
bjuden tan me: - "Hilma" går och drager upp honom, men faller i sin tur
i brannen och ropar nu en af gossarna att komma till hjälp, hvilket i-
cke händer har bättre lycka, än de branne föregående. Så fortfäro, till alla
glansat i brannen.

Nr 22. "Att ljus till lövdrag" drömmes stundom pantågaren att full-
gå. För detta syfte går han ut i förstugan en stund. Därmed komma
de äfriga äfrarna, en hurs lögnar skola andas som samma eller icke. Står
pantågaren står in frågas man af honom: - "När har lövris?": - "Pant-
ågaren rablar nu upp tre radikala lögnar, t. ex. att Linus - Antas stögar
stas på nästan, / = stas upp och nedvänd / och Karl och Fredrik stas i speien
i gret, att grannas tjur har hävornen på ryggen" och att en bond sprang
på gård, som hade rögnas som porcelintalika" - ja i samt, he de st-
ger de juiver de? frågas honom - Låger han då ja och man bestäm-
att lögnerna skola vara samma, behöfver han g? gå ut för en gång,
men i annat fall för han låf att gå ut och hitta på nya lögnar

Nr 23. "Spring ganska jiffton" till detta ströff drömmes vanligen en gosse.
Alla de uti lekken dettagande, utom pantågaren, sätta sig på golvet i branne ra-
der med fötterna sträda mot de i motsatta rader sittande samt förena deaktom
begge raderna genom att spåa hvarandras händer. Nu mota den stönde sprin-
ga ett visst antal gånger, exempelvis 4 a 5, midtemellan ligger raderna och för
hvarje steg stiga midt emellan de sittande parers armar. Churaväl ifråga va-
rander i de visserligen andas vara en af de rikaste, äminstone för de sittande,
är det ikeafus ytterst svårt, ja stundom nästan omöjligt att komma lyckligt ge-
nom, ty man försöker från alla håll, hvariför man kan nå honom
med fötterna gifva honom rätt alvarliga sparkar. Icke hjälper det ens att
till att göra en karaktlig ansats för att med fört komma genom.

Nr 24. "Muserall". Man binder för ögonen på pantågaren, som försedd med
en staf ställer sig midt på golvet. De andra laga ihop till en ringdans rundt-
rullering den plats, där pantågaren står. Stundom när denna lek sker, binda
de dansande ett fastigt väsen, stundom står lika de den andels motlysta.
Men på ljudet det en karaktlig stöt i golvet från pantågaren, som i det om-
ma säger ordet "muserall". Genast hukar sig alla ned mot golvet och gifva

83- 48.
ej de ringade ljud ifrån sig. Nu försöker pantågaren att med sina händer beröra någon af dem och gissar sedan hvem det är. Nämnda han namnet på rätt person, släpper han ut en ring och lekens är slut, men i annat fall för han gissa om affären flere gånger. Denna lek användes icke alltid på samma sätt. Särskilt någon af de två ringar hörande till det ägarkänd, måste han då försöka sig en till ring och att för en komma till den pantågaren.
Nr 25. Rygg bro. Alla utom pantågaren ställa sig på golvet i tre rader med armbågar mot bröstet och så att en gosse och en flicka komma att stå i kvinnans händer från den mörkaste raden. Bron säges nu vara förbyggd, hvorefter pantågaren nödgas krypa därigenom sålunda, att han kryper upp i handfödet mellan kvinnans armar och är han en gosse, så fattar han med höger händerna emellan de två flickans kinder och säger: "Åha galle mitt" eller något dylt, hvorefter han kryper vidare, görande sammanbågar vid kvinnans armar, till dess han kommer igenom hela bron. Representorernas pantågare af de två köra barnen, är de blå, att han emellan gossen och kvinnans armar. Emellan de två flickor i lekens, hjälper emellaningen, mossa så att de ordentligt tillräcka. Blåns händer att den krypande ger den, han emellan emellan, en liten sittopp.

Nr 26. Kok rootren. Denna pantlek, hvilken efter benämningen att stå med sårskhet kan tänkas leda sitt ursprung från den tid, då samhället ej ännu kände till de goda potaterna, emedan man i dess ställe skulle ha fått leka med kok potaterna, är rätt komiskt. Alla de i lekens deltagande utom pantågaren sätta sig uti en tät krypskud ring på golvet, hållande i höger hand en handa under armar och höllande fötterna emot de motståndares fötter, på det att man skall kunna hålla sig ordentligt fast, när det gäller. Pantågaren, som är försedd med en stuf, låter med denna att emellanåt vara om rötterna, som föreställa hälla på att koka. Ut i välbekant påsanden ljud, liksom de det, som uppträder från en råfuktig pota, hörs af alla som sitta i ringen. Stundom gör kocken och kocken med kocken, om rötterna ännu är hårda eller tor han med händerna och lyfter upp en af de sittande en smula från golvet, men finner vid de första försöken, att de ännu till koka en god stund. När han slutligen anser att rötterna borde ha blivit förhärskade, försöker han taga upp en för att pröfva, men finner till sin östra honom, att den bränt fast i gryttan, när, ty han kan omöjligt för den upplösta, churu han tar den med en lyft.

och lyfter uppåt af alla krafter. Han gör då till den ena efter den andra och försör, att det går honom alldeles lika obehagligt med alla kommanden; de bita alla snällsamt i gråtans luten. Ivar han äntligen arbetar i sitt arbets rum, så kan det ställigen lyckas för honom att få en lösliten, och denne måste då hjälpa honom att äfven bärga några af de äfriga, hvilka bli jumbförelseris lättnad de är trö. Efter de andra rösterna stäta upp hjälpa skrä de till till inga stann, så sken är stett.

Nr 27. Dicks Rångens graföl. Treende stolar placeras att ligga på golvet, hvilade på framstytterna, med kommanden uppåt och stöarna utåt samt till till kommanden. Ut tärkade breder äfven stolarna, så att de hela ledas likasom en bänk. På hvilarna ändra af bänken, d. v. s. på stolarnes futter, stäta sig nu treende af de likande försatta med en skopps innehållande vatten. Med på bänken eller på stolarnes kommander måste därefter pantagären stäta sig. Han stäta nu en stund och spräcker om alldeles likgiltiga saker och bjuder pantagären gång efter annan att dricka ur skoppan, som cirkulerar från en tillbaka. Men just som pantagären ännu en gång tar sig en stökedryck, stäta de båda andra med en gifna tårken helt hastigt upp och - stöarna stäta sig fortare tärkas an bekräftas - Pantagären ramlar naturligtvis omkull och håller vatten i ögon sig till ett förskräckelse för alla de andra.

Nr 28. På öögona i skomakarinn. I denna pantlek tärkas stända, att pantagären med förkändna ögon med spåtan af en Rång skad förskräcka Båffu de amala spiceljånet, som löt att uppbör spicelvalfret. Omkring en annan på pantagären länget ett snöne, hvars mötatta ända håller af Rångkarinn. För hvarje gång, som pantagären mätas en stund med spiceljånet, rycker Rångkarinn i anoret om på det sättet bli det snöne, ej gadt att påta ögonen ur skomakarinn. Om han ej på annat sätt kan göra det, stäta han att uttan igomlindat verkställa detsamma.

Nr 29. Bjöd ti fadders. Treende af stöarna bjuder sig ut i förstegen och Rångarna om en stund äter in med en tröskelack, som de skädat ut till ett lindabarn. Detta bunnas att pantagären, hvilken måste stäta sig med på en stäla och sköta lindabarnet, alldeles, såsom ett dyktet kräfsor och enligt hvars ar ens af de äfriga fordingar. På sköterkan håller på ständ en stund, tärger hon med bänne på armer gå omkring och bjuda till fadders, hvilket de andra naturligtvis ej mötatta sig. Med bänne kröstring tärger det stända

att en af sällskapet förestår grästen. Han ligger i bennet och kaller från ett
lägret vatten på ^{den} det, som förestår vasa bennet hafvad, i det han säger: "jag dö-
per dig i vatten, så bli du till vatten; jag döper dig i soppor, så bli du till en soppor;
jag döper dig i vin, så bli du till ett vin; jag döper dig i blod, så bli du till ett blod, men
adrig god." o. s. v. Därför sätter sig prästägaren åter ned och börjar pyssla och
skota om sitt barn. De andra blifva sluttiga att vara närgångna att vilja
se bennet. De börja rycka det ihållande och slutligen skiter det helt och hållet sönder
och de uppför liken. —

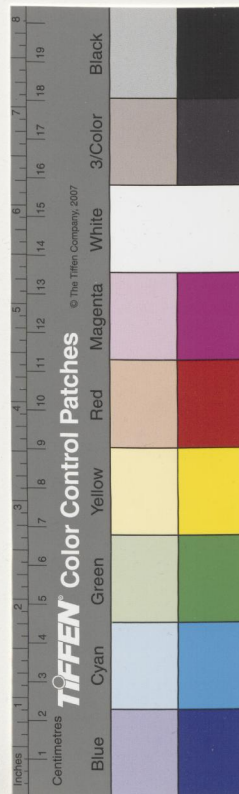
N° 30. "Lån eld". Prästägaren ställer sig midt på golvet och han bredvid sig
tvänne vedträn. De andra i sällskapet ställa sig på vida platser i rummet — ja
alla gå hiid låna eld, säger prästägaren — ja taag om du får, säger någon af
de andra och skyndar med det samma att besöra vedträn, som ligger bredvid präst-
ägaren. Men denna skyndar nu att inta samma plats, som den svrånande
bennet, innan han återvänder. Skinner han för honom lediga platsen,
hvarom icke så mycket han låna eld en gång till. Den åter, som för-
rade sin plats, måste vika i sin tur låna eld.

N° 31. "Nyst garn är färre", är också ett jämförelsevis lät prästtruff.
Han dömpfar prästägaren att nysta så och så många härför garn
är den onde. Närvid ställer sig prästägaren på golvet och börjar med händernas
föring rundom livrunda likasom nysta emot sig, men icke påsom vid van
lig nystning ifrån sig.

N° 32. "Get haafren". Prästägaren lägger sig på knä framför rankurin, i hans
hän han gömmer ansiktet uti en mössa. Händerna håller han med flätsid
utåt på ryggen. Nu går den ene efter den andre af sällskapet till och står
ett rätt karaktäristiskt slag med flätsid handen på prästägarens stöttrückta händer. Den
ne måste nu gifva, hvem som slog. Gissar han rätt, måste den stående inta hans
plats, i motsatt fall för en annan gå att slå.

Slut på prästlikarna

N° 33. "Klappa Klåning". En af sällskapet (ob.) börjar att ansikte i funnen
på en af de andra likande. Nu framträder den ene efter den andre och står
ett lät slag på ob. ryggen, i det han säger: "Klappa klappa Klåning; hoo
muang slay gi e ti kongent tshon?" "Hvem gi e som klappas?" "frä-
gar ob. — En gris" — eller något annat djur nämnes — "När lät som en
gris" säger ob. — Efter att den klappande har fullgjort denna uppmärksamhet

21.
 säger B: Fem styg förutom att de är: int na visser för de är meq
 i dag. - Samma frågor och svar förjagar med de andra rikta, men de för
 ej alla lika många steg. Sedan måste B beröra dem hvor och en på många
 steg, han gifvit åt dem hvorje samt placeras dem då att stå hvor på sitt skilda ställe.
 34 Blindarbete. Unnu blindearbetslärkan noggrant borde vara känd för de fle-
 sta läsare, anse vi likväl, att den ^{här} skildringen, kallat som den mährande skiljer
 sig något från andra orters sätt att verka den samma. - Först liden börjar, ber-
 der en duk för den ögon, som skau agera blindarbete. Därefter taga de par af de
 blanda de honom samt bringa honom en flens beklagt omkring att de håll på
 det han möte bli riktigt rimmelkontig. Så taga de honom båda och lida ha-
 nom med dörren samt säga: - Vi lida ut en blindarbete till kongens bord.
 Lida ska ja för tid: "frågar blindarbete - "Ja det varme gröt ä på värd",
 säga de andra: "Ja har ingen skid" - "Ja ut skaffa det", säga de att blindarbete
 och skaffa honom ifrån sig samt börja därefter springa undan för de andra.
 Sedan blindarbete för för dem allsammund, ställer han upp dem i en rad,
 ställer sig själv en bit ifrån med ryggen vänd emot dem och kastar kindeln, som
 han tagit från sitt hufvud, öfver allarne på ryggen, hvilken seden är blindarbete
 i hvar ställe.

35 "Kökeli Rantonka." Unnu denna lek oftast liden ute i det fria, händer
 utke på den att man inne uti en gynlig stuga för de småtingar som sig därmed.
 - En af de blanda förståelse vara hönarna, som gör omkring med alla sina
 kyskelingar ute om läng och bakom sig. In annan förståelse vara vungen - nä-
 ture råfen, som här står nämnes vungen - hvilken kallar sig halft död bakom en
 sten på marken eller vinge i rum bakom någon möbel. Först liden begynte
 har man med ett slags afstämning bestämt, hvor kyskelingspari skall vara beläget.
 - "Kökeli, kökeli Rantonka, kökeli, kökeli Rantonka", går hönarna och bakom
 sina små, men liden det är, svarar vungen från alla skall gripa någon af
 kyskelingarna - alla mina köklingar i ba. "Ingar hönarna och på hvar de dessa
 till liden, förfrågat hvar i hvar af vungen, hvilken när han lyktats beröra någon
 minas han hunnit inom liden skyddande område, för af med den. Så liden
 fortfor man att verka, liden hönarna förlovat alla sina kyskelingar. -- Sedan för
 denna lek namn af "vungen på värd". Vungen ligger då framstupa på golvet med
 armarna under hufvudet eller där ute på en sten eller tuft. Liden går med sina
 kyskelingar några hvarf runt omkring vungen, i det hvar smekmät råfen upp gräs-
 strån, som hvar kastar på vungen och säger i sjungande ton: "Vungen på värd",

plaskan, plaskan grönan gräs. - Sluttigen stannar hon och vagen frågar: "Hva ji
e för väder i dag?" - Solen och varken väder, säger hon, svarar hon
ter kringar på rundt runt som för. Då hon stannar för andra gången och
vagen frågar: "Hva ji e för väder i dag?" svarar hon: "Rägn å slask, stig upp å
ta påt och med dittanna lussor vagen upp och försöker gripa en af kjecklingarna,
innan dessa hinna in i ett lev. Då vagen på så sätt stult kör alla kjecklingar,
är den leken slut.

Sp 36 Fru Sola eller Staka, Staka hommelgård. In af de närmaste lekarna, som
en kan hitta på att leka, är sträfselaktiga nedanbeskrifna lek - In af de lekande, van-
ligen en flicka, föreställer vara fru Sola (hurdinane), en annan vagn och alla de öfri-
ga för, gätor och lamm. Fru Sola går med hela sin hjord efter sig och dessa bildas en lång
rad. Den går fram och tillbaka och hennes pysslingar, strå och små, de pigga henne för
get - När de vandra, träffa de sluttigen på vagen, med hvilken följande som-
mantvåffor. Fru Sola stannar, stöter med sin staf i marken, pekar med den rida upp
åt och säger: "Staka, staka hommelgård mellan vagnen å minn för. Gädda, gädda
gäddgård, himmelhögt å vattnet å ännu högre. Och där låter hon såna tak de
äfrer, först af grätor, näfver och kätant, men senare för hägnaden å sinne och sinne
tak, sist af gädd och älfver. - Vagnen står på andra ändan om hägnaden och häns
sagande: "Hva ji no hä då!" Fru Sola gårdas då ännu högre runt lamm och
pott på hägnaden. Porten föreställs vara af koppars men göms i väckeligheten af tron-
ne tröttheter, som nedtill i marken eller i julfjerringar na. - Under tiden hon vagen
förmödat sig till en äldre gumma, som bär på kopparsporten och säger: "bott, bott!"
"Hven ji de, som bär på?" "Frågar fru Sola - En gammal gumma" - "Hva vill hon?" -
"Jä vill bätt fru Sola" - "Hva vill du fru Sola?" - "Jä vill lamm en lamm. - Fru Sola låter
då upp dörren på porten och låter gumman gå af med ett af sina för, men säger åt
gumman: "Skut den rät!" - Men efter en kort stund kallar det åter på porten och kom-
ma två äfrer: "bott, bott." - Det är gumman, som återkommer och vill låna ännu ett
för - "Hvad får du ännu mer han rät ja gädd då?" "Frågar fru Sola. - Men ska äfrer,
yvi hägnad å så rät en en gäddgårdsträde i så, så an dödd, skryter gumman
på och så för hon ännu ett för eller en get. Dock är gumman ännu ej färdig be-
liten, förän hon, händande på alla möjliga svepkät, narrat kört alla djur i
fru Solas hjord. Då fru Sola kläfrat utan alla sina pysslingar, går hon ut för
hå upp den, hvorför hon går genom kopparsporten. Kommen därifrån, träffar
hon på gumman, hvilken hon ber skaffa sig hennes lamm "tillbaka" - Det

skan lara sig göra, men kanske fru Lola förär skulle ha varit så
 Komma i botten, i - ja, om den är stor och ny samt inte ruttet, menar
 fru Lola, så kan jag nog gå dit in. Den är nyttgjord, säger gammal,
 försök gå in uti den! - De komma på till botten, som inte är annat
 än fru Lolas ägna för och getter, hvilka stå med hufvudena borta till-
 sammans i en tät ring. In öppning, som förresten, dörr på botten, för-
 res lemnad på ringen. Gammal kryper för in genom dörröppningen,
 men lemnar sig till vid denna och sedan ber hon fru Lola komma in.
 Den går så, men så snart hon väl hunnit in, kryper gammal ut
 tillbaka och genom därefter rullar hela botten igen och bekräftar fru
 Lola i sin med detamma och så är läken slut. - Det är så säga, bara
 denna fantasiska och upplösnit, men faktiskt är det i alla fall så den
 ligger af skogårdsmannen. Leven kom med sken utlagas varu nytt
 gammal.

Ordspåk, ordstaf och taksatt från Högskolan.

Kop. alla 1-200 st. $\frac{2\frac{1}{2}}{2} 15 \frac{1}{2}$

1. Han som köper me för a tack, jå sina pängar förlustig.
2. Låi för hordin, he byndon best der.
3. Katt köppin i hondhåppin, han ä tages i så gärd der an.
4. Sjåv int, tå do ji mätt.
5. Han som ji slög, behöfver int ha na heft förstånd.
6. Nån äfver ja bara nån föder me, sa Grinduin.

Alta ten med elegantt pyntade antiken borgan från förra t. 56
 den är påfärdig och smukt "Länge blott kvarstår som en dotter 1891"
 riket kommit till med upställning av 62
 av år 1922 i n. 1

Samlade gåtor från Replot.

1. Trind som säulen, svart som jöulen ä haer
en stöjt baaktes se. Hra ji hä? *
2. ^{svart}svart häst på ^{trind}trind ä äst på ^{enst}enst. Inkom
fyrrfäst ä tär ^{enst}enst äst ^{svart}svart. Tär tär ^{trind}trind
fäst ^{trind}trind ä slaa ti ^{fyrrfäst}fyrrfäst, hä en stöjt ^{enst}enst.
3. En svart lopp i e vaumt haal. Hra ji hä?
4. App et bakkan ä neder et bakkan me teta tinnar
i nalkan? ^{enst}enst ^{svart}svart (Här är det enst i. Bäst i. Bäst i.)
5. En ^{enst}enst ^{svart}svart me rood ^{enst}enst haatar ä en svart Rom
ber ä fjör ^{enst}enst ^{svart}svart dom?
6. Fyrru jomfru springer baaktes hvar ä andor
hinder de hvarar de ^{enst}enst de hvarar?
7. Hra ji hä, som rymt i en ^{enst}enstfaul, men int i
e ^{enst}enst?
8. Hra ji hä, som gaar dag ä nat, men aldri komba
ti ^{enst}enst?
9. Lapp ä på lapp, men ingon ^{enst}enst?
10. ^{enst}enst ^{svart}svart ^{enst}enst i stöjt.

Ordspråk, ordstäk och talesätt från Koplot.

Kop. alla 1-200 st. 2/15 4/2

1. Han som kapper me för e tack, ju sira pröngur förstantig.
2. Lai för honden, he hynden best der.
3. Katt kappin i hondkäppin, han ä tager i så gäsl der an.
4. Ljäs int, ta da ji mäti.
5. Han som ji skäg, behöfver int ha na heft förstånd.
6. Käg öfver ja, bara näin föder me, sa gjindasin.

57 2.

10. Lapp ä på lapp ä ein söm?
11. Lva ji hä, som ji svartan än kala?
12. Lva ji hä för tygg som an int kan söm ti kala der?
13. Lva ji hä för en kapp som an int kan drick ier?
14. Lva haar an om tyglen?
15. In tanna från frommonde land, utan laggar ä band.
16. Lilla Olla lagg på skollan:
Lilla Olla föi äv skollan.
Tingen fins i detta land,
Som lilla Olla kvöta kan?
17. Lva ji hä för tack som täcka se själ?
18. Lagg som en fjörkvägg, kindt som e hönsägg,
slipper e så löper e. Lva ji hä?
19. Tve tintelar dranger opp en loanger påse ett e trinthäls bär?
20. Lvit som kliton, svart som kala, höger än plaggen,
ä lagg an roggan ä gaar som en Raar?
21. Kati tar du häder: Fantjöt slo haatjöt?
22. Pömpot ä gömpot, hafvolöt ä gömpot, slipper e, så löper e?

Ordegnak, ordetaj och talssätt från Ryplöt.

Kop. alla 1-200 st. 1/2 1/4 1/8

1. Han som köper me för e tack, ja sina pröngar förkastig.
2. Säg för honden, he hynden bit der.
3. Kast käppin i hordhäppin, han ä tager i så gäld der an.
4. Hjäls int, ta de ji mäs.
5. Han som ji släg, behöfver int ha na heft förstånd.
6. Nää lifer ja, bara näin föla me; sa Griadain.

23. En ting i bondens gäd, som har flere kör än hästens hä?
24. Hor manng gaanger kan an bit ääv e heit brö?
25. Svartet läng ä läng, ve tyrona hänger, nffas af manfolk, men kakan af kvinnfolk?
26. Kroket värt ä kerkat järt. Garka, kalke, smick, amvort ä heengd på en pinn i stalle?
27. Trä segg ä djinn rasmb, jöäntänder ä trä rämpu?
28. Går genom löv ä kolen ä int fador?
29. Växer om vintin, men int om romarin, skatan nider ä lämar opp?
30. Ska ji hä, som vant minet tale om, men meet af-ha om?
31. Int int ä int in ä int vridi baar himel?
32. Ska ji hä, som herran stoppar i fickan, men brö-dren kastar kät?
33. Tnjini knappa i en räs, dogfron tälfron ofranga?
34. Hatten rider gvi fäara ä gränthöjins skrikor?
35. Opp ett bakken ä neder ett bakken me hvit vanton i monnin?

Ordsmålk, ordstäk och talesätt från Bygglösa

Kop. alla 1-200 st. 1/2 15-45.

1. Han som köper me för e tack, ja bina prångur förkastig.
2. Låt för honden, he hyndon bet der.
3. Katt köppin i hondhåpin, han ä tager i så gäld der an.
4. Håst int, ta ja me.
5. Han som ja slig, behöfver int ha na heft förstånd.
6. Katt köper ja, bara näin föder me, sa Gindarin.

36. Vinkor ä evankor me e tjäntsch mitti? ^{mitti} 59 4.
37. Lva ja ha som om dogan ja full me fjärr ä blärr, men om nätter stöar ä gärr?
38. I min bröst ä e fastig tarm, i min lutt röres som endrate tarm?
39. Londaäri gott me rätgomatt höfver?
40. Lven ja ha som vinder ryddin ä prättin i förtjon?
41. Pyrra quar ä pyrra stöar, pyrra heenger ä ein slenger?
42. Vantens läng jag menar, stückes in mellan be-na, stückes in ä stückes ut, tuss luttan höfver full?
43. Lven seglade, förrän fadren var knäddin.
44. Vinkor tar du hände om ugn full med gubbar eller en säng full med jungsfrur?
45. Tre ting i bondens gård: Lva, kann, skee?
46. Lva ja ha som bögger nat ä oag ä int fjärr löst en stösträtt?
47. En luttin lemd som knärr heil kvit?
48. En fjärr full med hvita kor, ä en röd klaff den kor mitti?

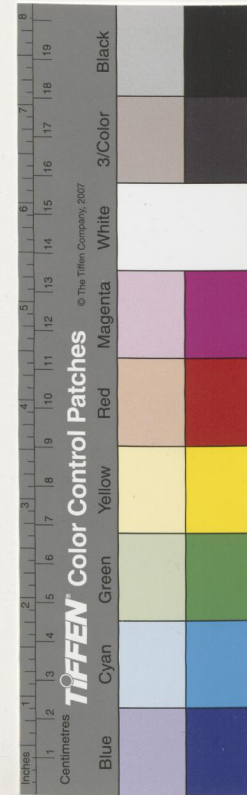

Ordspåk, ordstäk och talesätt från Rydöt.

Kop. alla 1-200 st. 1/2 15 4/5.

1. Han som köper me för e tack, ja sina pöngar förkastar.
2. Säg för honden, he hynden best der.
3. Katt käppin i hondhäppin, han ä tager i så gäld der an.
4. Hjäls int, ta da ji mät.
5. Han som ji släg, behöfver int ha na heft förstånd.
6. Kåö köper ja, bara näin föder me, sa Griadarin.
49. Iha taor du häder, ha som ligger ä glidar på steinin elu ^{he pön} krogger jynow hägan?
50. Öpp eü baken ä neder eü baken ä rrankeor me e tjötstyk mätti?
51. Hvem krogger köger an förkon?
52. Hvem gar på ^{gä} hufvudet på ^{hög} Nydickra?
53. Hvem ä strät i byn, hvem ä minst, hvem ä förat, hvem ä mitterst, hvem ä rist?
54. Skarfor äta hvite för mora an de svarte?
55. Iha ji ha som vaal köuka sin gaang ä sticket häa gaang, ä som int honden jetar?
56. In hund står på Muntelång ä skädd öfver hofvet, Tokt vare hons namn, hur heter han?
57. Han som skämmas stjinnä ää gräten, komber int in i kindrätt?
58. Mörklät dräng med krogig näsa, leverer alla gädens skätter?
59. Iha ji ha som talor ä svarar gvi stjö ä lund ä int hvar hvarstän luf elu ^{asat}?
60. Hvi do va ha ji om dagen hackar ä kläder de kvarvar, men om ^{stören} neithen omfammar de svarar?

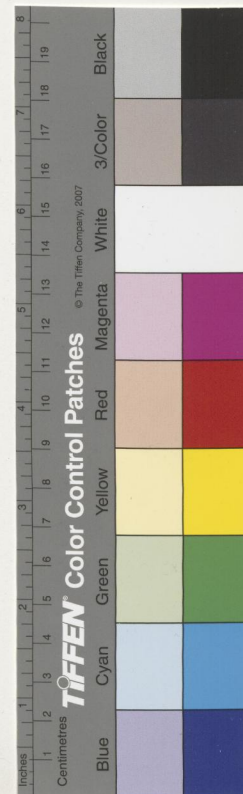

Ordepråk, ordstäx och talesätt från Koppar.

Kop. alla 1-200 st. 1/2-1/4 st.

1. Han som köper me för e tack, jå sina pängur förlustig.
2. Låi för honden, he hyndon bet der.
3. Katt köppin i hondhåpin, hun ä tager i så gäl der an.
4. Håi int, tå de ji mät.
5. Han som ji slug, behöfver int ha na heft förstånd.
6. Nån lifver jå, bara näin föder me, sa Grindarin.

61. Hå ji hä som ligger på läää ä väntar på häää?
62. Hånn ji fiskkan fiskkan i gjörn?
63. Hå brän växer meät i skåpin?
64. Sjia sjungande tågor i ett köpoo, äfron jåol ä ondi såol ä gi alla grändkåtar. Hå ji hä?
65. Min fader han var, hans moder jag blif, min mors man han var?
66. Hå ji hä som int gjid ä mäntjor kan jåar?
67. Håtan ji an svatan ä framman ji an backen ä haor en skrapelstjåsa om halein?
68. Hånt faar krååkon, tå on fjyrt som oi?
69. Hå faar an jå handla, tå an fjyrt e heit brö?
70. Hå ve häå, men stakt som stakt?
71. En storr stein i tokår [by], tå toppin gaal på rörs an?
72. Hå ji hä som ji hörgat, tå an jåkas bråtan slo bråren?
73. Ji ska konn stas back fjåstokören ä sup in e gfas, som stas jå bål i stögen, hor ska ha ga tes?
74. Ståtan laggar ä baand, men tes som jåttan?
75. Hvem ji he som ji hörgat i stas?
76. Tråå kjåtjen gifta se i stjåren, hor stas ha tes?
77. En konn i Jongrand [by] aut opp en trunn stång, seden an brå stöd?

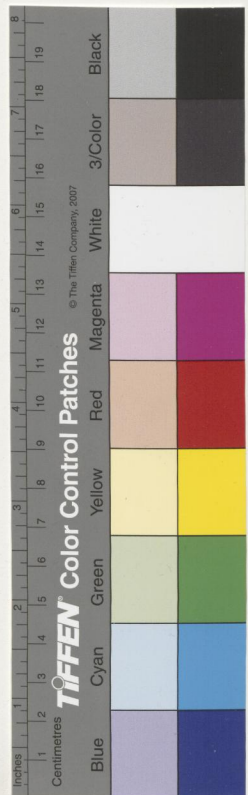

Ordspåk, ordstä och talesätt från Ryd.

Kop. alla 1-200 st. 1/2 1/2 1/2

1. Han som köper me för e tack, ja sina prångur förlustig.
2. Låt för honden, he hunden bett der.
3. Katt köppin i hondhåpin, han ä tager i så gäld der an.
4. Hått int, ta de ji mätt.
5. Han som ji släg, behöfver int ha na heft förstånd.
6. Katt köper ja, bara näin föder me, sa Grindain.

78. Hra ji ha som gaur gi folkens förstånd?
79. Fyrra jomfru ji kled ä ta font springer omkring?
80. Hens kom lumbans litten ä knakar som helvets jiterelden?
81. To ring ting i honden guld, som alla ^{hängen} lägger hand-aken på?
82. Hven skådas allas back?
83. Lodi, lodi lodi hälla gi fäta, lodi kom e fäsa, men int segd e vaktad?
84. Fru Lund kadd en hond, som hett Lone du som jag, som fäta som fäsa, som träu som fäsa, som alla djur i skogen. Hra hett an na?
85. En rästan släatan faader, en sniditon vriditon moader ä en kippoton vippoton dooter ä en höppoton köppoton näan?
86. Där fram som en häka, där bak som en läka, dansa som en jomfru, grägga som en läst?
87. En vrid, en annan på, pinnan i handen ä baken hon gät?
88. Hra ji he, som grinar i springona?
89. Hra kroat en 5 pennis plantkipro?
90. Hra ji gi släpa min Rödtrännelipinna i jomfrus

Ordsmåke, ordstäj och talesätt från Skjölde.

Kop. alla 1-200 J. 1/2 1543.

1. Han som köper me för a tack, ja mina pränger förlustig.
 2. Låt för honden, he. honden bett der.
 3. Katt köppin i hondenäppin, han ä tages i så gäld der an.
 4. Sjau int, ta de ji mät.
 5. Han som ji slug, behöfver int ha na heft förstånd.
 6. Nää lifer ja, bara näin föder me, so Gindarin.
- håka tåka, där är hää ja hää, där är hää ja hää
ä där rinner vät igenom?
71. Går in gypom en dörr ä känder in i fem Raamlor?
 72. In gypom dören varm ä röd, ut gypom aktom kade ä dödd?
 73. Uppa loken kände lta, hittade mig en pimplikela, jag rok ä ja drog ä pimplen löstog, i hälet den sluck ä gjorde i ändan en klack?
 74. Blott ä nätt, nava ä skava, vridi ä gvidi, vad ä int bra, så lägg feet ä fäkteln på?
 75. Hvem vad määmor ja en dag?
 76. Ingen, ok, någon kodd i ot has, ingen gick ut, någon gick ut, hvem blev kvar då?
 77. Hvem smida första hieskonaglin i tyin?
 78. Ti levand draager tan dödd, tan dödd draager ti levand ut en hääka?
 79. Boli, koli endan läng, smida, speedi apjelor määg, plomci, donst vinke kall, ur trinder rinder Körskonfä.
 100. Nää ji Mävinnona allmäst lodin?

Ordspök, ordstaf och taksatt från Högskolan

Kop. alla 1-200 st. $\frac{2\frac{1}{2}}{2} 15 \frac{1}{2}$ S.

1. Han som köper me för e f  k, j   sina p  ngar f  rlostig.
2. L  t f  r honden, he hyndon best der.
3. K  st k  ppin i h  ndh  ppin, han    tager i så g  et der an.
4. H  t int, t   de ji m  t.
5. Han som ji sl  g, behöfver int ha na heft f  rstand.
6. M  t   fver ji, bara n  n f  der me, sa Grindain.

Lösning på gåtorna.

1. Steikpannon.	10. Päitlaute.	24. Bora ein gaung.
2. En gobb kää pā	11. Syden.	25. Niisfshidan.
en hūfātsstāvl a' aūt	12. E. fartyg.	26. Rönkrona a' selan
pū on grīsfār. Tā kom-	13. En kīshop.	27. Käärden.
ker on hord in a' rop-	14. Håstetjenn.	28. Låstetene.
en grīsfārten frōm	15. E. ägg.	29. To-tygelan.
gobin, kom vāt ang,	16. E. ägg.	30. Drakryone.
Lāo slāotin a' slāo ti	17. Tisim a' fūlā.	31. Fōnstrā.
Lindin, se on slāgt grīs-	18. E. gannāstan	32. Inōsan.
fārten.	19. Tā an kledor	33. Kōmim a' tygk
3. Spjældā.	pīssā kyonā.	lingen.
4. Harvon.	20. Hvaron / skatof	34. Tialin.
5. Bakūnin a' iung-	21. Fāntjōt, fōr he	35. Wāgonā.
krōstin.	fōm ja, men ha-	36. Wagon a' ba-
6. Wānvingan.	tyōt he han ja	nā i.
7. Låstetene.	fōr.	37. Skāovan.
8. Klackon.	22. Olgarnōntane	38. Pysäckklācken
9. Paitbacken.	23. Habbon.	39. Hobbim me knōv
		grā.

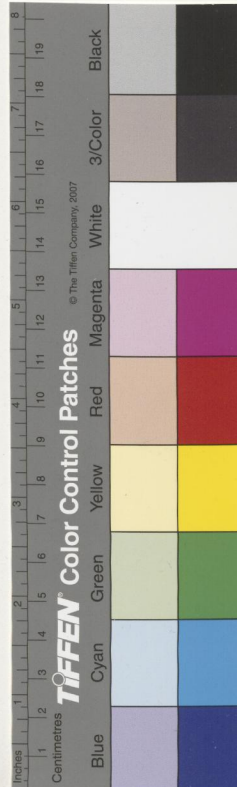
Ordsmålk, ordstäj och talesätt från Rydöt.

Kop. alla 1-200 st. 1/2 1743.

1. Han som köper me för e tack, ja sina pönger förlustig.
2. Låt för honden, he hynden bita der.
3. Katt köppin i hondhåppin, han e tager i så guld der an.
4. Sjätt int, ta da ji mätt.
5. Han som ji slig, behöfver int ha na höft förstånd.
6. Kåa lfoer ja, kare nam förder me, so Grindarin.

40. An veender lydt-Steinin, men sönden	62. Mellan hufva e
jin renn rjoff.	titlar genom hagen. Sjättin.
41. Kv-förären. - 50. Wagnen a baarne	63. Kroko a rää
hävnen. - öörom. 51. Tjörkon häppar	64. In häpni haa lapp
a - röngron.	int.
42. Ta an jettar me 52. Kelskonaglan	skaa, som va lapp
stjeiden.	53. 6 ask y ärs stöt, opp i on ligg græn
43. Ta an jonn opp n är minat, h är	6. Den rik dröter
eldin, komber förat förat, y är midderet	hade i on sten
röttin, sedan eldin. rik n rist.	bat drifvit ki ed
44. In uppfas on 54. Inviden det fins	titet grund. Båten
gubbor, ty där fins	mera hvita fjär.
Korffor, men i sän	55. Kärffatiken
gen fins bonn väggis 56. Salkt.	le skatte nödgades
45. Lå, kanna rik 57. Stjeiden	lenna dñ ja gun
skad.	det. Den till äldern
46. Kläckelanti.	58. Nykelin slo döra
47. Låddä.	hakan.
48. Munnen med tår	59. L breiv.
derna rik tungan.	60. Kåidan.
49. Ormin bgger på	61. Alltallan ta di
spinder.	

+/ Le ofte svaren!

Ordspråk, ordstäj och talesätt från Koppar.

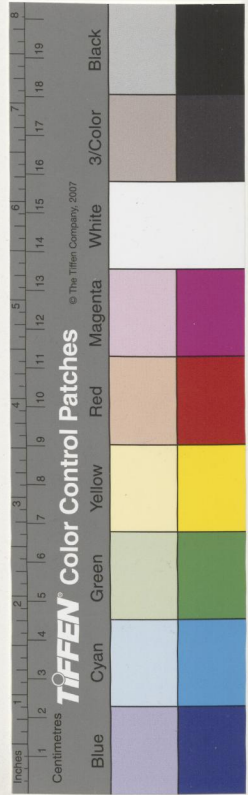
Kop. alla 1-200, 1/2 15 Wd.

1. Han som klyper me för e tack, jå sina pängar förlustig.
2. Låt för honden, he hynden bett der.
3. Katt klyper i hondhåpin, han ä tager i så gärl der an.
4. Hått int, ta do ji mät.
5. Han som ji slag, klyper int ha na heft förstånd.
6. Katt klyper jå, kare näin föder me, sa Girdarin.

67 12.

Lägen angående gatan nr 64 uppkomst.

En fänge, som hade dömts till döden, utläfrades be-
nämning, ifas han kunde uppfinna en gata, som
ingen kunde besvara. Kort före afsträningen fick
han tillåtelse att jemtä sin vaktare vandra en stund
på fängelsets gård. Dörrfrån kåg han, att i den
närbelägna skogen fågeln hade byggt sitt bo ut-
ti en hafudake, hvilken var fasthållande i toppen
af ett högt träd.

Ordsmåls, ordstäj och talesätt från Rynlöt.

Kop. alla 1-200 st. 1/2 15 4/3.

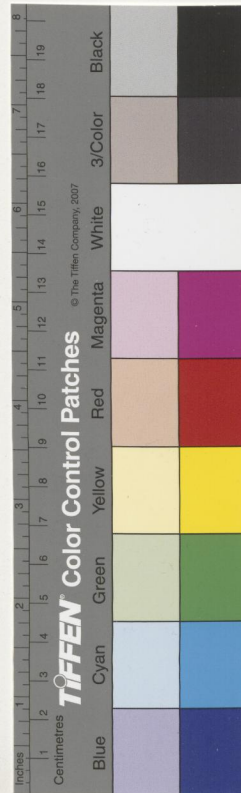
1. Han som köper me för e tack, ja sina prångar förlustig.
2. Lät för honden, he hyndon bet der.
3. Katt köppin i hondkäppin, han ä lagar i så gäld der an.
4. Häs int, tå da ji mät.
5. Han som ji skug, behöfver int ha na hufst förstånd.
6. Kåo lefver ja bara näin föder me, sa Gindarin.
7. Luvv är en ä betat han onnin ä f-a betat tar nist.
8. Om int om ha vori, ha skat faai karon i Gläver eenden.
9. Om ja lefver, sa Hjäggen, alla kvattman dra me te grafver.
10. H koster va Gind ä jän an i laag.
11. Ä ja i vägar för nan, sa Loo-Idak, ha i sefs på stä nin.

nen viktigt med: när grannar föda en del af sina barn.

4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
nåskiftena, i synnerhet om frögan gäller väder-
förhållanden. När månen inträder i ny på en sön-
dag och trene söndagsgång inträffar efter hvar
andra, så kommer den väderli, som råder vid
första söndagsgången, att fortsätta ända tills
ji söndagsgång infaller, då med säkerhet väder-
leksförhållanden omgestaltas sig.

5. De nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
men står nyet tröt, blir det klart och vackert väder.

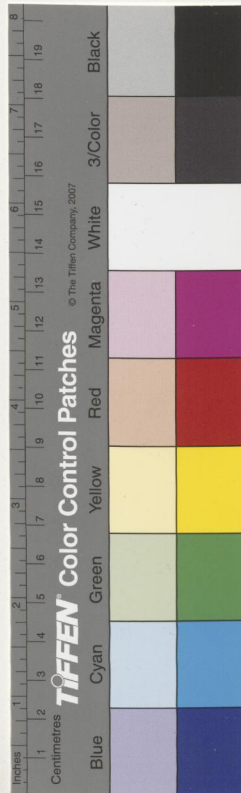

- [Tibet] 69 2.
12. Gud geser veend väder, tätt vi ska, sa tjälujin, fär
ti stan i måttind.
 13. Wälkommon heim, sa Knauden, fär bätt.
 14. Å je e böök i hwart kott å ad meit i vätt.
 15. Alla vide humor vora, ingen vide säiken sära.
 16. Han naa far, han naa fär si, sa fjöriga Karin, sag
Singeby folakolau.
 17. Ny' slätt, å gaar int, sa flicken å herrin, to' en vela
fri.
 18. Sleik int, fjörn e droppar.
 19. Skomakaris tjälujin å smedis hättu gaar samit skad.
 20. No gaar he i Mara-fäst.
 21. No gaar he päärone i skrädderin.
 22. Om du klipper, så do falder ihäl dä, ska ja stå ihäl dä,
sa tjädarin å pöggja.
 23. Å helter lag, men inte slag.
 24. Lå' du ha int heend se na, sedan eldum va täneman.
 25. Nå' ha do no spätta på tan lid.
 26. Kott vill ha meir å helvite vaal alder föll.
 27. Får sprang di kom gräskattena.
 28. F'n han upplefte na deras vingar, to' gå fär stå på

nen Wätydligt med: nar gronarne fada en
del af sina barr.

4. Man gifver oftast en stor litydelse åt må-
nadslyftena, iymmetid en frägar gäler väderleks-
förhållanden. När månen inträder i ny på en dön-
dag och trenne söndagars inträffar efter hvar
andra, så kommer den väderli, som råder vid
första söndagen, å följande ända tiess tid
je söndagars infaller, då med säkerhet väder-
leksförhållandena omgeslatta sig.

5. Då nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
men står nyet, trösk, eller det klart och vackert väder.

mina fötter, sa Dollis gobbis.

29. Går från dören å sees på trädgård!

30. Jäst no, så de orkar gå från bålet!

31. Jäst sin kät och kint sin häst, tro din vän, men trö
dig, jäst båt.

32. Skomakaror å skräddare ska man ike förakta, de
skola å helvete - men sakta.

33. Äfvis int en enda rittit präst meir, sedan äfvisstapla-
sten Arons tid, så fönn, to an pona upp prästen, ti
jälved.

34. Ildi värdin ligger på min skolas å all mäncker bår
i värdin, sa Jexin.

35. Tåfånga ji pänga vänd, sa flötkon, baka dackern.

36. Jäst ji fiskar, så små, så di plömpar ^{gynom} gjöten.

37. Hitt be som vad jäst i mörker, grinar daan aat.

38. Väli har i arkeite, men en flygande hjätte i grötgate.

39. Tå mörda ji mat, ji nyta ~~mat~~ båt.

40. Ä ska no int skjutas me, sa gobbis, to en rät int lösen.

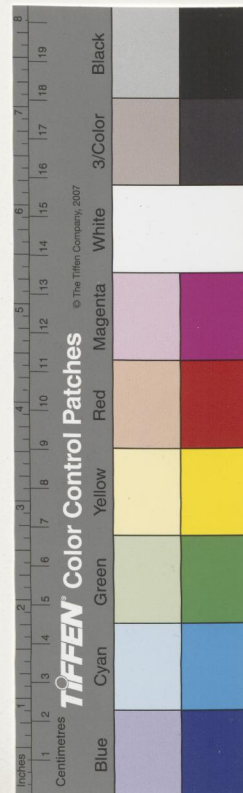
41. Lagg int neder me, sa kätjen, ja från fören din

42. Vi går ^{gynom} gjöten luttgrätor, men int gjöten sin ba-
steräik, sa lösen, to di tale.

nen Wkttydnt med: var grannar föda en
del af sina bär.

4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
nåskiftena, i synnerhet en frägar gäls väderli-
förhållanden. När någon inträder i ny på en den
dag och trenne söndagsgång inträffar efter hvar
andra, så kommer den väderli, som råder vid
första söndagsgången, att förflöta ända tills tid
ji söndagsgången infaller, då med säkerhet väder-
liksförhållandena omgeslatta sig.

5. På nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
men står nyet träs, blir det klart och vackert väder.

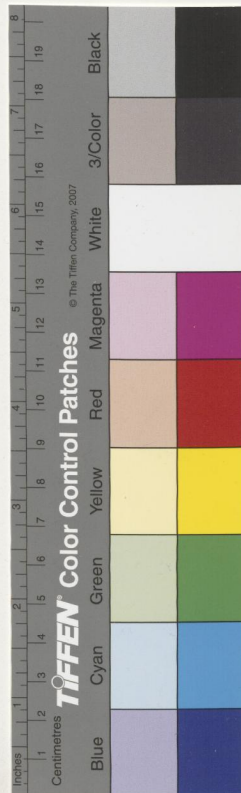

43. Å va rådt langt bort, to faar menn å ja drökna, så slatta.
 44. Spämannin har två vänner: endera jufver en elo taber
 en dant.
 45. Hvem veit va massen loggar. / Uttryk för något oväntadt,
 som skades eller finnes.
 46. En yxkraft fäst i sin mack fente penna, så Hallbergs-johann.
 47. "Ni treeng int lagg handhkan i grejten / Uttryk, när man
 fäst åtminstone något vid fjälska.
 48. Å brender no int opp brädden. / Uttryk = med försig-
 ende, när fjälskanne äro i krogen
 49. Å ja juot nå å jämt inom nå å nakt. / När något
 går jemt ut.
 50. Maten vakt å slatta släck. / Betyder att man slattas-
 dagen den 24 febr. Man stiga upp och gå att lägga sig vid
 dagens.
 51. Måtti gaar å man me minder vad en bäränd.
 52. Sakta vid plögen å inte gör han något stort. kuller i
 skogen, men en kuffande bytte i grädfale.
 53. Idag ha ja fäst i ruden fot, så Laos-Isak, to en a
 seja skutan på grynna.
 54. Bannor rimmar ij på skinn, nå de gå ut, så gå de in.

nen Våtydykt med: när granarne fäst en
 del af sina barr.

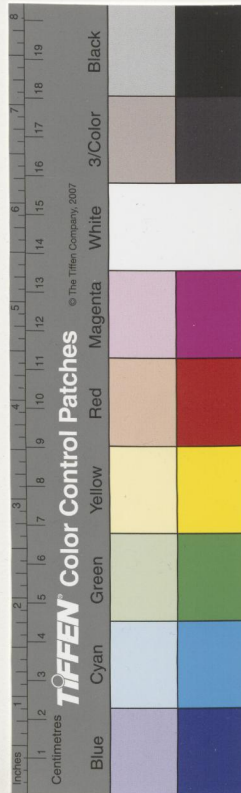
4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
 nadslyftena, symmetri och frägen gäller väderleks-
 förhållanden. När månen inträder i ny på en dag
 och trene Röndegang inträffar efter hvar
 andra, så kommer den väderlek, som råder vid
 första Röndegangen, att fortfora ända till den
 ja Röndegangen infaller, då med säkerhet väder-
 leksförhållanden omgeslatta sig.

5. På nyet ligger upp och ned, vantar nederbörd
 men står nyet, tröt, lät det klart och vacker vider.

- 72 5.
55. Nu hindar vädren mig, nu hindar mig en gammal tjäring på Skaparöfjärden.
 56. Du vana luf för till å natt, int jag hundra å int jag mat. (Där engång ha blifvit yttat af en dräng, innan han steg upp från bordet).
 57. Inklunga Sorgen jag till armbågsstötten.
 58. Öppvänd Roppar å annan gifta.
 59. Godt smakar bra, men till apisar arket.
 60. "Ingen ärdning", sa Ratten, till de Ratta int en om julmån.
 61. Om så å fånga firändar alla man iska förakta.
 62. Han som ha legat, ha ten lat, så på sängbräs.
 63. Gått ju som länk bad.
 64. Råffor ha ten sender, men fjän an är an midläp, så val å fyra små.
 65. Lurar å narar alla vi på halfförst arbet.
 66. Han e min vori, han e tid för.
 67. Han som int jätar se nåt, int slekes an se nåt. (Använde, när någon skrapar matareppan noga)
 68. Alltans bra, men hemma är bäst.
 69. Nu sparar till midan mat, (länge de någon spisar eller håller mat på sig).

- nen klatsch med: när granarne föda en del af sina bär.
4. Man gifver oftast en stor betydelse åt månadskeftens, ämmandet en frägar gälar väderleksförhållanden. När månen inträder i sig på en dag och trene "Röndgong" inträffar efter hvar andra, så kommer den väderlek, som råder vid första Röndgongen, att förhålla ända till den jag röndgongen infaller, då med säkerhet väderleksförhållandena omgestaltas sig.
 5. Då nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd men står nyet, tröt, blir det klart och vackert väder.

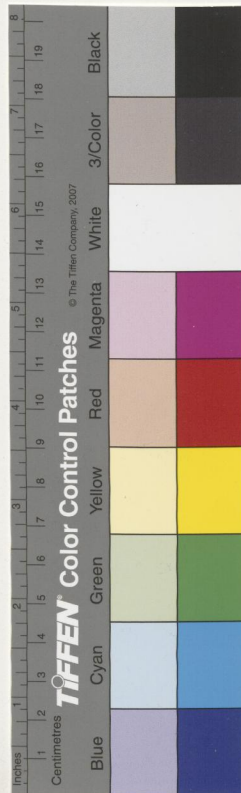
- 6
70. Svartajuk "bli man, när man står och dicker" Koffet. te.
 71. "För" skolderna säga när kvinnorna bunnat bejvipp-
ningen vigenstöd.
 72. Gjord hark har ingen återvända.
 73. "Läppa för int förän a tår" på fjälmen, to m hon
flinta hela natten.
 74. När Man ja no köri på na "sa gobben, ta en
pöta bort ögonen a bora skåda genom hata.
 75. Förän ja vad radd, springer ja.
 76. Den som tiger, föräder sig ej.
 77. Ingen radd här, på karin, spring ondan här.
 78. Nya konstar soga kja, men de gamla soga lätta ut
springarna.
 79. Tydast vatten, mest fiskar.
 80. En fågel i handen är bättre än tio i skogen.
 81. Ögon hander för rifu skinn.
 82. Långre hander jagar bäst.
 83. Liten vad står, men ildsk vad alori gård.
 84. Tälmarad bjär halva bollen.
 85. Viljan dar halva lada.
 86. Små hogg faller a stora trä.

nen uttydligt med: när grannar på en
del af sina barn.

4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
nåskiftens, i synnerhet en fråga gäller väder-
förhållandena. När månen inträder i ny på en den
dag och trene "söndagsgång" int. sällar efter hvar
andra, på kommer den väderli, som råder vid
första söndagsgången, a förhållena ända till den
ja söndagsgången infaller, de med säkerhet väder-
leksförhållandena omgeslatta sig.

5. På nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
men står nyet "röd" bli det klart och vackert väd.

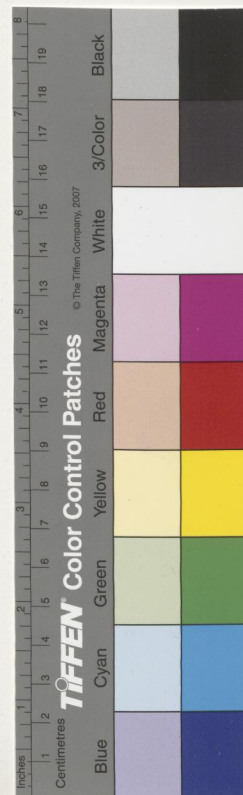

87. Sata Komber an löngrar veeg.
 88. Hanni ska Kræklaða va, an in i greytn.
 89. Han ía far, han ía gör.
 90. Han naa spær, han naa haas.
 91. Han leenger lefur, han naa faar Rí.
 92. Hvem veit vann húsar hoppers, men þá take góu an.
 93. Den som med liti stötr sig síja, han lefur alls glædlig.
 94. Gíud ha skapa ingra haet, annan to an ska to loppur
 a lússar faet.
 95. Om a títu slár hófu i vöggu, þá ska in to anna
 þær lík.
 96. Lítu smútu om dæin val mýti þá on hóf vöu.
 97. Om jút om ha vöri þá ska fjúru ha mjóttja.
 98. A on júst ha, som palla i fjennor.
 99. Mándur márou lítta, gör heila vöku skíla.
 100. Tórusa kvæltin rént, har heila vöku rént.
 101. Lóngr frá minna, lóngr frá sinná.
 102. Den spikur drog, þá tinnuon.
 103. Om an vís kom i ávöku, ska an Ríðr Ríðr tei.
 104. Trar sak fór veeg, þá Rættin.
 105. Har a ein skreyt ár Ríu völvöling.

nen Wátýdnt med: nar granarne fada en
 del af sína barni.

4. Man gífur aftur en stor betýðing at má-
 náðskipta, iýmmerhet on frágan gætt vababko-
 förhællanda. Nar mænir intrædi i ne þá on dæ
 dag ok trenne "söndugang" intræffar eftir þess
 andra, þá komur den vababk, som ræðr við
 första söndugang, at förtfara ánda tættu
 þi söndugang, da med Rættarhet vödu-
 leksförhællanda omgætaltu sig.

5. Þá nget ligger upp ok ned, vöntas nederbörd
 men þar nget "trót" bli det klart ok vakkat vödu.

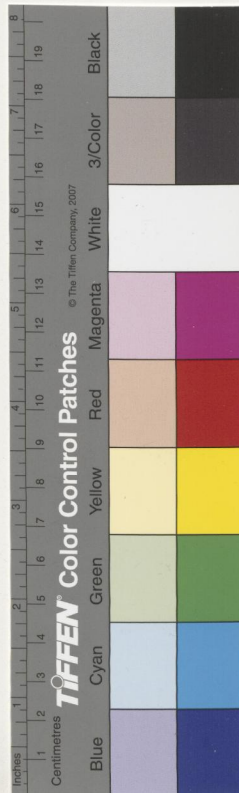

106. Leda ska naa jaas a laet ska na naa länk opp.
 107. Åa ska djärn bris ramar in en annans liid.
 108. Man ska söka bot, där man fått hot.
 109. Guds råder int' gri allas fästedom.
 110. Guds så ni int' orkar gea från bålet, / Uppmaning a
 främmande vid matbordet.
 111. Gå från dören a resa på trädgården / Uppmaning a från
 munde att stiga fram.
 112. Å va hälsan he "Kärran", sa Ponnasins, ta an drack sursmjöten
 113. Int' a jult hälsor, sa Möller, ta an veta kassan.
 114. Döresen har ja a fälgä hatar me, lite mat får ja a ter-
 et mäs ja, elfra barn har ja a te lätst ja på vegin, sa Tappan
 115. Na ja häls öndungjort a hälsin, sa, gottin, ta an has ba-
 da fjängin te juil.
 116. Ån lefer julen a Guds an fider an.
 117. Lure Giv, na ha ja skoti ihäls me, sa Håsk-Laddin.
 118. Bra hörs laupst bort, men dakt hörs an benger.
 119. Boavori ja bält.
 120. Prästen a hand förtjänar maten me mund, kloakaren a
 hanen ha samma vana.
 121. Ja ha va a bra spektakel, sa Anna-Brita ta an skoda.
 122. Vi så skrat sa Lägerin, ta an va utan te seet.
 123. Guds mät annat ordan mukt, laska vet jag allver.

nen Wättydelt med: nar granarne föda en
 del af sina barn.

4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
 nadslyftens, i synnerhet en frägar gäls väderhö-
 förhållanden. När någon inträder i ny på en dö-
 dag och denne söndagsgång inträffar efter hvar
 andra, sa kommer den väderlek, som råder vid
 första söndagen, att förtjona ända till två
 ja söndagsgång infaller, så med säkerhet väder-
 förhållandena omgeslatta sig.

5. De nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
 men står nyet, tröt, lät, det klart och vackert väd.

124. Å rypper int. så gämn, tär int. eelden ji mde.
 125. Å ji för högg härt i så lugg Kråbba.
 126. Bjöjt, bjöjt, så ryssar, hor rät e va
 127. Tär stult ji vät, ji allting vät.

Prof på Bergsdialekten

128. Ura ha a Kumi för smått i mått, su tjälnga, tär häve
 stjeit i bytt.
 129. Tär arländ skojiet, slappa a stjeit i vör.
 130. Tär grüsi ji i fjärrlaand, hjälper e int. ti läck Mas, kas,
 kas.
 131. Hvarn ha ju pälaet a fjärr lapp i räk, så tjälnga, tär
 v. kländ se i haav.
 132. Ja ha e mass, som va nitinji, är gammblom an
 meq, sa Galgo gäbb, tär ha va stultig.
 133. Tär int. na fins, ji ärt ti taq.
 134. När har Markos pänge, sa gäbbi, tär a vort veta tank
 på ledv.
 135. Ja ska lagg härrvis sveip kring härra, sa Kärpis
 gäbb, tär v. bandt kake på haav.
 136. Å en skada gör man trö, sa Pörtö gäbb, tär a stengp.

nen. Vktydigt med: nar granaine fäla en
 del af sina barn.

4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
 nadskeftena, ämnenhet en frägar gäller väderke-
 förhållandet. När någon inträder i ny på en dag
 dag och kenne söndagsgy int. siffer efter hvar
 andra, så kommer den väderke, som råder vid
 första söndagsgy, så förhåller ända till
 ji söndagsgy infaller, så med väderket väder-
 keförhållandet omgeslatta sig.

5. På nyet ligger upp och ned, vintar nederbörd
 men står nyet, tär det klart och varken vider.

- veejen a fältja jeez kreiver.
137. Wad gäbblt p apul vanni
138. Ja trar e soggo ji halt, "sa Stein-leis, ta v laag jita
laandi.
139. Fatimans bairn har ingon slakt.
140. Ha vet harens gang, "sa gäbbi, lang snoro app taak.
141. Steig upp, steig upp, su ja fann malk, "sa Stein-leis a sagg,
traod e va kave.
142. Looz herrar har lang armar.
143. Ladi drager di snan [= noten] i helvite, "sa Markas, ta
a aroid haara gäbbi aav haav.
144. Ha int vana vori, aka ja ha folli ihad, "sa gäbbi, to
a fott ti sjöös.
145. Ja fonda "sa gästvi, am more aka alk ject upp ledi
146. Ho ji no rein, "sa freit-leis, ta pairo fott i malkbitt, tao
opp na me fingre.
147. Ein smul frot, ji int na fiskas.
148. Hatt man springer stila.
149. Fati, men aari, har vi int, su stpat vi.
150. Doni san ja galsörög, "sa Muses gäbb, ta di heugd pa
nasan.

nen Wktedigt med: nar granarne fada en
del af sina barr.

4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
nadskeftena, äymmeti on fragan galler väderke-
förhållanden. När någon inträder i ny på en den
dag och trenne söndagang inträffar efter hvar
andra, så kommer den väderke, som råder vid
första söndagen, att fortfora ändra tillstånd
ji söndagang infaller, så med skärhet väder-
keförhållandena omgestalta sig.

5. På nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
men står nyet tröt, leri det klart och vackert vider.

151. Långsom sjukdom ji räkter död.
 152. Lämata äran. kölar vret.
 153. Tjeer din bät a kled din tjämg, taar de ji in vaden a bunn.
 154. Jese prijs maati, mälker Käse meir.
 155. Bota na ti jeev. "Saag ha sëm miji ha fävi."
 156. "Ja fävi ätala ovet, sa na ~~ha~~, sëm fävi ti tjänke.
 157. Olleir geig haare a sëm geig, sëm saag qua sjölv.
 158. A ji inga sa högg a in flogv tjäta på a
 159. Supa a äta, det katar på, men sup a fävi, det kon vi all.
 160. T. fävi ji på karkka, fävi a röck upp a
 161. Am a epilver salt, fävi a in upp ät.
 162. Här monn, fävi ätän bond.
 163. I fläksuta mäs, ji lek a skuto uta räd.
 164. Ta fjingre ji karkot, vad degin rispot.
 165. Wänt böja ji halfgävt enleet.
 166. Slu va knuta he, sa gäbb, skäda äpp stögörögga.
 167. Ha lite frieto, ässit konn.
 168. Ta fävi ji fält, apilda a grei.
 169. Quat lann vande vindin, lät vi ska liback, sa olareto joss
 fävi bät i mäträder / rianit /
 170. Brönt bän ji eldvin räd / rianit /

- nen betydigt med: när grönare fäva en
 del af sina bär.
 4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
 nadsfästena, symmetri en frägar gäls väderko-
 förhållanden. När månen inträde i ny på en dag
 dag och trene "röndgang" inträffar efter tusen
 andra, så kommer den väderli, som råder vid
 första röndgangen, så fortfora ända till den
 ji röndgangen infaller, då med säkerhet väder-
 förhållanden omgeblatta sig.
 5. På nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
 men står nyet "räd", lät det klart och vacker väder.

Från Replat.

79 18.

171. Du läst an, du tjäntjen, ta en lägg på sitt
ygterat.
172. Han som ger sig på an, tigger, ska stå på an
ligger.
173. Den ingen veg har varit, han ingen backe mött.
174. Han som faller smör, han får mer än en bö.
175. Den som mycket säga vid, räcker ingen son-
ning till.
176. Mitt är int så moha, du tjäntjen ta int häm
vita drick.
177. Jäbb, jebb, du jödfvri, du gäbbin, du är lats finsk.
178. Marka pondan, du Svennos-Ek du är sådd
fiskan är finnis.
179. Du va nomen dit, du fan, du är kasta länsin
yvi hagam.
180. Du ligger at helvite hjä, du ligger at tjökländ-
vejin, du tjäntjen, stjussa herrin.
181. Du ha sprängt mer sidon, du Wörbåm, han
gav ve sidon äv lassa.
182. Om du ha gavi ti länsin, he a vör länse he, du
Kammarin, han släp partjen ti ryös.

nen betydligt med: när grönarna färdig en
del af sina barr.

4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
nadskeftena, symmetri och frägar gäller väderke-
förhållanden. När månen inträder i ny på en dag
dag och trene sändgang inträffar efter hvar
andra, så kommer den väderke, som råder vid
första sändgangen, så fortfora ända till två
ti sändgangen infaller, så med säkerhet väder-
keförhållandena omgeslatta sig.

5. På nytt ligger upp och ned, väntas nedbörd
men står mycket tråkigt, blir det klart och vackert väder.

183. Præsten säger int' bara ein yung a he ji sa viist
som amen.

184. Tal sa ja hör a, sa ska ja svar sa du ^{sa} ^{sa}

185. Ta a ji toot, talu ingan.

186. Första kulan, sa mjölknurin, ta an jool naiting i
Kärnstråten.

187. Di hänger ihop som lera a längholm, sa länser

188. Klatt som blask, sa Smidi-Abb, ta saate fpu i
mjölknurton.

189. Kattelken ji starker an aderton bönder.

190. A Kottar ti lant en grambat bond kiti.

191. Han kuder int' frögäffor, han som kuder et na gast.

192. Bättre tige an den lala.

193. An ska int' lagg meir jään i eldvin, an an hin
Im me frö ta kutter sänbäl opp.

194. Lera på räpven, ta saat när din, ta den va krid

195. Buj vider medan on ji ong a grön, sa blir on bi
di fager a skön / säges barnaoppfostran /.

196. Flyg int' höger an vingen Gjer.

197. Je stört int' angas de, sa Los-dyck.

198. Ja det blir under någons näsa, väntas framman.

199. Ja kängemman gå upp för en kvinna, da ländtast man

200. När man nyser, tänker någon på en liten kaktus en
nen lättydigt med: när grönare föda en
del af sina barr /.

4. Man gifver oftast en stor lättydelse åt må-
nadskeftens, symmetri on frägar galler väderke-
förhållanden. När månen inträder i ny på en dag
dag och trene "söndagong" inträffar efter tusen
andra, sa kommer den väderke, som råder vid
första söndagong, at förtjusa ända till den
ji söndagong infaller, da med säkerhet väder-
keförhållanden omgestaltas sig.

5. På nyet ligger upp och ned, väntas nederbörd
men står nyet, röt, blir det klott och vackert väder.

Apoteksnederhushuset användas i Replot.

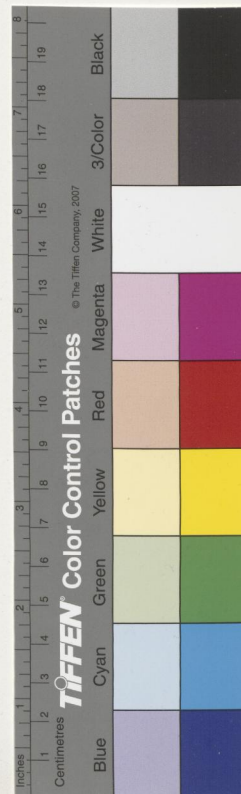
1. "Rötmedel mot itt i kalen." Låren är variteligt med e-
 mat denna sjukdom anse många sjukane vara helt enkelt hat
 sjukdomen. Den sjukte går t. ex. om vintern och på isen till när-
 maade vsk. ligger sig framåt och dräcker sig fröjliga. Sjukas
 i larmmedel genast för man luf att fringa det en gång till.
 2. Mot vask i ögonen (fröjvaskad af kolreflexen) brukas
 man lägga lufkast på innanför ögonlocken.

3. Mot "frönackorna." När barn tidigt på våren gå barfota
 och vada i kallt och snett vatten, som barnen alltid finna sig
 i, uti uppträde ganska ofta små blå eller prickor på fötterna
 De kallas frönackor. De kallas frönackor.

Spådomar från Replot

1. Ipi verkar ofta första talordroppe bli det öppet
 vatten.
2. När kolen i eldbrädet brinna med blå låga
 blir det snart blida.
3. Då säningsmannen sår i krogen, är
 halften snönedbörden förleden. Säningsman-
 nen betydligt med: när grönarna färdig en
 del af sina bär.
4. Man gifver oftast en stor betydelse åt må-
 nadslyftens, symmetri om frögar gäller väderko-
 förhållanden. När månen inträder i ny på en dag
 och trene "röndgång" inträffar efter två
 andra, så kommer den väderst. som råder vid
 första röndgången, så fortfora ändå till två
 je röndgången infaller, så med säkerhet väder-
 lkeförhållanden omgeklatta sig.
5. Då nytt ligger upp och ned, väntas nedbörd
 men står nytt "rätt" blir det klart och varmt väder.

Antecknade hushålls används i Replai.

1. Wätemedu med itt i kalcin "Lärom är varikeligt medel e-
mot denna sjukdom anse många fiaskone vara helt onkelt hat-
tjövaren. Den sjukte går t. ex. om vintern ner på isen till nå-
maate vak. lägger sig framåt och dicker sig frimig. Själven
ej lättemedlet genast för om en luf till fringa det en gång till.
2. Med väsk i ögonen (frimvaktat af kolreflexen) brukar
man lägga lubackolja innanför ögonlocken.
3. Med främnickona "När barn tidigt på våren gå barfota
om vada i kallt och rent vatten, som barnen alltid finna på
jorden, uppstår gonelra ofta smärta och eller smärta på fötterna
... ..
6. Mycket tjärnor och små, ha vi int sunnan, så ska
vi få litet tjärnor och blonda, ha vi inte nordan så
ska den vanka.
7. Om kolen om kommarens "bäddas i mot" bli det
vänder
8. Österrikiska skattas lik med pigiora.
9. Ju dufrigare morgon, ju vackrare dag.
10. På lyamä (= norra kanten) befinnar sig högt på
himmeln, väntas kallt och stormväder; befinnar det
sig äter lägt på himmeln, väntas däremot blid
och len. väderlek.
11. På det sugas i äroderoliden, "kommer vinden
att vändu" sig
12. När rutinet hastigt stiger, väntas med säkerhet
sunnanvind; faller det äter hastigt väntas nordanvind
13. När vätnet en tid förblir stående högt, förblir
väderlekken så länge regnig och fuktig; är lägt vätnet
stånd en tid rådande, förblir väderlekken torr.
14. Under högt vattenstånd är det ikke att besora frost.
15. Fallor ingen dag under en klar nat, kommer
med säkerhet regn påföljande dag.

Arbetskanade hushållers användande i Replot.

1. Brötmiddel mot itt i kallein "Lärom" är varibelt medel e-
mot denna sjukdom anse många sjukare vara helt onkelt hat-
sjövärd. Den sjukte går t. ex. om vintern ner på isen till nå-
maate vak. lägger sig framåt och dicker sig förnygd. Sjukens
gj. brötmiddel genast. för men lög. att frönya det en gång till.
2. Mot vink i ögonen / firroakadit af kolreflexen / brukar
man lägga tubakolja innanför ögonlocken.

3. Mot främmande "När barn tidigt på våren gå barfota
och vada i kallt och vrent vatten, som barnen alltid finna på
j. uti, uppstår gonorrhea ofta smärta och eller prickor på föt-
ter. och kalla. De benämnas främmande-

16. Ju mera dagg faller under natten, ju vackrare dag
blir det.

17. På myggen dansa högt i eftermiddagen, blir det
vackert under måttfulla dagar.

18. På svalarna flyga lågt vid marken, väntas regn.

19. På himmeln kläder i korgen, blir det lutt med nedbörd.

20. När det smäller i hushållarna, väntas kullen slå sig.

21. Lärkesång och slädgång räcker ju knapt en månad lång.

22. Om man gifver skat på den vädret, som råder på 70
martsdag, 7 mars, så kommer man med säkerhet
att kunna förutgå, det mahande vädret blir rådande
de dröja följande 40 dagarna.

23. Alldeles samma förhållande lott inträffe, påstås det
på 7 svarsdagar / 27 juli. Rågar det till ex. spöfros-
dagen, blir vädret regnigt hela 7 veckor efteråt.

24. På hästen går opp i stjärnan å moln molnen axatans
ast vaal å vakar väder ten daan / Pörm /

25. På flyttande spöfros åbrönda om våren och flyga
långt, så kommer det snart.

26. Om åckan låter höra sig tidigt på våren, väntas kom-
ma värme och kommer.

93
Apoteksnade hushållens användning i Replai.

1. Örtmedel mot itt i kalsin "Lärom att varaktligt medel e-
 mot denna sjukdom anse många fiaskone vara helt onkelt hat-
 tjövatten. Den sjuke går t. ex. om vintern ner på isen till nå-
 maate vak. ligger sig framåt och dicker sig frimjöl. Sjukt
 ej lörmedel genast. för man lör att fringa det en gång till.
 2. Mat väsk i ögonen (frimjölaktigt af solreflexen) brukar
 man lägga tuba kalla uran för ögonlocken.

3. Mat främnickma "När barn lider på våren gå barfota
 och vada i kallt och rent vatten, som barnen alltid finna på
 jern uti, uppstår ganska ofta smärta och eller prickor på föt-
 terna. då man uti kalla vatten. De benämnas främnickma-
 84

27. De gäkepigarn "lärer barn sitt disharmoniska
 lute eller med andra ord, har ankommit till vintern.
 stunder snart kommer.

28. Äf en jordnack "som finnes om våren djupt nere
 i jorden, och af dess mörkblå och hvarula färgen lä-
 ge på kroppen kan apot, hurudun vädurken under
 våren, sommarens och höstens skäl blifva. Äf t. ex. den
 mörkare färgen koncentrerad mot hufvudet blir våren
 rödlig; är öter lufvens främre del hys, under det dän-
 emitt midten eller bakre delen är mörk, blir såväl som-
 marens som höstens regelbeger v. s. v. Tilläggs bör, att luf-
 ven endast i dess öfre del har dessa mörka fläckar; dess
 undre del är alltid hys.

29. Rönnens fjärr int två bölor på ett år "Färmst af-
 ses att, när rönnens bär rikliga bärfruktbar, blir an-
 nederbörden under följande vinter liten och i motsatsen
 större, om rönnens bär liten eller alls ingen fruktbar.

30. Äfven säges att när rönnens bär falla sent af, på
 att de t. s. m. blifva kvarstående en till efter det rönn be-
 täcker marken, sken vintern blifva mild och lön.

31. Spåmannen har två villor: enkla jussver an eld
 säger an sent."

Apoteksnade, hushålls, använda i Replai.

1. Replai mot itt i kalsin. "Lämn" är varitelig med e-
mot denna sjukdom anse många sjukare vara helt enkelt hat
sjövären. Den sjukte gör t. ex. om vintern ner på isen till vät-
maate vak, lägger sig framåt och dricker sig fröjligt. Själva
gj. lertemmett genast, för man lög att fröjga det en gång till.
2. Mat väsk i ögonen (fröreakat af solreflexen) brukar
man lägga tubakolja innanför ögonlocken.
3. Mat fröreakat. "När barn tidigt på våren gå barfota
och vada i kallt och stent vatten, som barnen alltid finna ä-
je uti, uppstår ganska ofta smärta i fot eller prickor på foten
ita. ... ma uti kalla. De benämnas fröreaka-

Några prop på uppkomsten af äknamn.

1. Äknamn (fisk. en yngling) heter, hvilken engång när
han befunnit sig på en konstlöstättning, kring in uti bakgrunden
af lövda, såsom de öfiga kamraterna, upplade af brän-
vinanektorn började mörkulle kvarandra.
2. Rollin (fisk. en rundrikligt namn för en person, som
lär flytta sin stuga med s. k. rullväsk.
3. Rondell om det namn, hvormed en larkstyggsättare
beledrader, sedan han rödjat upp hela sin stenkundna
gårdplan till polatstyggsättare samt af de uppkomsta stena-
ne byggj ungefär en cirkelrund högnad runt omkring.
4. Brömsan för t. ex. en person heter, som vider sig brän-
och en bitande uti sitt talstätt.
5. Gattar fröjga de olycksaliga äkterna heter, hvorm hemmans
namn var gatt. Men när personerna med gatt-namnet
i längden blefvo utledna öfver att beständigt blifva
känande till det hedrande smälsättet, anhöva man om
att få namnet ändrad till det verkliga namnet fa-
gurnas. Dess skulle de smälsättet inte kont göra, ty nu för de

Antecknade, hushålls, använda i Replari.

82
Böten med ett i kallein "Såom en variteligen med e-
med denna sjukdom anse många fiaskore vara helt onkelt hat
sjövären. Den sjuke går t. ex. om vintern ner på isen till nä-
maste vak. ligger sig framsläpa och dicker sig frångående. Sjukes
ej levnemedel gennat för man låf att fringa det en gång till.

4. Mat väsk i igonex (fröretskatt af solreflexen) brukar
man lägga tubakspipen innan för igonlösen.

3. Mat. Fränpickkoma i Nää böck tidigt på våren gå berfeta
vår vaka i Kaiti och vront vatten, som barmen alltså finna är
jå uti uppstöt gånghä ofta smaka på eller pricka på fäster
i det som man vilde kalla. De benämna fränpicka-

leta: Waker-nāsa-koon."

C. Flamarudens för en kvinna i hela sin tid hela för det
honn en gång i yngre år låt förleda sig att döfjigen tillgripa nå-
ra häfver i R. Flamarudens.

F. Matigjabbén är namnet på den, som bygge sin stuga mitt
uti lön.

8. Hjärnhikaren heter en man, som har en stolt och högmotig gång och därunder bär hufvudet "högt i vädret".

9. Kamar- eller Kamart. ^{Näro} stället framför en persons förnamn,
om personen eller hans närmas förägaende någon gång bote
ati en Kammar.

10. Tårnen är ett passabelt namn för den, som ofta blickar
ut från omkring med armarna.

1) Peggor heterot. ex. en kvinna, hvilken såsom liten flicka
engång stal en papper om rom. då hon tillvarnades i väfstrå,
förklmade att hon endast lagit en liten pegg (= pigg).

12. Kristus kom en person på hela, hvars förnamn är Kristus.

13. Kapornas mor & fader fäst en äktenskapshets i alla sina dagar tillförlig af en sorgfärdig händelse, som en gång i tiden drabbade dem. - De voro frälsande och voro gäst stads på resa till kyrkobyggnad för att ha förälsningarna

Apoteksnade, huskurer användas i Replari.

1. Rötmiddel mot itt i kalcen. Läkorn är varikelig med e-mot denna sjukdom anse många sjukare vara helt enkelt hat sjukdomen. Den sjukte går t. ex. om vintern ner på isen till närmaste vatt. Ligger sig framåt och dricker sig förkylad. Själva g. lertemdellet genast. för man luf. att fringa det en gång till.
2. Mot värk i ryggen (försvakadt af solreflexen) brukas man lätta luf. karby innan för igonloken.
3. Mot "frönarickorna". När barn tidigt på våren gå barfota och vada i kallt och vett vatten, som barnen alltid finna på j. uti, uppstår gonelha ofta smärta och eller prickor på fötterna. De benämnas frönarickorna.

frönarickor utgåa tyning till ättarickor. På återvägen hem hände. Likväl ej bättre, än att de gick för braden på gatorna och kom med samma blif namn. Mannen måste se denna henna på vägen kom hanta i förväg till hembysen för att anerkänna henn. På förgår, vad han skulle använda hanteln till, somade han: "Jag skada bara upp skapina mitt." (Karpas = rakor.) Och så blifva mannen och kvinnan "Karpas" mor och far.

14. Prästkrappan var det originella namnet, hvarest en kunde titulerades. Hans värdeliga namn var Ståpell, hvarest gårdnamnet. Krappan "Rom. På bonden ifråga dessutom bodde i närheten af prästgården och ofta plågade ungarna med försmulingens pastor, felt han den afvannämnda ättstela.

15. Frattan är, som måhända luktat, förskott benämning på svenskmene i Sverige.

16. Tattaren är namnet på zigismen.

17. Nätjyn = näcken erhöi en gubbe till namn, den för att han engång, enligt ägen utgång var utsatt för ett afventyr med sitt namn. näcken. Han skulle vid afvannämnda tidfåna se med sin luf. båt öfver

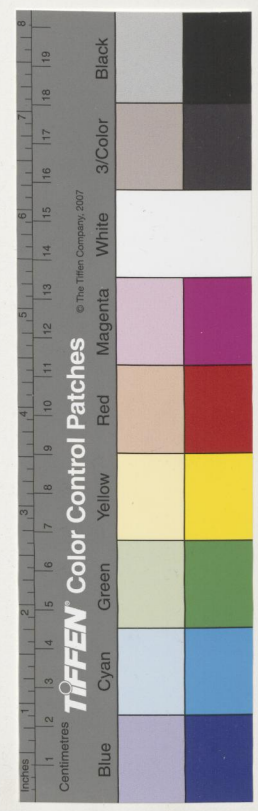

Apotekande hushålls används i Replat.

1. Replat mot itt i halsen. Låren är varisktligt medel e-
mot denna sjukdom anse många sjukare vara heit enkelt hett
sjöväten. Den sjukte går t. ex. om vintern ner på isen till nä-
maaste vak. Ligger sig framåtliga och dicker sig förnygd. Sjukte
ej. Låremedlet genast. för mon luf at fringa det en gång till.
2. Mot vilt i ögonen (fröroakadt af solreflexen) brukar
man lägga tabakolja innan för ögonlocken.
3. Mot brännpickarna. När barn tidigt på våren gå barfota
och råda i kallt och vrent vatten, som barnen alltid finna sig
på uti, uppstår genast ofta små små eller prickor på fötterna
och i ögonen. De benämnas brännpickar.

en fjärd. I kommen ungefär midt på fjärdex förnimmar han
en ovanlig tyngd i bakre delen af baten, som nedtryck-
tes så att vattnet närapå strömmar in. Med den störelse
ansträngning förmodade gubben so baten med sin regeliga
lukt till nämaaste strund. Juat som gubben skad hoppa
in baten i land, ser han baten lätas på sin passagerare
hvilken naturligtvis ansågs vara ingen mindre än någon
djuld.

18. Gränsjäten är Replatbornas benämning på Björk-
borna.
19. Grisen är åter Björkbornas benämning på Replat-
borna.
20. Krankan på Lankmökarna heter af nämaast boende
ortenebor. Plankans och Pitans är byar i Skviflakosken).
21. Mörten är enahanda benämningen på Pitamökarna.
22. Knipona (Knipa är namnet på en spjögöl) på Lebo-
erna af Skviflaks kyrkoby heter, därför att många Skviflaks-
bor ha för tillnamnet Kniper.
23. Björkubäran me näpparekåvan säger Replatborna
på tal om Björkborna.
24. Norsen kallas Nora Waggundborna af Replatborna.

Apoteksnade, hushålls, används i Neplari.

1. Widemide med ett i kallein "Lämn" är varaktligt medel e-
med denna sjukdom anse många sjukarna vara helt enkla och
sjövärd. Den sjukte går t. ex. om vintern och går igen till nä-
sta våren, lägger sig framåt och dicker sig förnyad. Själva
gj. lättnaderna genast, för man lät att fringa det en gång till.
2. Mat i ögonen (fröskakt af kolleflexen) brukas
man lägga tubakolja innanför ögonlocken.
3. Mat frönspickorna. När barn tidigt på våren gå berfata
och vada i kallt och rent vatten, som barnen alltid finna på
j. uti, uppträde ganska ofta små blå eller gröna på bröstet
i. l. a. i. ma och kila. De benämnas frönspicko-

25 Skogsaren Kallas fördragsbarna af de öfriga sockne-
barna.

26. Liv a tree a bee a neere "härmas Neplattorna
af kyrkborna

27 Wargongan Kallas Bärgeborna i allmänhet - Wargö
i hette. Fröden Wargö men blef af öboerna sedemera in-
dradt just tillfogade af afstuderande benämning.

28 Grönsmållarna (Wittpig) med en klapp mindre. Kyrki-
ackat, som brukar afgränsa markerna på närliggande
Kallas Kyrkeborna? - Kyrkeborna är en by uti Skutumpahen

29 Kyrkborn Kallas allmänt en brude, barns adoptivnamn
är Karmann (på allmoges dialekten = Karm) och som bor nä-
ra till kyrkan.

30 Mossia eller Mottia Kallas vanligtvis en viss spellogg
maniperson.

31. Pinnsticker el. Peterskrona Kallas en yngling, hvilken
naturligen begäfrat med en kvinna, gås röst.

32. Karaka, vinibaka fru fasa skakelmash och fäcken Abelina
tycker inte utan skäl vara ett nog långt "skärande", men smärtsamt
lekedraget en ung janta med denna ramsa, därför att hon
var manhaftig utaf sig och gj. afstuderade att när hälat tillfäse

Antecknade hushålls används i Nepal.

1. Pölen mot itt i halsen. Låren är varisktligt medel e-
mot denna sjukdom anse många fiaskare vara helt onkelt sak
sjövänen. Den sjukdomen t. ex. om vintern ser på isen till nä-
maaste vak. Ligger sig framåt och dicker sig fröjligt. Sjuk-
en: levemedel genast, för man luf att fröjga det en gång till.
2. Mot vilt i ögonen (fröjvaktigt af solreflexen) brukar
man lägga toba kacka innan för ögonlocken.

3. Mot brännpickarna. När barn tidigt på våren gå barfota
och vada i kallt och vrent vatten, som barnen alltid finna sig
på, uti uppträde ganska ofta smärta på eller prickor på fötterna
eller i fötterna. De benämnas brännpickar.

4. Upprätt sig, till ett uppträtt med pojken i lya.

33. Pondarin eller Pondar fick, enda från sin tidigaste barn-
dom en bonde heta tillförlit af följande hämtelse. De han
blefrit född i Kalle en huns några år äldre broder hos en
af grannarna berättar om att hans mamma från en pojke
som vägrade 13 år gammal, men hade i stället att den lilla brodern
vägrade 18 pund.

34. Rejare Kallas en infattig beskäftig person och hans
bröda för naturligtvis heta Rejare. Uppkomsten af nam-
net benämning på en man af lifets kortare möster,
lär väl ej varit vidlyftigare än att beskäftigastaren so. barn
i sina skolar med jönnäiga kamrater ansett sig vara de-
ras "Rejare".

35. Korfran eller Korfare Kallas äboerna i ett hem-
man. Lågen om, haru detta namn uppkommit är
som följer: - På samma ställe, där hemmanets gårdar nu
är uppförda, var för långa tider tubaka en adde, sköt uti
en vik, hvarvet man plögade jorden med nyt. Då man
engång under nödräddning erhöi en korf i noten, fick utdö
därefter heta Korfarna hvar af sedan följde hemmanets namnet
Korf och benämningen Korfran för des äboer.

Apoteksnade huskurer användas i Neplari.

1. Brötmidd mot itt i kallein "Läron" är varitkligt medel e-
mot denna sjukdom anse många fiaskone vara helt onkelt hat
sjövänen. Den sjuka går t. ex. en vinter ner på isen till nå-
manade vak. ligger sig framåt och dicker sig fjärrigt. Sjuka
ej: brötmiddet genast. för man luf till fjärra det en gång till.
2. Mat i ögonen / fjärrskad af koluflexen / brukar
man lägga tubakspå innan för ögonlocken.
3. Mat från sjukdomen i Näs brix tidigt på våren gå ansfota
och vada i kallt och vrent vatten, som barnen alltid finna på
j. uti, uppstår ganska ofta smärta och eller prickor på föt-
ter. ... ma och kalla. De benämnes från sjukdomen.

36. Ännamnet för en person med namnet Karl är:
Karl Kalk. Stal en kalk. Måtpå jämlon, stark an i käl an.
På grannas grinden spåto an stinn. Fjört a kårpen såd
an bort, Gåst a gallor aat an opp.

37. Ännamnet för en annan äter med namnet Klenik är:
Slek, peik, stjeit på en tvist. De tvisten vät för, så vinka
an vinkad.

38. Fassan benämnes också Neplarierna af Björnkörerna.
39. Brötländaren kallas Norra Wallgrenderna af Björnkör-
erna, därför att de förstnämnde brukar dröja länge på sina
grästror hos de snara.

40. Kinnaböran eller Kinnalaböran kallas Söderuddskorna af
älsarna från det närliggande Björnkör.

41. Notländaren på Södra Wallgrenderna ofta hita bland Björnkör-
erna, af hvilken anledning är obekant.

42. Jungaren namnet på en brude, härledde sig därpå, att de hans
soppan var fönndeat, som han var yngre, kunde hans
yngre systrar inte återgifva broderns namn på annat sätt, än
att de sade "jankemin", varaf sedan folke Jungaren, som man
nen sedan fick hita i alla sina dar.

43. Tjuvin är afstort vid namnet på en argvärd männi-

Apoteksnade hushålls används i Replat.

1. Witemidu mot itt i kalen. "Lämn" är varitligt medel e-
mot denna sjukdom anse många sjukare vara helt enkla hat
sjövären. Den sjuka går t. ex. om vintern ner på isen till nå-
maate vak. lägger sig framåt och dricker sig fröjnd. Själva
ej lertemedlet genast för man låg att fringa det en gång till.

2. Mot i ögonen (fröroakt af balleflexen) brukas
man lägga loba kasta innan för ögonlocken.

3. Mot frönsickma. "När barn tidigt på våren gå barfota
och vada i kallt och rent vatten, som barnen alltid finna nö-
je uti, uppstår ganska ofta smärta i öra eller prickor på huden
i öra. De benämnas frönsicka-

ska med tunka dyttel rinnlag.

47. Kälsten kallades en londa, som byggde sig en mjölkrom-
enligt en ny, på orten skänd konstruktion. Kommen frönsicke
han nämligen med en af de - Kälte Kallad -, som vi
garne voro påstade.

48. Unijon (en jästplätt) var det måhända slämpliga nam-
net på en person, som brukade att bänja igen munnen.

49. Sömnlocka kallades en man, som var tyllat benägen att
insomna, m. a. o. led af sömnsjuka.

50. Påsten för oftast en posten för prostheten skulle heta.

51. Släbbin heter t. ex. en skomakare, som är kall för att
klabbä ihop stora och oformliga skor.

52. Grömmorin kallas en annan skomakare, holligtvis för
det han fröjndligas på grömma skor.

53. Reparock är namnet på en kall. Orsaken till benämning
gen skänd.

54. Korflägen kallas Wörlerna af de närmaste skomakarna,
men då de minst 5 Wörlar gå bokstf. brändra eller an-
nors besjuna sig i brändras säckar.

55. Plåten kallas en kall, som har en svår talsgäfra. - Men
de egentligen vora plåtin af plåta -

Apoteksnade hushålls används i Nepal.

1. Rotemedel mot itt i kalen. Sårna är varisktligt medel e-
mot denna sjukdom anse många fiskare vara helt enkelt sår-
sjöväten. Den sjukdomen t. ex. om vintern ser på isen till nä-
maute vak, ligger sig framåtliga och dicker sig fröjnga. Sårna
ej. Rotemedel genast, för man luf till fröjnga det en gång till.

2. Mot vilt i ögonen. (fröjngakt af kolreflexen) brukar
man lägga tubakolja innan för ögonlocken.

3. Mot fröjngickema. När barn tidigt på våren gå barfota
och vara i kallt och vrent vatten, som barnen alltid finna sig
j. uti, uppstår genast ofta smärta som eller prickor på föt-
ter och leen, hvilka så småningom utveckla. De benämnas fröjngick-
ma. Sårna Rotemedel användas att trötta de angripna delarne
med tjänsmjölk.

4. Mot vilt i ögonen. (onda bettet eller betslag). Som ett re-
parativ Rotemedel användes bl. a. tjära och mjölk. Den smörjes
i litor ögonmjölk, som bringas till Rökning, krossades en rikad
tjära och den vet, som lätts, brukar man laga och lägga
på en tygslapp som placeras på det viltande stället på ett par
månader. Andamålet härmed är att tjäroften ska bringa det
angripna stället till mogetad genom dess dragande förmåga.

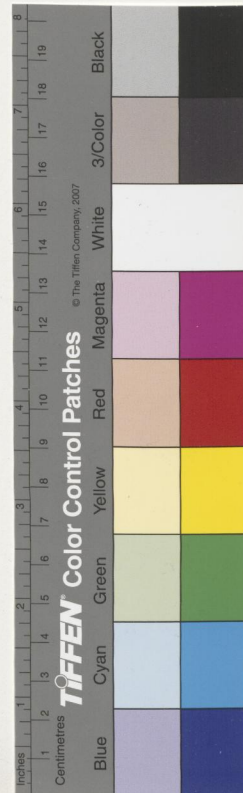
den vid Rökningen uppkomna vasslan gifves den sjuke
ad dricka. Botemedlet är vara både lätthet och bra.

5. Mat maskan / binibremack / Ett bepröfvadt medel mot
denna plågsamma, hvilket medel hjälper åtminstone en del per-
soner, är vara att på en gång äta ett halft stopp prima
kärn.

6. Ett annat husmedel mot maskan brukas äfven. Det åtgöres
af 1. mätelad renad terpentin eller två skedar vrenad sådan
och en dito svafvelblomma. Husen hjälper åtminstone för konliga.

7. Ett tredje medel mot maskan. I allmänhet söges en per-
son vara antastad af "maskan", närhålet en magkrämpa
uppkommer. Botemedlet smör nu i följande ordning: "mask-
mjuka", som egentligen är hånfrån till råkig, magkrämpa, är
hvit sönderkrossad kräta, hvaraf man mer än ett brukar ta
en dos af en mätelad för gången. Så plågsamma är som
smär. Att ej de personer, som en längre tid kurerat sig med
dessa ämnen, smärningarna blifva förvandlade till lefande krä-
gubbar, skulle alltså förse oss förändligt.

8. Övrigt husmedel mot magkräppor. Att något bättre och
lindrigare botemedel mot magkräppor icke står att finna, påstår
det, att när man brukar morgon och afton på mysköt mage.

dricker ett par koppor te (kokad på barkblommor) ⁹⁵ ³ milt-
folium, uti som ^{långt} riket. Med plöskningen och förfaran
att ~~de~~ ^{blommor} ^{afven} som vid tillredandet af teet tillrägga
man ju så som följder. — En kort tid efter det blommorna
sprutit ut afklippas hela växten med blankor, blad och stjäl-
lar, hvorefter blommorna sedan lyftklippas och bringas till tork-
ning inomhus. När de slutligen torkat och man invänder
den till te, brökar man hålla kokande väten på dem ett
en timma.

9. Mit fräsa vill man också gärna rekommendera
de nybenämnda barkblommorna. För att få drycken att
vara och dygmedel förtäres. Komma till rotnings, brakar
man i alla pressverande droppar eller lyftatylkande droppar.

10. allmänt läkemedel. När en person en längre tid varit
sick skattig och besvärat af flersfaldiga smärkrämpor,
går han och tager sig en skattig fogla, och tror han sig då
slippa det onda.

11. Mit tandvärk En gumma, som mycket besvärades af
tandvärk, berättade att hon, som till förtäring afvände många
medel utan framgång, lefde för en lång tid kurerad från sin
tandvärk, därigenom att hon sent en kvart vattade en lång sträcka
i iskallt vatten.

12. Medel mat "kratan" (anafra v. kasta) somliga bota sig för
anafra genom att stoppa kaffruket i "dörrösten" - en så kallad
med två, hvar på hvar sitt kakan, vatten, som sedan gifves Rone
att dricka - Den sjukte tager så bladet och tärker öfver
kaffruket och såröppningen. Sålunda inandas han den äka
nackadliga ångan, gäfvon, som uppgår från bröstet och
anafra. Konnen mycket lindrigare. Flere gånger förnyad
läs metoden bidraga till anafra svarare försvinnande.
13. Mat "maskon" använde många att äta skligt bl.
14. Mat "landvättin" brukas att hålla en stund bekalja i mun.
15. Medel mat "friska bar". Särskilt någon skenit sig eller
på annat sätt råkat få ett "kratte", är den första behandlin-
gen man företager att trötta eller badde sät med gym män-
niskaren.
16. Mat "rör" använde också på frisk gämnig smör och apri-
delvaf, läknet, hvilka smörja lägges på karet.
17. Mat "spikskädder" (bäddlar) för att förta bingva colder till mag-
nad, brukar man ett pålägg af tiggstokskäddlar.
18. Mat "fräknar".unga fräknar, som brukas beströas af fräknar,
gå till en myrstat i skogen och hålla sin händer en stund
utbredda öfver öfver staden. Med myrstaten, hvilka myrorna

utdunsta på händerna, tvättas nu ansigtet.

19. Preservativ mot Kölden. När man ännu förutgå en
resa och temperaturen är låg, så brukar man förutänksamma
personer tvätta ansigtet och händer uti lerännan.

20. Hur man bereder en Kraftig medicin. Man brukar ta-
ga ett par eller flere af de förut torrdryflar, "taordiflor", man
ser om våren som de nedslappas dem uti en flaska, det man
förut lagt något salt. Flaskan lägges man nu väl igen
korkad på en varm ställe. En par gånger i veckan fram-
tages flaskan och omröras. Efter någon månad är saltet uti
flaskan lösligt och det ypperligaste brömet uti mängd ordi.
Tänk, om det måste smaka bra och bröd de flaskans torrdryf-
larne måtte lida!

21. Med ett i halan. Gargling med pulveriseradt bröststen
anses som en god medel emot denna sjukdom.

22. För bibehållandet af en frisk och stark anatomi.
brukar många gräta och äfven äldre kvinnor, träda sig med
myckenmjölkad mjölk. Kanolke medel är en rekommenderad!

23. Med finnar brukar man mest använda det enkla sättet
är knipa bort finnarna med naglarna. Sömliga st, yka tobaks-
olja på finnarna.

24. Mot magplågor användes såsom ett särskildt medel vara att
intaga brännvin, hviss iinnögte knoppar af "buktrid." (för-
xor på mossor i skogen).

25. Mot tänder hos barn. Lärts användes man att be-
stryka de af tand angripna ställena, förnämligast på tungan,
med sirap.

26. Mot tandvärta användes en blandning af skalk och tjära
som lägges på den värkande tanden. Använder vara ett utmärkt
medel.

27. Mot brännskador af allomligare beskaffenhet brukas ett på-
lägg af smör, varm kaggsall.

28. Mot mindre brännskador brukas man att hastigt afstry-
ka de brända stället med pottelika eller ostkå sirap.

29. En tredje medel mot brännskador, ett smör, som en del an-
vänder, är att hett enkelt sprätta på de brända stället omedelbart.
är det endast ena brändskador, som härigenom kunna lindras.

30. För att stilla blodning när man händelseris råkat skära sig,
brukas att strö hel aska på såret samt därefter hålla fing-
ret hårt tryckt på det samma.

Några prof på anekdoter från Replot.

Nr 1. Han värfte det icke. Från till fiskaren, som stes på
torget och höjer järnka sidor: - "Di här ut att vara gamla
di här fiskarna"? - "Int vet jo, her quanta di ji,
sedan di vore född" svarar fiskaren leende.

Nr 2. Riklig fiskfångst. Gabbis Lena "springa ned till
stranden för att fråga af sin gubbe, som nyss landat efter att
hafva nitjat sina fisktruglar, om hano fiskkycka - "Ja å
lörkas na bra födda, Kaal?" - "Nånnu paat i honden
hå ja faai, svarar Karl - "Herjee! hva da a faai mig -
ji, Kaal", utropar Gabbis Lena glädjestrålade.

Nr 3. En storvagn. En yngling, som var en stor gormare
i svärningskonsten, hvilken konat han riksa vid alla ti-
der och tillfåll utafrode, kunde icke på annat sätt ytliga
ska sin förtrohet, när handen händelsevis råkat åta upp
något, som borde tillkomma katten, ån sålunda: - "Nå ja du
på hond f'n, som ha jte upp gräddkåte för katten!"

Nr 4. Hvad heter hunden? "Hå heter honden din", fråga-
de en bonde sin granne. - "Hå saa du" - "jo frågar du"

101 3.
nr 7. Gott råd. Ivenne vintermånad A och B var
en gång ute på isen och stads och gräslade därstädes. - O. be-
skådade B. för att ha varit och suttit i hans vakt. B. åter-
gick slutligen förargad: - För råsten, nästa gång du går
heim så låt det stå mudda / Han skulle taga vaken med sig /

nr 8. Han vilde int' vad vad till evigheten - Så va
härre å från fjörjen i dag, du va saag prätt? - Ån be-
ra haall på å saag: Och han väjer till evigheten om
han väjer till evigheten, å ti slut malla på ga ier fjörjen
så di int' sker välle tid meeg så -

nr 9. Kyre eleeson. En brudgumma sa med sin lilla poj-
ke i kyrken. Skilt under en låfsångspalm bristbar poj-
ken i önt grå modren: Mamm gå vilt pios - Men hade
just hunnit till stultofsen i värsen: Kyre eleeson, så
modern alljämt sjungande i en och samma fart sjunger:
Pios, doirdu för, Kyre eleeson -

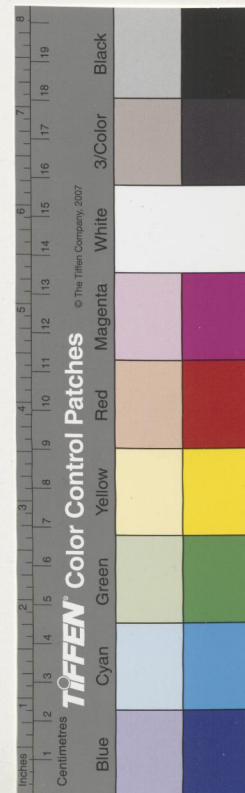
nr 10. Kerubim och Serafin. En annan brudgumma med
sitt lilla barn, som dessfrutten i ke var signoligt djupgående
ute i böningskonsten, sjöng engång med full hals i kyrken ge-
men: Dig vare Lif och pris, å Gud. Ja om kom till orden: Dig
löfse. Kerubim och Serafin var de tvän slut med gammal

102
 Löököm. Löököm! gup kom sig ikke i Raddshet. Min
 it sänka hsten syng kom. Sig löfne tyofinn och
 selapinn."

(Brekliga Svordomar.) and sing

Tan!	Vin saatan!	Saaten!
Tananamma!	Vin faam!	Saatenanaka!
Saaten!	Vin sju tusan!	Saatenanaka!
Saatananamma!	Vin fanil!	Saatenanaka!
Tusan!	Helvite!	Saaten!
Tusan jöäflar!	Helvite jöäflar!	Saaten!
Sju tusan!	Tan snöad!	Saaten!
Sju tusan jöäflar!	Tan idak!	Saaten!
Tusnor tusan!	Tan leed!	Saaten!
Tusnor tusan jöäflar!	Tan hæl!	Saaten!
Ta me tusan jöäflar!	Tanin!	Saaten!
Ta me fan anamma!	Tankorin!	Saaten!
Ta me saatan!	Tankorin!	Saaten!
Tor i himla helvite!	Saaten!	Saaten!
Tan no niton mei mei	Saaten!	Saaten!
innrota helvite!	Saaten!	Saaten!
Vin jöäflar!	Saaten!	Saaten!

5.
 Kõnn pinnor! Alka sty. sty anon -
 Spüülon Väiskor! ma no hä!
 Jäpplor anommaleha i Herrans vänd!
 Anomma tä! Jeeso!
 Latta, latta soatan! Jeeso väline me!
 Gräb - latta, latta! Jeesata!
 Orma soatan! Herra Jee!
 Klappa soatan! Herra Jeeso!
 Kala soatan! Herra Jee!
 Anomma mi jääl! Herrans noma!
 Keimla helvite! Jeeso noma!
 Haano händade käl - Hestandes!
 topper! Kora fir tuuan!
 Traa no nitem mii in Noh and koska no
 at Bathomano baat - he!
 eendan! Samelin!
 Nitemi linestipp Blütra --
 laata me lommale Gräe gröma soatan.
 i nitemi jäpplor
 i vurt kinnalevõga!
 Kiseljoniska, mite-
 metrikaa, Paradiat

Jummä
 88 Kestomano

